

Uvodnik

Danijel Devetak

Učitelji življenja

Teden dni pred dnevom Vseh svetih so italijanski škofje objavili poslanico za Dan življenja, ki ga bomo proslavljali na začetku februarja 2008. Že spet so povedali jasno besedo v bran osebe, družine in življenja. Še enkrat so postavili pod drobnogled italijansko družbo in razloge upadanja rojstev. Odločno nastopajo proti etično nesprejemljivim genskim manipulacijam, splavu in evtanaziji. "Otrok ni pravica, ampak vedno in samo dar." Pozabljamo na to, kaj pomeni odgovornost: odgovoren človek namreč ne razmišlja o otrocih kot o predmetih, ki si jih želiš in zato "narediš", da izpolniš svoje želje. Starši naj otroke vzgajajo v svobodi in jih spodbujajo, da čim prej postanejo samostojni, odgovorni in sposobni vzeti v roke svoje življenje. Škofje so zato še enkrat pozvali vlado, naj čim prej kaj ukrene v korist družin, mladih in solidarnosti, kajti vse več je revnih družin in vse več mladih si ne upa s pogumom stopiti v svet. Itd. itd. Nič novega? Vse novo?

Zakaj pišem o rojstvih in življenju, o svobodi in odgovornosti, o odpovedovanju in naporih prve dni novembra, ko v sivih jesenskih dneh s krizantemami v rokah prižigamo sveče na grobovih naših rajnih? Preprosto! Ker želim verjeti v to, da s smrtjo ni "vsega konec", da kamen na grobu ni zadnja beseda o nekom, ki sem ga imel rad. Ker želim verjeti, da je evangelij beseda, ki daje življenje, in da krščansko življenje ima smisel. "Kdor veruje v me..."

Obrnimo perspektivo: ko se ustavimo na grobu drage osebe in skušamo priklicati v spomin njeno obličje, pomislimo, kaj bi nam morda želela povedati, ko bi mogli slišati njen glas. Po vsej verjetnosti bi nam ne govorila ne o dnevnih politikah ne o oranžnih bučah in niti o poslovnih uspehih na borzi ali zadnjem računalniškem operativnem sistemu. Verjetno bi nam poskusila kaj povedati o tem, kaj pomeni živeti in kaj umreti, zakaj sta modrost življenja in modrost umiranja povezani. Tisti, ki so "odšli" pred nami, nas učijo živeti. Verjetno bi nam radi kaj povedali o dobroti, velikodušnosti in zastonjskosti, vrednotah, ki se jim svet smeje v obraz. Pa tudi o odpuščanju in usmiljenju, ki ju je - kot pravijo tudi ugledni teologi - premalo med kristjani. Morda bi nam spregovorili tudi o zvestobi, vztrajnosti in požrtvovalnosti, trojici, ki gotovo ni "v modi". Sveti Pavel govori o semenu, ki umre, vzklije in obrodi sad. Če ne umrem sebi, če se ne razdam za druge, ostanem sam, mrtev. Če ljubim, pa se bom iztrošil. Kristus nam s svojimi ranami dopoveduje, da ne morem ljubiti abstraktno, z mislijo, ampak s telesom, s konkretnostjo, s stvarmi, ki se jih dotikam, s tem, da gradim in delam. Z vsakim dejanjem ljubezni lahko prekoračim prepad, ki ločuje končno od neskončnega, časno od večnega, minljivo od neminljivega. Če svoje življenje "zavijam" v ljubezen, ga bom iztrgal smrti. S sabo ne bomo nesli ne novega avta ne razkošne palače ne zlate kreditne kartice; v Božjem, večnem spominu pa bo verjetno ostalo, če bomo kdaj sprejeli v svoj avto utrjenega popotnika, če bomo ponudili varno zavetišče človeku brez strehe nad glavo, če bomo segli po denarnici in pomagali komu iz istiske, ne da bi to obešali na veliki zvon.

V svetu, ki beži pred mislijo na smrt in se obenem na vse kripelje bori za pravico do smrti še nerojenih otrok in hudih bolnikov, zato pogumno nastopimo v bran osebe, družine in življenja! To je danes novost naše vere v večno življenje!

Foto DPD

O minevanju življenja Jesenske misli

Jesen nam za dolge mesece odnese luč, zelenje, božajočo toploto sončnih žarkov in tisto noro veselje, ki nas zaobjame spomladu, ko se zavedamo, da narava rojeva, da se svet prebuja, da se živa bitja veselijo dolgih sončnih dni in radosti, ki jo novo življenje prinaša v še tako utrjene in zagrenjene misli. In čez vse poletne dni se svet veseli tega življenja, hiti v sončno jutro in tisoče pesmi se prepleta z zlatimi žarki. Jesen je drugačna. Čas se jeseni ustavi, misli so počasnejše, človek in žival iščeta varno zavetje, kamor bi se stisnila in kjer bi se zamislila v padajoče listje in tišino prihajajočega počitka. Jeseni si vsakdo želi, da bi prižgal ogenj in v tistih plamenih iskal svetlobo in toploto, ki jo tako pogreša. Odrasli in otroci prižigajo luči in sveče in majhne svetilke, da bi jim bilo pri srcu topleje in bi jih ne bilo strah prihajajoče teme. In onstran svetlih oken rumeni listje in tiho pada na trate, ki so še do pred nekaj tedni cvetele in dišale v tisočih barvah, polja samevajo ob pripravah na počitek in narava s svojimi bogatimi darovi zaključuje ciklus rojevanja.

Jeseni se na policah trgovin, slednje so pravzaprav tiste, ki sodobnemu človeku kujejo čas, pojavijo sveče in pisani cvetovi pravih in umetnih krizan-

tem. Ti nas spominjajo, da so pred nami dnevi, ko odhajamo na grobove in se množično spominjamo svojih najdražjih. Morda res ni naključje, da so ti prazniki ravno v novembru, ko zadiši po strohnem listju in so večeri dolgi in turobni. V takem se ni težko zamisliti nad življenjem, ki mineva in nad smrtjo, ki je pravzaprav del in zaključek te naše dolge, raznolike poti.

Smrt. Od samega začetka je prisotna v našem življenju in nanjo se pravzaprav nikoli ne navadimo, kaj šele, da bi jo sprejeli kot nekaj naravnega. V našem vsakdanu je je veliko, saj umiranje spremljamo na televiziji, o smrti beremo v medijih, veliko se o njej govori in piše. Vendar je to samo abstrakcija smrti, nekaj, česar ne občutimo. Smrti se zavedamo šele, ko se znajdemo ob njej, ko ogroža nas same ali naše najdražje. In tedaj nam je vsem, vernikom in pa tistim, ki ne verujejo, težko. Težko je sprejeti slovo, pa četudi veš in verjameš, da se po smrti pravo življenje šele začne, četudi si trdno prepričan, da smrt ni konec, temveč samo nov začetek. Kljub vsemu je človek navezan na tole ponavljanje letnih časov, na tale svet, pa čeprav je poln tegob, na tale vsakdan, pa čeprav je težak, na svoje najdražje, na prijatelje. In prepričana sem, da še nihče ni izrekel zavestno besed: kako bi rad umrl. Izrekel jih je samo kot tožbo, kot prošnjo, kot klic v onemoglosti, a je vendar verjel v življenje. Smrt je dandanes drugačna kot nekoč. Tako nekako kot življenje. Sodobni način življenja je v naglici iz-

podrnil tudi njo, tako da v našem vsakdanu ni več prostora zanjo. Dandanes ljudje, predvsem tisti, ki živijo v velikih mestih, umirajo v zakulisju, nekje ob strani, predvsem pa umirajo sami. In smrti nas je še bolj strah, ker ni več del življenja, ker v njej ni prostora za druge, ker se bojimo vsega, kar se ob umiranju dogaja.

Pred dnevi je prijatelj zabil hišo, počil je bojler, ki je bil na podstrešju, in voda je zalila čisto vse prostoro. Zaradi vlage in nastale škode je hiša nebivalna in prijatelj spi pri znancih. No, pa sta mi oba pripovedovala, kako je to zoprno, kako njo, preden zaspi, vedno tlači mora, kako nerodno je, če nisi doma, kjer se edino lahko v celoti sprostiš, in kako varno zavetišče nudi pravzaprav človeku lastno domovanje. Pa sta prijatelja mlada in aktivna, veliko časa preživita v službi in po opraviilih. Samo pomislimo, kako je vendar človeku, ki je zaradi starosti zmeden in onemogel, ko se zaveda, da se mu neizogibno bliža zadnja ura, in morda celo močno trpi zaradi bolezni. Kljub vsem tegobam, bi mu domača izba in domača postelja lahko nudili varen objem, poln zavestnih spominov in neizrečenih občutkov. Pa je dandanes čisto običajno, da ljudje umirajo v bolnišnicah in v domovih za ostarele, največkrat zaradi bolezni in nepokretnosti, nemalokrat pa tudi samo zaradi boljše oskrbe, osamljenosti ali enostavno zaradi udobja.

/ stran 15
Suzi Pertot

In memoriam

Od svojega objektivna se je poslovil legendarni tržiški fotograf Mario Magajna

11

80-letnica podjetja

Družina Terpin iz Števerjana je praznično obeležila 80. obletnico uvozno-izvoznega podjetja

14

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

z obrazom
svojega časa

abonmajška
sezona 07/08

www.teaterssg.it

Evropske teme - Naše teme

Španski zakon o zgodovinskem spominu in diskusija ob reviziji Rožmanovega procesa

Ko v Sloveniji vira javna razprava ob razveljavitvi procesa proti škofu Rožmanu in ko marsikateri ogorčeni zgodovinar vpije, da je to poizkus revizionizma zgodovine, se v Španiji odpira podobna, a hkrati diametralno nasprotna debata. Parlament bo v kratkem sprejel zakon o rehabilitaciji spomina žrtev državljanske vojne in povojne frankistične diktature. Španski premier Zapatero bo zagovarjal v parlamentu zakon o zgodovinskem spominu, ki naj bi ga parlament sprejel s podporo socialistične stranke (PSOE), združene levice (IU), katalonskih strank (CiU in ERC), kanarske stranke (CC) in pa baskovske stranke (PNV). Do predstavljenega besedila ostaja kritična le ljudska stranka (PP), ki je pač mnenja, da zakon le marginalno izpostavlja nasilje republikanskih oblasti med vojno. Kljub kritični drži do zakona pa je tudi ta stranka v komisijah glasovala za nekatere člene zakona.

Ni dvoma, da je današnja španska stvarnost zelo različna, v političnem smislu diametralno nasprotna slovenski, in vsi dobro vemo, da je španska državljanska vojna neprimerljiva z našo, kot je tudi španska povojna zgodovina popolnoma drugačne politične barve kot slovenska. Kljub temu pa je mogoče potegniti marsikatero vzporednico.

Prva je nedvomno ta, da tako v slovenskem kot v španskem primeru nimamo še enotne interpretacije državljanske vojne. To pomeni, da ne obstaja še skupni zgodovinski spomin o tem, kdo so bile realne žrtve, kdaj so žrtve postale žrtve, kdo so bili krvniki, če so krvniki bili morda tudi žrtve, ali pa če

so žrtve postale krvniki. Zgodba se okrog teh točk še močno razhaja in potrebnega bo še veliko znanstvenega poglobljanja v tem smislu. Obe državi poznata tudi povojno preganjanje. V Španiji je zmaga frankizma in posledična izpostavitve desne diktature pomenila preganjanje predvsem levičarjev, pripadnikov republikanske strani, med njimi v prvi vrsti komunistov, anarhistov in socialistov. V Sloveniji pa je zmaga komunizma pomenila preganjanje vseh političnih nasprotnikov režima, predvsem pa Cerkve.

Obe državi sta torej poznali krutost diktature, ena sicer levo, druga pa desno, in za obe stvarnosti je to obdobje pomenilo velik zastoj v razvoju. To je danes vsem jasno, še posebej ko pomislimo, da utrditev demokracije v obeh državah sovpada z daleč najboljšim obdobjem družbenega blagostanja in da se tako demokratična Španija kot demokratična Slovenija optimistično pripravljata na velike izzive prihodnosti. Obe stvarnosti dokazujeta torej, da, ko ljudje dobijo skupen jezik in sprejmejo vrednote demokracije, lahko resnično dosežejo zavidljive rezultate.

Med te splošno sprejete vrednote pa nedvomno spada zaupanje v pravno državo. Državljan namreč mora vedeti, da pravna sodba, ki jo je država kadarkoli izrekla, je v skladu s principi pravičnosti in je izraz neodvisnega sodstva. To konkretno pomeni, da demokratična država zavrača vse oblike političnega sojenja, tudi če so se te zgodile v preteklosti.

Prav ta ugotovitev predstavlja temeljno izhodišče španskega zakona o zgodovinskem spominu. V drugem členu zakona namreč zakonodajalec določa, da v luči pravice državljana do rehabilitacije osebnega in družinskega spomina država priznava krivičnost obsodb, krivičnost kazni in krivičnost vseh oblik nasilja, ki so bile izrečene in izvršene iz političnih in ideoloških vzrokov med državljansko vojno. Vsi Španci, obsojeni iz ideoloških in političnih razlogov, bodo torej lahko rehabilitirali svoj spomin, ne glede na tabor (republikanski ali pa nacionalni), ki so ga v državljanski vojni zastopali. Isto tako bodo svoj osebni in družinski spomin lahko rehabilitirali vse žrtve Frankove diktature od 1939 do leta 1975.

Demokratična Španija se torej odloča za razveljavitve vseh političnih in ideoloških sodb, ki so bile v pretekli zgodovini izrečene, in se tako dokončno oddaljuje od totalitarne preteklosti. Vprašanje, kdaj bo Slovenija razveljavila sodbe političnih sodišč in dejansko uzakonila možnost rehabilitacije spomina posameznikov, ostaja pa danes močno odprto. Vsi protesti in neracionalne kritike, ki so prišle na dan ob razveljavitvi Rožmanovega procesa, kažejo, da bomo kot narod morali še počakati, preden bomo spravo začeli udeležati tudi na tej ravni.

Peter Černic

Španski premier Zapatero

Društvo slovenskih izobražencev
Večer posvečen hidroavionom

Trst in Portorož sta bila nekoč pomembni letališči vodnih letal ali hidroavionov, to pa predvsem po zaslugi bratov Cosulich, ustanoviteljev podjetja SISA, ki se je ukvarjalo z letalskimi storitvami. O tej doslej precej neznani plati primorske zgodovine je v Društvu slovenskih

izobražencev v Trstu 22. oktobra spregovoril Srečko Gombač, avtor knjige *Letala s sidri - Hidroavioni v Portorožu in okolici*, ki je izšla pri Tehnični založbi Slovenije (dve poglavji je prispeval tudi mag. Tomi Brezovec). Knjiga je doslej doživela že velik uspeh, saj je skoraj v celoti pošla, čeprav je bila izdana v

preko 15 tisoč izvodih.

Gombač se je tržaškemu občinstvu predstavil z bogatim izborom fotografij: ob njegovi zanimivi pripovedi so tako na velikem platnu zaživel različni modeli nekdanih letal, od prvih lesenih dvosedeznih letal do takih, ki so na krovu lahko gostila tudi deset gostov. Zanimivi so bili tudi posnetki z nekdanjega letališča pri Žavljah, kasnejšega potniškega terminala v tržaškem pristanišču (ki je še danes viden za sedežem luškega poveljstva), in hidroaviona, ki je pristal na Doberdovskem jezeru.

Vodna letala so bila med prvo in drugo svetovno vojno pomembno prevozno sredstvo. Bratje Cosulich, lastniki hotela Palace v Portorožu, so v Bernardinu najprej ustanovili pilotsko šolo, nato pa so v svoji ladjedelnici v bližnjem Tržiču začeli proizvajati letala znamke CANT. Njihovo podjetje SISA je leta 1926 vzpostavilo tudi prvo linijsko povezavo med Trstom in Turinom, le redki pa vedo, da je otvoritveni polet v resnici vzletel iz Portoroža, saj je v Trstu razsajalo slabo vreme, ali pa, da so morali piloti s prostim očesom slediti rekam, saj niso imeli na razpolago radarjev in drugih podobnih inštrumentov.

V začetku 30. let so v ospredje začela prihajati kopenska letala, ki so še danes v rabi za potniški in trgovski promet. Hidroavione pa uporabljajo predvsem gasilci (t.i. letala canadair) in v tistih deželah, kjer so velike razdalje in prav tako velike vodne površine, na primer v Kanadi.

pd

Ob doseženem dogovoru na vrhu v Lizboni

Reformna pogodba
Evropske unije

Gospodarska in politična povezava med državami Evropske unije je po eni strani nadvse pomembna in zgodovinsko vzeto edinstvena, po drugi strani pa je še vedno pod prevladujočim vplivom velikih oz. večjih držav, ki jo sestavljajo. Skratka, gre za zelo občutljiv organizem, ki ni še usposobljen nastopati kot avtonomen mednarodni subjekt in je zato kronično podvržen preizkušnjam.

Zadnji takšen klasičen primer je znana zavrnitev novooblikovane evropske ustave, ki jo je ob najširšem sodelovanju vseh držav članic oblikovala posebna skupina politikov in pravnikov in je bila nato dana v potrditev vsem članicam Unije. Več nacionalnih parlamentov jo je osvojilo, med njimi Slovenija in Italija, a so jo na referendumu leta 2005 nepričakovano zavrnili v Franciji in na Nizozemskem. To je sprožilo veliko politično krizo in odprlo vprašanje, kako naprej. Sledilo je obdobje premisleka - kot so se izrazili diplomati -, v katerem je bilo treba najti ustrezno rešitev, ki bi dobila soglasje vseh vlad in bi jo posamezne članice ratificirale po parlamentarni poti ali referendumu, to se pravi na ljudskem glasovanju.

Posebno intenzivno je bilo diplomatsko delo v zadnjih mesecih pod dežurnim predsedstvom Portugalske. Samo pravni strokovnjaki so se sestali več kot dvajsetkrat, da ne omenjamo dvostranskih in drugih srečanj predstavnikov vlad. Po končanem usklajevanju so se voditelji 27 držav članic

minulega 19. in 20. oktobra sestali v Lizboni in po odpravi zadnjega pregleda soglasno sprejeli besedilo nove, reformne pogodbe za delovanje Evropske unije. Prva novost je odprava vsakršnega sklicevanja na "ustavno" pogodbo, kajti ta izraz je motil zlasti Francijo in Nizozemsko

držav in 65% prebivalstva. Kadar svet ne odloča na podlagi predloga izvršne komisije, je potrebna večina 72% držav članic in 65% prebivalstva. Na vztrajno zahtevo Poljske se bo ta novi sistem odločanja uveljavil šele z letom 2014. Po tem letu pa lahko skupina držav zahteva odlog zanje

sporne odločitve za razumen rok.

Evropska unija bo imela enotno pravno identiteto, tako da bo lahko podpisovala mednarodne sporazume. Evropski svet (poslej svet ministrov) in evropska centralna banka bosta postala uradni instituciji. Sodišče Evropske skupnosti se bo preimenovalo v sodišče Evropske unije.

Posamezne države članice bodo v evropskem parlamentu imele največ 96 in najmanj 6 sedežev. Tako bo

pa tudi Veliko Britanijo, ki so v omenjanju "ustave" v prejšnji pogodbi videli spreminjanje povezave v nekakšno novo superdržavo. Prav tako niso v nobenem členu omenjeni simboli EU, kot sta, recimo, zastava in himna, čeprav se dejansko uporabljata. Tudi naziva "zakon" ali "predlog zakona" sta opuščena, ker sta zgodovinsko povezana z zakonodajo držav. V ostalem reformna pogodba ohranja večino vsebine, ne pa tudi oblike prejšnje ustavne pogodbe. Tako npr. ohranja institucionalne novosti, kot je funkcija zunanjega ministra, ki je sedaj preimenovana v visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, malenkostno znižuje število sedežev v evropskem parlamentu (od 785 na 750), zmanjšuje število komisarjev in predvideva možnost izstopa iz povezave. Nadalje predvi-

Italija po novem imela 73 evropskih poslancev, enako število tudi Velika Britanija, Francija pa 74 sedežev. Po novi pogodbi bodo Slovenija, Malta, Švedska in Avstrija pridobile en sedež, tako da jih bo Slovenija imela sedem namesto sedanjih šest.

Portugalsko predsedstvo si močno prizadeva, da bi bila reformna pogodba podpisana še v času predsedovanja (torej v tem letu), in sicer v Lizboni in bi se torej imenovala lizbonska pogodba. Naj tu spomnimo, da bo Slovenija kot prihodnja predsedujoča EU spremljala proces ratifikacije nove evropske pogodbe. Predsednik slovenske vlade Janez Janša je v zvezi s tem dejal, da se bo Slovenija potrudila, da izpelje ratifikacijski postopek čim prej, in s tem dala pozitiven signal vsem ostalim članicam povezave.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Dan tistih, ki so odšli

Eno od najbolj občutenih praznovanj, kar jih poznamo, je pozornost, ki jo posvečamo dnevu Vseh svetih oziroma spominu na rajne. Bodisi verujoči kot neverujoči ga obhajamo z enako spoštljivostjo in notranjo poglobljenostjo in kako bi sploh moglo biti drugače: razen tistih najmlajših se je moral že vsakdo posloviti od koga od bližnjih in to je izkušnja, ki jo je težko opisati, izkušnja, ki se ostro zareže v spomin, saj se zdi, da je z ljubo osebo odšel tudi košček našega življenja. Zato ni čudno, da se ob tem prazniku zamislimo in se sprašujemo o bistvenih stvareh ter skušamo najti nanje vsaj nekaj odgovorov. In v kolikor smo vsaj kakšen dodaten odgovor našli, se v hipu zavemo, da odhod naših dragih ni bil brez smisla, saj nam razgrinja stvari, ki jih sicer izpavajoča vsakdanja opravila zakrivajo. Njihov odhod nam pripoveduje, da je ves čas na delu minevanje, znotraj katerega smo vsi ljudje enaki in mu še nihče ni ubežal. Minevanje velja za vse in je prostor, v katerem vsi živimo, in je zatorej resnica, da je usoda vseh nas nepreklicno skupna. In ker je naša usoda skupna in smo srečni zaradi istih stvari ter tudi zaradi istih stvari trpimo, bi si lahko bili dosti bližje, kot smo si, bi bili lahko dosti bolj uvidni drug do drugega, kot smo, ter dosti bolj razumevajoči, kadar so medsebojna soočenja boleča in trda. Tisti, ki so odšli, nas torej nagovarjajo, naj živimo bolj smiselno, se pravi bolj pomirjeno s seboj in z drugimi.

Tisti, ki so odšli, pa nas toliko bolj nagovarjajo,

ko gre za še nezaceljene rane med narodi, med državami, za rane znotraj istega naroda, ki so nemara najtrdovratnejše. V tej luči bi živi morali enako kot svoje žrtve spoštovati mrtve s t.i. druge strani, šele tedaj se bo preteklost umirila, sicer bo še leta in leta zlovesče v globini tlela, da bi se od časa do časa spet nevarno dvignila na površje. V kolikor se ne moremo pomiriti drugače, bi se lahko vsaj zaradi umrlih na obeh straneh. Kaj res nismo zmožni tega? V tej nezmožnosti je pravzaprav nekaj grozljivega. In potem so tukaj še sveti ljudje, ki nas pričujejo s svojimi pričevanji. Ko rečemo sveti ljudje, zveni, kot da bi govorili o nečem povsem nezemeljskem. Pa vendar so bili takšni kot mi, le da so v sebi odkrili tiste prostore naše duše, v katerih nima nobene moči nestrpnost, nobene moči boj človeka z drugim človekom, nobene moči želja po nadvladovanju nad drugimi, nobene moči nasilje. Takšnih posameznikov je bilo v zgodovini žal razmeroma malo in v kolikor živijo sedaj, nad njimi gotovo nimajo nobene moči zapeljevanja in pasti porabništva, ki ga z besedami sicer obsojamo, v dejanjih in opredeljevanjih pa vsakodnevno potrjujemo. Z nekaj več duševne globine svetih bi bili vsekakor srečnejši, mirnejši in nas ne bi mučila zagonetna nepotešenost, niti nas ne bi mrtvila ledena izpraznjenost.

Dan tistih, ki so odšli - dan med temo in svetlobo, svetlobo, iz katere kipi in izvira vedno novo in močnejše življenje.

Janez Povše

Na dnu...

HVALA BOGU, DA LAHKO
PRAZNUJEM DAN MRTVIH,
DOKLER SEM ŠE ŽIVA!

Slovenska skupnost

Nenadomestljiv politični subjekt manjšine

Pred nekaj dnevi sem v Primorskem dnevniku prebral odgovor Ravla Kodriča na razmišljanja Petra Černica in Petra Močnika v zvezi z odnosom med Slovensko skupnostjo in Levimi demokrati. Vendar pri tem, kar želim razviti, pride v poštev to, kar vidni predstavnik nekdanjih Levih demokratov zapiše na koncu. Najprej izpostavi dejstvo, da je Enrico Letta izjavil nujno o dogovarjanju nove Demokratske stranke z avtonomističnimi gibanji, kakršna sta južnotirolska SVP in francoska Union Valdotaïne. Nato pa kratko malo zaključí, da to ne pride v poštev za Slovensko skupnost, ker je prostor njenih volilcev v Demokratski stranki. Če iz teh zaključkov povzamem

cilj, h kateremu meri Ravel Kodrič, ne vidim drugega kot to, da je potrebno narodno stranko Slovencev v Italiji - Slovensko skupnost - ukiniti oz. razpustiti. Mislim, da se je v zadnjih časih taka misel kar precej razširila, z nekim splošnim opravičilom, da bomo lahko znova traj Demokratske stranke našli neko skupno hišo, pod katero bo slovensko politično udejstvovanje dobilo svoj novi okvir. Taka misel je sicer legitimna, a je res usmerjena v uveljavljanje in razvoj naše narodne skupnosti v zamejstvu? Ali si lahko danes zamislimo slovensko manjšino brez svojega samostojnega političnega subjekta, kakršna je danes to Slovenska skupnost?

Ti dve vprašanji sta gotovo izred-

no aktualni glede na to, kako se razvija politična scena na državni in deželni ravni. Prepričan sem, da je prisotnost Slovenske skupnosti oz. samostojnega slovenskega političnega subjekta nenadomestljivega pomena za celotno skupnost. Že tako glede na današnjo evropsko politično stvarnost mislim, da smo Slovenci v zamejstvu neka izjema, glede na našo strankarsko razkropljenost. Popolnoma drugačna je slika pri drugih narodnih in jezikovnih manjšinah znotraj sedanje Evropske unije. Slovenci v zamejstvu smo dediči povojnega političnega razvoja, ki nas je ideološko razdelil. Vpliv tedanjega komunističnega režima v Sloveniji pa je šel tako daleč, da je

ideološko razdelitev nadgradil z različnim pristopom: samostojno nastopanje na eni strani, vključitev v italijanske stranke na drugi. In danes, ko je ideološki naboj izgubil svojo moč ter se na več krajih pojavljajo težnje k združevanju, ostaja razlika v političnem pristopu izrazita. Udejstvovanje Slovencev v celotnem italijanskem političnem spektru pa šibi notranjo narodno samozavest, ker se vedno manj zavedamo, kam pripadamo. Ustanovitev Demokratske stranke je bila izredna priložnost, ob kateri bi lahko naše politično nastopanje postavili na nove temelje. Če sta se združili Marjetica in Levi demokrati, zakaj ne bi bilo to mogoče narediti med Slovenci, vendar na narodni osnovi in v samostojni obliki. Mislim, da bi bil tak pristop nekaj resnično novega in bla-

godejega za celotno našo narodno skupnost. Svoje pozitivne vplive pa bi odražalo na italijanskem političnem prizorišču, kajti to bi za italijansko stran pomenilo se postaviti v odnos z novim subjektom, ki nima več ideoloških osnov, temveč sloni na narodnem

Mirko Špacapan (foto JMP)

konceptu in nastopa s širšo narodno podporo. Spremenil pa bi se tudi odnos Slovenije, ki bi tako lahko računala na samostojnega partnerja v uveljavljanju svojih interesov v Italiji in Evropski uniji. Če zaključim, je danes samostojno politično nastopanje, kakršnega predstavlja Slovenska skupnost, sodobno in nenadomestljivo. Aktualnost te teme je, z nastopom Demokratske stranke, še toliko bolj pomembna za Slovence, ki živimo v zamejstvu. Gre za našo narodno samobitnost in za pravilno razmerje do deželne in državne politične stvarnosti. Opusti to tradicijo, kateri lahko brez večjih pomislekov prisodimo stoletno tradicijo (žal političnemu udejstvovanju Slovencev pred obema vojnama posvečamo premalo pozornosti), pomeni se odpovedati osnovni pravici do narodnega predstavnika in se odločiti za podrejanje političnim občutljivostim ter ideološkim obravnavanjem narodne identitete. To pa je tudi v nasprotju s statutarno posebnostjo naše dežele.

Julijan Čavdek

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti

Zadovoljstvo ob sprejetju zakona

Stranka slovenska skupnost izraža zadovoljstvo, da je deželni svet Furlanije Julijske krajine vendarle izglasoval deželni zakon za Slovence. Deželno tajništvo SSK meni, da je to zadovoljiv pravni dokument, s katerim bo slovenska narodna skupnost v naši deželi lahko učinkoviteje uveljavljala nekatere pravice, na katere čaka dolga leta. Pri tem daje priznanje Demokratičnemu zavez-

ništvu, ki je spoštovalo to programsko obvezo. Gre tudi poudariti naklonjenost, ki ga je zakon doživel pri Severni ligi. Zakon sicer ne dodaja večjih novosti glede na to, kar je že določeno po zakonih 482/99 in 38/01, vendar dodatno ureja nekatera vprašanja in postopke, ki so v pristojnosti deželne uprave. Pomembno je tudi priznanje, ki ga daje organizirani civilni družbi, saj direktno

omenja obe krovni organizaciji, SSO in SKGZ. Obžalovati pa je treba dejstvo, da tudi ta zakon Slovence obravnava pretežno le kot posameznike in ne kot narodno skupnost, kar bi bilo pravilno in mogoče z nekoliko več politične volje. Slovenska skupnost je preko svojega deželnega svetnika Mirka Špacapana vložila tako v komisiji kot pri obravnavi v deželnem svetu veliko pravic, ki so pripomogli, da je zakon popolnejši in bolj ustrezen potrebam slovenske narodne skupnosti v deželi. Nekateri so bili sprejeti, nekateri sprejeti v resolucije ali prepuščeni prihodnjim zakonodajnim obravnavam. Med

bistvenimi sprejetimi popravki je treba poudariti vključitev predstavnika slovenske šole v deželno posvetovalno komisijo za Slovence ter pomemben prispevek na poti k priznanju Sindikata slovenske šole. Kot obvezujoča resolucija je bil osvojen Špacapanov popravek o nujnosti, da deželna uprava prispeva finančna sredstva Slovenskemu stalnemu gledališču za upravljanje Kulturnega doma. Žal je treba zabeležiti dejstvo, da je deželni svet sredi polemičnega ozračja uporabil pretirano dolgo časa za odobritev zakonskega besedila, kar se je zgodilo zaradi umetno ustvarjenega problema rezijanske. Pri tem je najbolj huda zadeva ta, da so

nekateri deželni svetniki razvijali jezikovne teze, ki ne upoštevajo dosedanjih znanstvenih študij, po katerih spada rezijanska nesporno med slovenska narečja. Prišlo je do hude politične instrumentalizacije, na katero so, žal, nasledili tudi nekateri Rezijani, in do popuščanja zahtevam v opoziciji in večini glede vsaj delno diferencirane obravnave Slovencev v videmski pokrajini. Desnica je pokazala svoj pravi obraz tudi z ugovori, da je slovenska narodna skupnost privilegirana in preveč zaščiten, kar je daleč od resnice in mednarodnih ter ustavnih obveznosti Republike Italije. Kljub nekaterim nedoslednostim je

bilo ravnanje Demokratičnega zavezništva čisto drugačno, saj je celotno diskusijo vodilo z umirjenim in odprtim profilom. Slovenska skupnost se tudi zahvaljuje za pozornost, ki jo je načelnik svetniške skupine Marjetice Cristiano Degano namenil dejstvu, da je moral biti, zaradi bolezní, odsoten deželni svetnik SSK Mirko Špacapan, ki se je za ta zakon veliko in pošteno zavzemal. Zahvala gre tudi vsem deželnim svetnikom, ki so namesto odsotnega kolega Špacapana zagovarjali njegove izboljševalne predloge in popravke.

Slovenska skupnost
Deželno tajništvo

Na nedavnem zasedanju

Deželni parlament FJK sprejel zaščitni zakon

Deželni parlament Furlanije Julijske krajine (FJK) je v torek, 23. oktobra popoldne, končno sprejel deželni zakon za zaščito slovenske manjšine. Deželni poslanci so na zasedanju sprejeli še zadnjih šest od skupno 25 členov zakona in dve resoluciji. Kot so sporočili iz tiskovnega urada deželnega parlamenta, so zakon sprejeli s 37 glasovi za in 15 proti, medtem ko se je en poslanec glasovanja vzdržal. Za zakon so glasovali poslanci strank levsosredinske večine, se pravi Levih demokratov, Marjetice, Stranke komunistične prenove, Stranke italijanskih komunistov, gibanja Občani za predsednika in Stranke upokojencev ter predsednik deželne vlade FJK Riccardo Illy. Zakon so podprli tudi predstavniki opozicijske Severne lige in poslanec mešane skupine Paolo Panontin. Proti so bili poslanci ostalih strank desnosredinske opozicije, se pravi Nacionalnega zavezništva, stranke Naprej Italija, Kršćansko-demokratske unije in Zaveze za vrednote. Predstavnik socialističnih avtonomistov se je vzdržal.

Na zasedanju so poslanci sprejeli člene zakona, ki med drugim govorijo o skladu za podporo dejavnostim, ustanovam in organizacijam slovenske manjšine ter o državnih finančnih sredstvih za rabo slovenskega jezika v javni upravi.

Sprejeli so tudi dve resoluciji, ki deželno vlado obvezujeta k povišanju postavke denarnega prispevka za Slovensko stalno gledališče (SSG) v Trstu in k posegom pri italijanskem parlamentu za

preverjanje morebitnih ukrepov za posebno zaščito skupnosti, kot je npr. rezijanska. Glede Rezije je bil odobren tudi popravek v zvezi s podeljevanjem posebnega priznanja za promocijo dejavnosti in pobud v korist rezijanske govorice ter drugih narečnih različic v Beneški Sloveniji ter Terski in Kanalski dolini. Zavržena pa je bila resolucija stranke Nacionalnega zavezništva (AN), v kateri je ta stranka od deželne vlade zahtevala, naj se pri italijanskem parlamentu in vladi zavzema za priz-

Roberto Antonaz (foto JMP)

nanje neke posebne jezikovne skupnosti v Reziji in Beneški Sloveniji. Glavni temi razprave sta bili položaj Rezije in priznanje krovnih organizacij slovenske manjšine - Slovenske kulturno-gospodarske zveze (SKGZ) in Sveta slovenskih organizacij (SSO) - . Predstavniki desne sredine so se namreč zavzemali za priznanje posebne rezijan-

ske manjšine, kar pa jim ni uspelo, kritični pa so bili tudi do priznanja SKGZ in SSO kot reprezentativnih organizacij manjšine, ki naj bi sami razpolagali z denarnimi sredstvi, namenjenimi slovenski narodni skupnosti v FJK. Kritike so letele tudi na ustanovitev posebne deželne komisije, ki jo večinoma sestavljajo prav pripadniki omenjenih krovnih organizacij. Leva sredina je poudarjala predvsem to, da je pri sprejemanju deželnega zaščitnega zakona šlo za postopek, ki je temeljil na že

Bruna Zorzini

obstoječi zakonodaji, pozitivno pa je po njihovi oceni tudi dejstvo, da je zdaj tudi dežela FJK prevzela odgovornost za zaščito slovenske manjšine. Poleg tega sta po njihovi oceni krovni organizaciji SKGZ in SSO zakoreninjeni med Slovenci v FJK, glede vprašanja Rezije pa so bili mnenja, da ni v pristojnosti deželne uprave, da izdaja "spričevala o jezikovni pripadnosti".

Pred glasovanjem je deželni odbornik za kulturo Roberto Antonaz izrazil zadovoljstvo deželne vlade FJK, saj se je končal postopek sprejemanja kulturnega in evropskega zakona, s katerim se zaključuje vprašanje, ki je v

prejšnjem stoletju pustilo sledove delitev. Gre za korak naprej za polno izvajanje državne zaščitne zakonodaje, je še dejal Antonaz, ki je glede morebitne zaščite Rezijanov opozoril, da se mora o tem izreči italijanska država, in napovedal, da bo deželna uprava skušala to podpreti.

Po sprejemu zakona je deželna poslanka Zaveze za vrednote Alessandra Battellino, ki je glasovala proti, v sporočilu za javnost opozorila, da se je "s 30 srebrniki kupilo neko manjšino in neko ljudstvo". Za Battellinovo namreč deželni zakonodajalec ni potrdil zgodovinske resnice, saj želi, da je rezijanska manjšina v nasprotju z mnenjem Rezijanov vključena v slovensko manjšino. Sprejemom zakona so po mnenju poslanke priznali pravico do zaščite rezijanske, vendar se manjšini v Reziji ni priznala pravica do identitete, ki bi bila neodvisna od slovenske identitete.

Za poslanko Stranke komunistične prenove Bruno Zorzini Spetič, ki pripada slovenski manjšini, pa novi deželni zakon ne prinaša velikih novosti, ampak se omejuje le na normiranje že pridobljenih pravic, zato sta dezinformacija in demagogija desne sredine nerazumljivi. Pozitivno je, je še zapisala Zorzinijeva v sporočilu za javnost, da po italijanski državi tudi deželna uprava FJK prevzema svoje odgovornosti na področju zaščite slovenske manjšine.

Poslanec gibanja Občani za predsednika, Bruno Malattia, pa je dejal, da bi zdaj, ko je deželni parlament FJK sprejel zaščitni zakon za slovensko manjšino, tudi Slovenija lahko sprejela zakon za zaščito jezika in tradicij tamkajšnje italijanske manjšine. To bi bila po mnenju Malattie lepa gesta, za katero bi lahko pri slovenski vladi posredovala slovenska manjšina v Italiji.

Deželni zakon FJK za Slovence

Odzivi manjšine

Pri predstavnikih slovenske manjšine v Italiji prevladuje zadovoljstvo, ker je v torek, 23. oktobra, deželni parlament FJK sprejel deželni zakon za zaščito Slovencev. Čeprav ostaja grenak priokus zaradi obnašanja nekaterih predstavnikov desne sredine, je iz izjav nekaterih predstavnikov manjšine, objavljenih v Primorskem dnevniku, mogoče razbrati zadovoljstvo.

Tako za predsednika Slovenske kulturno-gospodarske zveze (SKGZ) Rudija Pavšiča deželni zakon nadgrajuje državne zakone in daje FJK dostojanstvo večjezičnosti. Zakon spoštuje organiziranost manjšine in njeno teritorialnost. Z odobritvijo deželnega zaščitnega zakona se je sklenila faza prizadevanj za zakonske normative, manjšina zdaj prehaja v novo fazo, ko bo morala te inštrumente čim bolj izkoristiti, je prepričan Pavšič.

Za predsednika Sveta slovenskih organizacij (SSO) Draga Štoko deželni zakon odraža stanje državnega zaščitnega zakona za slovensko manjšino iz leta 2001, deželi FJK pa daje velike pristojnosti, o katerih je upati, da jih bo izkoristila. Grenak priokus je problem rezijanske, dodaja Štoka, saj so določene desne sile to ho-tele prikazati predvsem kot poseben jezik, poseben narod, posebno ljudstvo, kar seveda ni, saj Rezija spada k slovenskemu narodnemu telesu. Primorski dnevnik prinaša tudi stališča štirih deželnih poslancev slovenske narodnosti.

Tamara Blažina (Levi demokrati), ki je bila tudi poročevalka levsosredinske večine, je prepričana, da je bila dosežena sinteza. Poglavitno je, da je v FJK zdaj prvič zakon, ki uradno priznava manjšino in ji daje nove možnosti za nadaljnji razvoj, istočasno pa je to zakon, ki je na poti integracije in gradnje večjezičnosti. Za Igorja Dolenc (Levi demokrati) je pozitivna odobritev zakona, manj zadovoljen pa je v vključitvi popravkov o različicah iz Rezije, Beneške Slovenije in Terske doline, kar je zanj skoraj korak nazaj v primerjavi z državnim zaščitnim zakonom, ki zaobjema slovensko narodno skupnost v FJK kot celoto.

Za Igorja Kocijančiča (Stranka komunistične prenove) zakon prinaša nekaj zanimivih novosti, med katerimi je predvsem določitev kriterijev za krovne organizacije. Kompromisi, ki so bili doseženi z opozicijo, po Kocijančičevem mnenju zakon dodatno bogatijo, čeprav ni pričakoval tako naelektrenega ozračja. Bruna Zorzini Spetič (Stranka italijanskih komunistov) pa je mnenja, da zakon fotografira status quo in ne prinaša velikih novosti, zato ne razume, zakaj se je desnica tako borila proti njegovemu odobritvi. Zakon bi lahko seveda bil boljši, vendar je deželna uprava na koncu zakonodajne dobe in v prihodnosti se bo konkretno pretehtalo, kako se bo zakon za slovensko narodno skupnost izvajal in morebiti izboljšal.

STA

STA

Blaženi Karl Leisner 1915 - 1945

Kot zlato, prečiščeno v ognju

V kripti Xantenske stolnice počivajo mučenci iz začetka 4. stol., ki so v Severno Porenje prinesli krščanstvo. Prav tu najdemo tudi imena mučencev našega časa, ki so se

razmišljali, kako bi "Evropo vrnil Kristusu". V gimnazijskih letih se je udeležil duhovnih vaj na različnih krajih. Največjo domačnost je občutil pri Mariji v Schönstattu. Po maturi v mestu

zaradi vere v Kristusa postavili po robu nacionalsocializmu. Eden od njih je Karl Leisner. Rojen kot prvorojenec v sedemčlanski verni družini v Reesu blizu nemško-nizozemske meje, je že kot mladenič

Kleve se je odločil za študij teologije v Münstru. Z vsem srcem je še naprej pripadal Schönstattskemu gibanju. Imenovan je bil za mladinskega koordinatorja v škofiji Kleve (pozneje v Münstru). S svojo vedrino je navduševal svoje vrstnike za nedeljeno pripadnost Kristusu. L. 1937 gestapo zaseže dnevnike bratov Leisner kot sumljive. Karl zapiše: "Pobit sem. Pri Njem najdem, kar sem že nekoč slutil iz dogajanja časa: Kristus je skrivnost moči Evrope. Gotovo največja, najgloblja in najbolj nedoumljiva.

V njej temeljijo vse ostale... Pokleknil sem, se Bogu zahvalil in ga prosil, naj mi da pravo mesto v velikem kontekstu celote. Vse je milost in poklic. Gospod, kam me želiš poslati? Tja bom šel - tudi v noč in stisko in trpljenje."

poklic zares tisti, v katerega je poklican. Kratki, a intenzivni trenutki osebnega srečanja z Materjo Božjo so bili odločilni mejniki na njegovi poti poklica. Ob Mariji dozori njegova odločitev za duhovniško življenje v celibatu. Pred diakonskim posvečenjem 25. marca 1939 z veseljem zapiše: "Kristus, Ti si moja strast!" Zaradi napredujoče tuberkuloze mora znova v sanatorij, kjer ga 9. novembra 1939 zaradi izjave o atentatu na

Hitlerja aretirajo. Zaporu v Freiburgu sledijo različne postaje, vse do taborišča Dachau. V slabotnosti zdravja prejema izjemno notranjo moč in sveto predznanost. Ob večerih s petjem dviga moralno od dela izčrpanih sojetnikov. S prijazno besedo najde pot do najbolj obupanih. Neznane zunanje razmere sprejema kot izziv za izvrševanje diakonske službe. Pri sebi hrani škafko s posvečenimi hostijami in jih kot angel tolažbe skri-

Občutenje "noči", v katero se je pogrezala Evropa, so se pridružile osebnim preizkušnjam: tuberkuloza, dvom, da je duhovniški

vaj deli. Jeseni 1944 se v taborišču znajde francoski škof Gabriel Piguet. Po njegovih rokah je Karl 17.12.1944 tajno prejel mašniško posvečenje in že zelo bolan na praznik sv. Štefana prav tako tajno v taboriščni kapeli opravil svojo novo in edino mašo. To je edini znani primer duhovniškega posvečenja v kateremkoli taborišču.

V zaporu je preživel 2002 dni. Aprila 1945 je dočkal osvoboditev, 12.8.1945 pa odšel v večnost z besedami: "LJUBEZEN - ZADOŠČEVANJE!" In: "Blagoslovi, Najvišji, tudi moje sovražnike." 23. junija 1996 ga je svet oče Janez Pavel II. na velikem olimpijskem stadionu v Berlinu razglasil za blaženega in ga postavil za vzornika katoliške mladine - na istem stadionu, kjer je

Pokop v kripti stolnice v Xantmu 3.9.1966

veliki führer razglasil svojo pogubno ideologijo. 25. aprila 2007 se je v Münstru pričel postopek za kanonizacijo.

Prejeli smo

Glede igralskega je veliko sprenevedanja

G. Matej Lahovnik v Sobotni prilogi Dela v štirih straneh dolgem pogovoru (20. oktober 2007) kot eden izmed štirih sogovornikov med drugim pravi: "V povezavi z igralskim svetom je v Sloveniji veliko sprenevedanja". Povsem se strinjam z njegovo trditvijo. Čeprav spoštujem prepričanje g. Lahovnika, se ne strinjam s kontekstom, v katerem izreče to sicer resnično trditev. Kot očitno namreč naslovi na nasprotnike izgradnje megaigralske.

Sprašujem se, kdo se v resnici spreneveda? Se res spreneveda Koordinacija za omejevanje igralskega (KOI), ki je v petici jasno predstavila svoja stališča? Se morda spreneveda 15.000 podpisnikov peticije "Slovenija je mlada država tisočletih možnosti. Ne zakockajmo jih!"? Se spreneveda trojica sicer še neuradno prvouvrščenih iz prvega kroga predsedniških volitev, ki v javnih nastopih nasprotujejo širitvi igralskega?

Sam vidim sprenevedanje povsem druge kot g. Lahovnik!

Prvič: Ali se ne sprenevedajo vsi tisti, ki poudarjajo škodljivost igralskega salonov, "pri katerih gre le za to, da si nekaj zasebnikov polni žepe", kot trdi g. Lahovnik. Če to drži, se spreneveda predlagatelj osnutka zakona o igralskem, ki sicer znižuje

število možnih koncesij za igralske salone s 45 na 40, medtem ko je trenutno podeljenih 36 koncesij. To pa pomeni, da bo v prihodnosti v Sloveniji možno zgraditi še 4 igralske salone. Vlada bi se morala, če je končno le spoznala, da so igralski saloni škodljivi, najprej zavzeti, da bi število koncesij s 45 znižala vsaj na 36, in bi tako preprečila nadaljnjo širitev zla, ki ga igralski saloni prinašajo, potem pa izdelati še strategijo, kako jih v doglednem času zapreti vse do zadnjega. Postavlja se tudi vprašanje, kdaj bodo na zagovor poklicana vlada in poslanci, ki so leta 2003 sprejeli zakon, ki je omogočil razširitev te škodljive oblike igralskega po vsej državi?

Drugič: Veliko je sprenevedanje vseh, ki trdijo, da nasprotniki megaigralske kratimo pravico do zabave tistim, ki si tega želijo. G. Hugo Zagoršek ugotavlja, da v Sloveniji za igre na srečo na prebivalca porabimo več denarja kot je povprečje v Evropski uniji. Kdor hoče svoj denar nesti v igralske, to lahko stori že sedaj. A ko že govorimo o kratenju pravic - mar tako raz-

mišljanje ne krati nasprotnikom širitve igralskega pravice, da ločimo med zdravim in škodljivo zabavo. Nihče od nas ne nasprotuje telovadnicam, igriščem, toplicam, športnorekreativnim centrom in centrom za zdravje, toda ali to pomeni, da moramo podpirati tudi različne oblike hazarda? Bomo morda že jutri deležni očitkov, da ljudem kratimo pravico do zabave, če bomo nasprotovali širitvi bordelov ali pa uvedbi koncesij za legalno prodajo za zdaj še prepovedanih drog? Zabava je očitno lahko zelo raztegljiv pojem.

Tretjič: Ali se ne spreneveda tudi g. Mirko Brulc, ki v tem pogovoru trdi, da ima za sabo vso Goriško in je Nova Gorica prav zaradi igralske deležna "nekakšnega nadstandarda", pri tem pa izpostavi brezplačen avtobus in dodatne psihologe in pedagoge. Je to vse oziroma najpomembnejše, kar lahko našteje? Na letošnjem družboslovnem večeru v Novi Gorici so bila mnenja Novogoričanov precej drugačna. Žal g. Brulca ni bilo tam, da bi poslušal tudi zelo hude očitke na svoj račun.

Četrti: Ali se ne spreneveda g. Niko Trošt, ki poleg trditve, da igralsko ni Marijina družba, glede pomislekov o problematiki tuje delovne sile, ki bi prišla k nam, rad odgovarja, da Slovenci ne smemo biti ksenofobi. Menim, da nisem ksenofob, toda kljub temu si postavljam vprašanja o socialnih posledicah, ki bi ga tako priseljevanje delovne sile imelo.

Petič: Ali se ne sprenevedajo vsi tisti, ki vedno znova poudarjajo, da gre pri graditvi megaigralske za lokalni problem, o katerem naj odloča lokalna skupnost? Mar sprememba zakonodaje o igrar na srečo in sprememba davčne zakonodaje v zvezi z igrarji na srečo ne zadeva vseh državljanov RS? Mar predlog novega zakona o igrar na srečo ne omogoča treh koncesij C, torej treh megaigralskih, ki verjetno ne bodo vse stale na Goriškem? Mar v sklad s kurativno in preventivno dejavnostjo (zdravljenje patoloških igralcev, pomoč problematičnim igralcem, preventivna predavanja v šolah ...) ne bomo iz državnega proračuna plačevali vsi državljani? Zlahka bi dodal še šesto, sedmo, ... deseto vprašanje o tovrstnem sprenevedanju, a bi s tem gotovo presegel dovoljenih 3840 znakov.

Bogdan Vidmar

Na območju Kočevskega Roga

Urejen prvi kompleks grobišč

Predsednik komisije za prikrita grobišča Jože Dežman je za STA povedal, da bodo v četrtek medijem in javnosti predstavili prvi urejeni kompleks grobišč na območju Kočevskega Roga. Na tem območju so postavljena spominska obeležja, ograje, smerokazi in vse, kar je potrebno za kultiviranje prostora, je še pojasnil predsednik komisije. Jože Dežman je povedal, da še ni znano, komu bodo urejeni kompleks predali. "Vse je še stvar nadaljnjih pogajanj," je dejal in dodal, da ministrstvo za kulturo doslej še ni pokazalo navdušenja za prevzem. Predsednik komisije tudi meni, da bi bilo najbolje, če

bi bil kompleks v prihodnosti del zgodovinskega parka Kočevski Rog. V njem bi lahko bila predstavljena vsa zgodovina območja od Kočevarjev, partizanov do grobišč, v katerih so pokopane žrtve pobojev ob koncu druge svetovne vojne, je še pojasnil. Dežman je tudi dejal, da bodo sondiranja prikritih grobišč nadaljevali po 1. novembru. Po njegovih besedah je trenutno evidentiranih 560 prikritih grobišč. Obiskovalci si bodo lahko v četrtek ogledali grobišča Konfin, Kren, Dobliške livade, grobišče Macesnova gorica, Rugarski klanec in Dvojno brezno pri Cink Križu. Pred ogledom bo v Grčaricah novinarska konferenca

komisije. Ogled naj bi predvidoma trajal tri ure, še

piše v vabilu komisije.

Komisijo za prikrita grobišča je vlada imenovala 10. novembra 2005. Vlada je takrat tudi opredelila njene naloge in določila, da strokovno tehnične in administrativne naloge za komisijo opravlja ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Naloge komisije so usmerjene v aktivnosti za ustrezno upravljanje in urejanje že evidentiranih grobišč ter priprava programov in aktivnosti glede še neevidentiranih grobišč.

31. NAVADNA NEDELJA - ZAHVALNA

Mdr 11,22-12,2; Ps 145; 2 Tes 1,11-2,2; Lk 19,1-10

Farizeji in pismouki ne morejo Jezusu doživeti. Luka piše, da je Jezus prišel zato, da bi reševal grešnike. Zaradi tega je prizanesljiv in dober do njih. Toda to njegovo zadržanje je pohujšalo dobromislečne Jude, ki so na to ostro reagirali. On je sicer že v čudovitih prilikah o Božjem usmiljenju vnaprej izpovedal Očetovo voljo. Bog ima namreč rad grešnika in hoče, da se spokori in živi (Ezk 34,16). Pri mizi v hiši Simona, uglednega farizeja, je sprejel grešnico (7,36-50). Zdej pa vodi k spreobrnjenju javnega grešnika, višjega carinika, po imenu Zaheja.

Medtem ko eden izmed poglavarjev cestničarjev odkloni Jezusovo vabilo, naj bi prodal vse, kar ima, in naj razdeli ubogim, povabi Zaheja Gospoda v svojo hišo, se otrese bogastva, ki je sad sleparij, krivic, nasilja in ga veže

na ta minljivi svet. Tako je Božja milost naredila čudež spreobrnjenja.

Jerih, kjer se to odigrava, je bila najstarejše mesto, ki je segalo tisočletja nazaj. Bilo je ničkolikokrat pozidano in zopet in zopet porušeno. Stalo je v nižini 250 m pod morsk gladino. Tu so se križali popotniki, duhovniki, armade z Vzhoda, zavojevalci. Bilo je kot odskočna deska proti Jeruzalemu. Evangelij pa poroča o zgoraj omenjenem čudežu spreobrnjenja človeka, Zaheja, o spreobrnjenju od lakomnosti, od imetja, od slepega denarja, k Bogu.

Sveto pismo večkrat šiba odpad od Boga zaradi drugih bogov, prvega in glavnega od njih, boga denarja, zlatega teleta (2 Mz 32,8). Tega so molili in mu darovali. Lahko si mislimo, kako je ljudstvo sovražilo Zaheja zaradi spletk in denarja, ki jim ga je nesramno požiral. Saj s tem ni ponižal samo Boga, pač pa tudi človeka.

Možno pa je, da je mož, Zahej, začutil v globini srca potrebo po nečem duhovnem. Možno je tudi, da je bila pri vsem tem le gola radovednost, da bi že enkrat videl Jezusa, o ka-

terem so vsi govorili. Ker je bil majhne postave, je stekel naprej in splezal na divjo smokvo, da bi že enkrat videl Jezusa, o katerem so vsi govorili. Kljub temu da je bil zakrit med vejami, ga je Jezus videl in poklical, naj spleza dol in ga povabi v svojo hišo.

Tedaj so vsi navzoči začeli godrnjati, češ da se je ustavil pri znanem grešnem človeku. Cestničarji so namreč veljali za velike grešnike, Zahej pa si je bil prisleparil veliko bogastvo. Toda Zahej je priznal svojo veliko grešnost. Jezus mu nič ne očita, a Zahej je brž razumel svoje stanje. Zato je priznal svojo veliko grešnost. Takoj je sklenil razdeliti polovico imetja med uboge ter vrniti četverno tistim, ki jih je bil osleparil. Tedaj Jezus izjavi, da je v to hišo prišlo odrešenje, ker je tudi on Abrahamov sin, vreden odpusčenja. Jezus pa, ki je bogat v usmiljenju, mu je prvi odpustil ter tako razodel, da je prišel reševati ljudi.

Zahej se vsega tega razveseli, vsi navzoči pa se pohujšajo in so proti Jezusu in godrnjajo. So proti zato, ker je Jezus na strani ubogih, grešnikov, zavrženih. Ne ozira se na prepoved za Juda, da ga imajo za pogana, če stopi

v grešnikovo hišo.

Prvo berilo iz knjige Modrosti nam razširi poznanje Boga, ko govori takole: "Vendar si z vsemi usmiljen, ker moreš vse, ljudem pa grehe odpustiš zato, da bi se spreobrnili. Kaj ti ljubiš vse, kar je, nič od tega, kar si naredil, ti ni zoprno, saj tega, kar bi sovražil, ne bi bil ustvaril. In kako bi moglo obstajati, če ti ne bi hotel, in kako bi se moglo obdržati, češar ti ne bi poklical? Toda ti prizanašaš vsemu, ker je tvoje, Gospodar, ljubitelj življenja. Tvoj neminljivi duh je namreč v vsem" (Mdr 11,23-12,1). HVALA ti za vse!

S temi mislimi usmiljenja Boga si dovolimo slaviti vse, ki so že v srečni večnosti skupaj z vsemi vernimi rajniki, saj upamo, da so tudi vsi naši pokojni rešeni in blaženi.

Tudi psalm poje: "Milostljiv in usmiljen je Gospod, počasen v jezi in velik v dobroti. Gospod je dober do vsakega, njegovo usmiljenje je nad vsemi njegovimi deli" (Ps 145,8-9). Pričakujemo pa Gospodov drugi, zadnji prihod, paruzijo, razodetje njegovega veličastva. Pričakujemo ga z molitvijo in dobrimi deli, z vero. (gl. Poppi, n.d., 456)

Goriški nadškof De Antoni blagoslovil obnovljeno opremo v Katoliški knjigarni v Gorici

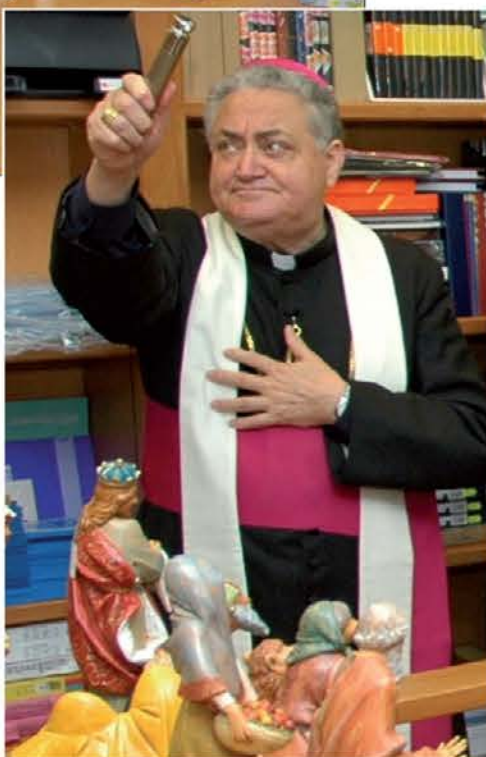
V Katoliški knjigarni je sedaj še prijetneje!

Z leve: uslužbenke Elena Perla, Sonja Blasizza, Maja Jarc in Agata Komjanc (foto DPD)

Jeseni 2002 je Katoliško tiskovno društvo predalo namenu obnovljene prostore zgodovinske slovenske stavbe na Travniku št. 25, kjer imajo sedež Zadruga Goriška Mohorjeva, Goriška Mohorjeva družba, Pastirček, Novi glas in galerija Ars. Prejšnji torek, 23. oktobra, pa je bila s praznično slovesnostjo blagoslovljena še obnovitev notranje opreme Katoliške knjigarnice v pritličju. Dela so končana, je povedala Francka Žgavec, ki je uvodoma pozdravila prisotne goste. Slavlja so se namreč med drugimi udeležili nadškof msgr. Dino De Antoni, župan Ettore Romoli, občinska odbornika Antonio Devetaj in Stefano Ceretta. Kdor si prizadeva za širjenje knjig, si prizadeva tudi za kulturo in za dobro življenje, je povedal nadškof. V Italiji se sicer tiska ogromno knjig, kultura branja pa neizprosno upada. V našem

prostoru je posebno pomembno prodajati slovenske knjige, je še povedal ugledni sosed, ki je pohvalil lastnike in upravitelje knjigarnice, ker so z zadnjo naložbo prispevali k temu, da je sedaj še prijetneje stopiti v knjigarno, kjer je poseben kotiček posvečen branju. Po blagoslovitvi opreme je predsednik KTD-ja, Damjan Paulin, podrobneje spregovoril o samem posegu in njegovem pomenu, saj Katoliška knjigarna edina v mestu prodaja slovenske knjige in tako skrbi za promocijo našega branja. V novih prostorih bo delo bolj urejeno in prijetno, dosedanja oprema je namreč bila neprimerna in dotrajana. Številne omare in police omogočajo večjo praktičnost in vidljivost blaga. Ker knjigarna ne živi samo od knjig, lahko kupec v njej najde tudi najrazličnejše ar-

tikle za otroke in šolarje, urade in pisarne, pa tudi za prosti čas in liturgične potrebe, pa tudi umetniške izdelke. Načrt nove opreme je sad truda goriškega arhi-

tektu Davida Faganela, ki je poseg tudi vodil, mizarška dela pa je opravilo podjetje Humar-Pičulin iz Nove Gorice. Celotna investicija je stala skoraj 80.000 evrov; goriška Trgovinska zbornica je zagotovila petletno brezobrestno posojilo, prispevek pa je dodelil tudi Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu v okviru projekta širjenja bralne kulture. Paulin se je zahvalil vsem, ki so omogočili obnovitvena dela, tudi sodelavcem in uslužbenkam, ter z zadovoljstvom dodal, da so pomladili tudi kader. Malotrgovinski sektor na Goriškem doživlja hudo krizo; Katoliška knjigarna pa se kljub težavam zaveda svojega posebnega in pomembnega poslanstva. "Če bi tako ne bilo, bi ne stopila na pot obnovitve."

Župan Romoli je povedal, da se veseli vsake obnovitve goriških trgovin, toliko bolj, če gre za knjigarno, in še toliko bolj, če je slovenska, saj tako skrbi za promocijo slovenske kulture. Glede del na Travniku, ki povzročajo nemalo pregrevanje trgovcem, pa je povedal, da so se dela komaj začela in bo treba imeti še precej potrpljenja. Skupna želja vseh pa mora biti, da ta osrednji trg z bližnjimi ulicami spet postane pravo jedro mesta. Tudi zato, je prijazno in sproščeno dodal, naj nadškof blagoslovi tudi trg, "saj je resnično potreben blagoslov".

DD

Kratke

Novi kardinali

Nedavno je papež Benedikt XVI. imenoval 23 novih kardinalov, izmed katerih jih ima 18 volilno pravico za izvolitev novega papeža. Med novoimenovanimi so štirje Italijani, med temi predsednik Škofovske konference in nadškof v Genovi msgr. Angelo Bagnasco. Poleg teh so postali kardinali nadškofje nekaterih velikih mest, kot Pariz, Barcelona in Bombay. Drugi pa so iz rimske kurije. Papež bo nove kardinale slovesno umestil na konzistoriju, ki bo v drugi polovici meseca.

Razstava o frančiškanskem samostanu na Kostonjeh nad Novo Gorico

V samostanski dvorani frančiškanskega samostana na Kostonjeh nad Novo Gorico je v septembru bila razstava z naslovom Prisotnost Svetega pisma v Škrabčevi knjižnici. Sveto pismo je spričlo svoje razširjenosti in pomena znano in uveljavljeno kot Knjiga vseh knjig. O tem je na slovesnem odprtju govoril gvardijan samostana pater David Šrumpf in poudaril, da je Svet krščanskih Cerkev v Sloveniji leto 2007 razglasil za leto Svetega pisma. Ob tej priložnosti so na razstavi javnosti predstavili bogastvo Škrabčeve samostanske knjižnice na področju Svetega pisma.

Knjižnica hrani okoli 700 enot z omenjeno tematiko, od tega je skoraj 200 prevodov Svetega pisma v dvanajst jezikov. Med njimi so tudi izводи v hebrejščini, sirskega jezika in v arabščini. Najstarejši je prevod v latinščino iz leta 1548. Prvi prevod v slovenski jezik, ki ga hrani knjižnica na Kostonjeh, je delo Jurija Japlja iz leta 1791. Poleg prevodov hranijo okrog 400 enot komentarjev in razlag svetopisemskih besedil v različnih jezikih.

Razstavo Upodobitve ljubljanskih škofov dopolnil katalog

Razstavi Upodobitve ljubljanskih škofov in spremljajočemu vodniku po razstavi se je pridružil istoimenski znanstveni katalog z natančnimi predstavitvami ne le zgodovine ljubljanske škofije in nadškofije, ampak tudi z monografskimi orisi posamičnih škofov. Gre za sklepni del večjega projekta v počastitev 300. obletnice ljubljanske baročne stolnice. Katalog je sad skoraj štiriletnega znanstvenoraziskovalnega projekta, pri katerem so sodelovali Narodna galerija, Umetnostnozgodovinski inštitut Franca Steleta ZRC SAZU, Narodni muzej in Nadškofija Ljubljana. Njihovi predstavniki so se leta 2003 dogovorili, da bodo strokovni delavci njihovih ustanov evidentirali vse dosegljive umetniške upodobitve ljubljanskih škofov, preverili stanje portretov, ki jih hrani ljubljanska nadškofija, in določili portrete, ki bi jih bilo potrebno restavrirati, je pojasnil glavni koordinator projekta France M. Dolinar.

Ljubljanski nadškofiji je doslej vladalo 34 škofov, knezoškofov, nadškofov in metropolitov. Medtem ko je razstava prikazala le del umetniških upodobitev škofov, so v katalogu želeli v sliki in opisu prikazati vse znane umetniške upodobitve ljubljanskih škofov, ne glede na to, kje jih hranijo. Dr. Ani Lavrič z inštituta pa se je ob proučevanju življenja in dela posameznih škofov ter primerjanju portretov posrečilo razrešiti mnoga sporna vprašanja glede identitete portretirancev, je povedal Dolinar.

Katalog prinaša dognanja 24 avtorjev, umetnostnih zgodovinarjev in zgodovinarjev ter je razdeljen v dva dela. V prvem so interdisciplinarne razprave, ki obravnavajo ljubljanske škofo z vidika zgodovine, heraldike, numizmatike in umetnostne zgodovine, drugi, kataloški del predstavlja podobe ljubljanskih škofov po njihovem časovnem zaporedju. Publikacija je po Dolinarjevem mnenju pomemben mejnik na področju umetnostne, cerkvene in nacionalne zgodovine. Ljubljanska škofija se s tem sistematično obdelanim katalogom, ki razgrinja njeno več kot poltisočletno zgodovino, uvršča med evropske škofije z najbolje raziskanim gradivom te vrste, je dodal direktor ZRC SAZU Oto Luthar. / STA

ZN: Med nosečnostjo ali porodom umre pol milijona žensk letno

Več kot pol milijona žensk vsako leto umre med nosečnostjo ali porodom, delež smrti pa je največji v državah v razvoju. Število tovrstnih smrtnih primerov se sicer zmanjšuje, a prepočasi, opozarja poročilo Združenih narodov, ki so ga objavili v Ženevi, poroča francoska tiskovna agencija AFP. V letu 2005 je tako med nosečnostjo ali porodom umrlo 536.000 žensk, leta 1990 pa 576.000, je zapisano v poročilu, pri katerem so sodelovali Svetovna zdravstvena organizacija, Sklad ZN za otroke, Sklad ZN za populacijo in Svetovna banka. 90 odstotkov tovrstnih smrtnih primerov se zgodi v državah v razvoju. V teh državah se na 100.000 rojstev zgodi 450 smrtnih

primerov nosečnic in otročnic, v razvitih državah pa devet. Nekaj več kot polovica smrti nosečnic in otročnic (270.000) je v Podсахarski Afriki, sledi pa južna Azija (188.000). Skupaj se je v teh dveh regijah v letu 2005 zgodilo 86 odstotkov vseh smrtnih primerov nosečnic in otročnic, še razkriva poročilo. / STA

Izjava Komisije Pravičnost in mir ob svetovnem dnevu varčevanja

Odgovornost za prihodnost in previdnost pri zadolževanju

Svetovni dan varčevanja (31. oktober) je priložnost za razmislek o našem odnosu do denarja in materialnih dobrin. Kakovosti življenja nam ne zagotavljajo samo materialne dobrine, temveč tudi okolje, duhovni razvoj in cela vrsta družbenih odnosov. Živimo v času materialne blaginje, ki temelji na delu, ustvarjalnosti in varčevanju sedanje in preteklih generacij. Tržno gospodarstvo je poleg materialnega napredka prineslo tudi številne negativne posledice. Namesto težav glede zadostne proizvodnje je v ospredje stopilo vzpodbujanje zasebne porabe. Reklame in ostala neposredna ter skrita propaganda, ugodni kreditni pogoji in odložena plačila služijo kot instrumenti za stalno povečevanje potrošnje, posojila pa so instrument vzdrževanja in vzpodbujanja potrošnje gospodinjstev. V posameznih življenjskih obdobjih je določena raven zadolženosti sicer smiselna ali celo nujna, npr. pri reševanju stanovanjskega vprašanja ali nakupu drugih trajnejših dobrin, na drugi strani pa zadolževanje predstavlja

tudi velike nevarnosti. Naša družba, ki obsoja zlorabo alkohola in mamil, bolj podpira kot ovira pretirano nakupovanje in potrošnjo, čeprav to vodi tudi v odvisnost od nakupovanja, ki postaja vse večji problem z vrsto negativnih posledic. Zaradi različnih okoliščin (izguba zaposlitve, smrt v družini, ločitev, bolezen, nepremišljeni nakupi ali pretirano zadolževanje) nekateri dolžniki svojih obveznosti ne morejo izpolniti ali poravnati sprotnih življenjskih stroškov. Po podatkih ankete Slovensko javno mnenje je imelo v letu 2005 kar 18% Slovencev težave z odplačilom dolgov oziroma s kritjem najnujnejših stroškov. V nižjih dohodkovnih razredih je bila prezadolženost še bistveno večja, saj je bilo med osebami z manj kot 500 evri mesečnega dohodka prezadolženih kar 60% anketiranih. Poleg tega je prišlo letos do pomembnega preobrata, ker so obrestne mere in cene življenjskih potrebščin začele naraščati, zato se bo vedno večje število gospodinjstev soočalo s težavami

zaradi odplačevanja dolgov in zagotavljanja najnujnejših potrebščin. Zadolženost pogosto povzroča hude osebnostne in družinske stiske, ki v določenih primerih vodijo v socialno izključenost in grobo posegajo v temeljne človekove pravice. Prezadolžen posameznik mora vso svojo energijo in čas posvečati pridobivanju sredstev, ki jih potrebuje za zadovoljitev nujnih življenjskih potreb in za vračilo dolgov. Ker gre pri tem običajno za dalj časa trajajoče razmere, je pogosto hudo prizadeto tudi človeško dostojanstvo dolžnikov in njihovih družin. Zmerna poraba in varčevanje sta najboljši zagotovili za dolgoročno varnost in za kakovostno življenje. V prihodnosti bo država skrb za socialno varnost vse bolj prelagala na posameznika, zato se bo bistveno povečal pomen osebne odgovornosti, kar je še dodaten razlog proti nepotrebnemu ali pretiranemu zadolževanju. Zaradi zmanjševanja pomena in trdnosti sorodstvenih vezi, staranja prebivalstva, večje negotovosti na trgu dela in splošne

ga dviga življenjskega standarda se povečuje delež socialno ranljivega prebivalstva, ki bistveno lažje zapade v prezadolženost. Zavedati se moramo, da niti država niti dobrodelne ustanove ne morejo nadomestiti odgovornega ravnanja posameznika. Vsakdo mora najprej sam poskrbeti, da si ne bo nalagal bremen, ki jih ne bo mogel nositi.

Komisija Pravičnost in mir pri SSK zato ob svetovnem dnevu varčevanja poziva državo in institucije civilne družbe, da začnejo preventivno delovati v zvezi s problematiko odvisnosti od nakupovanja in prekomernega zadolževanja ter da oblikujejo terapevtske programe za pomoč tovrstnim odvisnikom. Navedeni problematiki bo potrebno posvečati bistveno več pozornosti in javnost načrtno seznanjati s posledicami oziroma z nevarnostmi, ki so povezane z odvisnostjo od nakupovanja oziroma s prekomernim zadolževanjem. Dodatna pojasnila dobite pri g. Ivanu Kukarju, članu Komisije, GSM: 031/321-294.

msgr. dr. Anton Stres
predsednik Komisije Pravičnost in mir

Kratke

Začelo se je novo skavtsko leto

V Štandrežu je vladalo v soboto, 20. oktobra, zelo veselo vzdušje. Goriški skavti so se po poletnih taborih spet sestali (Doberdobci so to storili že teden prej). Volčiči in volkuljice, izvidniki in vodnice, roverji in popotnice ter njihovi voditelji so preživeli popoldne v lepem in sproščenem vzdušju. Pomerili so se v najrazličnejših igrah in tudi tokrat sledili Baden Powellovemu vodilu: "Igraj se, ne gledaj!" Ker je poletje mimo in so bile temperature zelo jesenske, so igre mladim skavtom pomagale, da jih ni zeblo (kurjenje ognja žal ni bilo mogoče...). Kmalu je nastopil trenutek, ko so se volčiči zadnjega letnika poslovili od krdela in šli k izvidnikom, najstarejši izvidniki pa v noviciat. Zaželeli so jim vsa sreča na nadaljnji skavtski poti. Skavti imajo navado, da vsak sestanek začnejo in zaključijo z molitvijo. Tudi tokrat ni bilo nič drugače, saj so srečanje sklenili z mašo, ki jo je daroval Karlo Bolčina. / SR

18. Jesenski pohod na Sabotin

Štmavsko kulturno društvo in krajevna skupnost Pevma-Štmaver-Oslavje sta tudi letos organizirala jesenski pohod na Sabotin. Prvo srečanje je potekalo v petek, 19. oktobra, v prostorih bivše osnovne šole v Štmavru. Prisotni so lahko prisluhnili ubranemu petju domačega moškega pevskega zbora pod vodstvom Nadje Kovic in ženskega pevskega zbora Jezero iz Doberdoba pod vodstvom Daria Bertinazzija. Večer je bil posvečen odprtju razstave "Pesek v sliki" Stanke Golob iz Grahovega. Umetnica se je predstavila kar sama in v šali povedala, da se je lotila igranja s peskom v trenutku, ko so njeni otroci nehali. Golobova uporablja pesek naravnih barv in različne debelosti, saj lahko tako ustvari občutek dimenzije. Priznala je, da gre za zelo zahtevno tehniko, saj se včasih lahko zgodi, da lak, ki ga nazadnje namaže na sliko, spremeni barvo peska. Kdor si razstave še ni ogledal, bo imel še nekaj možnosti, da to stori, saj bo razstava ostala v Štmavru do Božiča. Drugi del jesenskega srečanja je bil v nedeljo, 21. oktobra, ko se je odvijal 18. pohod na Sabotin. Številne pohodnike je spremljalo hladno, vendar sončno vreme. Društvo Sabotin je na vrhu vse udeležence pričakalo z vročim čajem, ki je vsekakor zelo prijal. V jasnem oktobrskem dnevu je bil razgled nepozaben, saj so lahko udeleženci pohoda občudovali poleg sosednje Sv. Gore tudi zasneženi Krn, Matajur... Pogled je segal na drugi strani vse do morja. Mašo med ostanki cerkve sv. Valentina je daroval domači župnik Marjan Markežič. Večina pohodnikov se je sprehodila tudi po grebenu, vse pa je v prostorih bivše osnovne šole čakalo dobro kosilo. / SR

Poklon vojnim žrtvam

Zveza slovenske katoliške prosvete se vsako leto pokloni vojnim žrtvam in simbolno položi venec ob spomeniku v Gonarsu, ki priča o trpljenju in smrti slovenskega ljudstva v 2. svetovni vojni. Letos so člani ZSKP položili venec v nedeljo, 28. novembra.

Istega dne je Prosvetno društvo Štandrež priredilo spominsko slovesnost na trgu pred cerkvijo, kjer je na pročelju župnijske dvorane plošča v spomin na vse vojne žrtve. Teh žrtev se je z molitvijo spomnil domači župnik Karel Bolčina. Člani štandreškega društva so položili najprej venec pod to ploščo, nato pa še na domačem pokopališču. Majda Zavadlav je recitala priložnostno poezijo.

"Super kitarist" Vlatko Stefanovski v Gorici

Svetovno znani kitarist Vlatko Stefanovski je imel letos kar nekaj koncertov v Sloveniji in na Hrvaškem. Tokrat se bo prvič predstavil v zamejskem prostoru, in sicer v četrtek, 15. novembra 2007 (ob 20.30), na odru Kulturnega doma v Gorici.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ Ti iz oči sijala je ljubezen

Občuten večer s števerjanskimi
dramskimi ustvarjalci

Da se ob uprizoritvah ljubiteljskih igralcev iz naših logov zlahka napolni dvorana, še posebno ob vsebinsko plemenitem odrskem prikazu, je dokazal nastop Dramske družine SKPD F.B. Sedej iz Števerjana v torek, 23. oktobra, ko so števerjanski ustvarjalci v Kulturnem centru Lojze Bratuž prvič ponovili svojo zadnjo odsko postavitev, lično lepljenko Ti iz oči sijala je ljubezen, ki je premierno zaživela na domačem odru 20. aprila letos. S tankočutnim srcem in treznim pogledom iz zgodovinske dogodke iz daljnih dni v času fašističnega terorja, opirajoč se na vire in na poezijo nekaterih naših pesnikov, tudi Ljubke Šorli, je uprizoritev, ob 70-letnici mučeniške smrti glasbenika, pevovodje, velikega ljubitelja petja in neomajnega narodnjaka Lojzeta Bratuža-Sočenka, stkala mlada študentka Jasmin Kovic in jo tudi zrežirala s sodobnim pristopom do gledališkega izražanja. S pomočjo zakulisnih delavcev, Kristine Corsi (šepetalk), Snežice Černic, Jana Leoplija, Igorja Skorjanca, Marka Lutmana, Evgena Komjanc, Filipa Hledeta in Davida Skorjanca, je predstava zadobila tudi ugledno kostumsko (nekateri obleke so originali iz obravnavane do-

be!), zvočno in scensko podobo, ki so jo dopolnjevali pazljivo izbrani diapozitivi kot nemi spremljevalci teksta. V približno uro trajajoči predstavi ob glasbeni spremljavi v živo (Emanuela Koren, violina, Martina Hlede, orgle) so gledalci, med katerimi

zvesto družico je tokrat utelesila mlada Costanza Frandolič in v svojo vlogo vnesla posebno milino, ki je bila lastna nepozabni pesnici. Preostala igralska zasedba je bila ista kot na premierski izvedbi. Pevce so sproščeno odigrali Mihael Corsi, Sara Miklus,

te prehajajo iz roda v rod. Zborovsko petje, ki se je ubrano oglašalo v prizorih, kjer je protagonist nastopal s podgorskimi pevci, je bilo zaupano članom MePZ F. B. Sedej iz Števerjana. Solistične intermezze je podala Patrizia Belloni. Sreča, bolečina, up in obup pa so globoko segli v duše poslušalcev, ko je stih naših lirikov izvrstno, z veliko skrbjo za pravilno izoblikovan odski govor in izbrušen igralski izraz posredovala sama Jasmin Kovic kot simbolna pojava.

Viden delež pri predstavi je imel Jurij Klanjšček, ki je s svojim basovskim glasom prevzel vlogo pripovedovalca-povezovalca posameznih prizorov.

Mladi, nad katerimi se starejši večkrat pritožujejo, da so brezbrizni do vsega, so s to predstavo pokazali, da jim je zelo pri srcu slovenska beseda, naši besedni umetniki in naša zgodovinska preteklost, pa tudi, da cenijo in ljubijo naše predhodnike, ki so pustili vidno sled in nam posredovali dragocene vrednote, in ne nazadnje, da znajo z lastnimi močmi, navdušenostjo in zavzetostjo postaviti na oder pomenljiv dramski splet, ki je bil povsem zaslužno deležen dolgotrajnega ploskanja. **IK**

sta bila ugledna gosta Bratuževa hči in sin, profesorja Lojzka in Andrej Bratuž, prehodili življenjsko pot blagega človeka, ki je svoje mlado življenje izgubil pod kruto fašistično roko, ker je nadvse ljubil svoj jezik in narod ter služil le slednjemu in Bogu. Miroljubnega in v božjo voljo vdanega Bratuža je občuteno posebej Matej Pintar in znal vlti v obdelavo svojega lika vse Bratuževe odlike in vrline. Njegovo

Stefania Beretta in Nikol Dorni. Človeka nevredno ravnanje črnosrajčnikov so opisali Simon Komjanc, Niko Di Battista, Ivan Komjanc in Martin Komjanc, glas v ozadju je bil Adelchi Sbuelz, otrok, ki se na koncu prikaže ob ženi (Jolanda Komic) in z drobnim glasom zapoje otožne Bratuževe kraguljčke, pa Peter Soban. Ti dve figuri simbolno ponazarjata preteklost in sedanjost oziroma, kako vredno-

GORIŠKI VRTILJAK Abonma Veliki polžek

Dobro je imeti več nog!

Ponedeljkovo dopoldne, 22. oktobra, je bilo obsijano z bleščečim sijem pravljic. V veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž sta bili dve ponovitvi prikupne pravljice igrice Borisa A. Novaka Stotisočnoga. Goriški vrtljak je nanju povabil abonente Velikega polžka, osnovnošolce od drugega do petega razreda iz doberdobskega in goriškega ravnanstva, ki so tako prišli na prvo predstavo v letošnji sezoni. Razgibana "Tri dejanja in sedem razdejanj otroške igre z glasbo in plesom" so

našim šolarjem ponudili v ogled zelo mladi igralci KD Gledališče na vrhici iz Nove Gorice, pod režijskim vodstvom svojega mentorja in vnetega umetniškega usmerjevalca Emila Aberška. Aberšek si je za predstavo omissil

tudi zelo posrečeno scensko podobo: tri odprtine različnih velikosti, zastrte s prav toliko škratnimi zavesami podžigajo radovednost gledalcev, saj se iz njih, na drugače praznem odru, vselej prikaže kak nov obraz. Že na aprilski premieri v dvorani Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica je otroška igrice doživela velik uspeh in tudi naši učenci, razen kake izjeme, so jo lepo sprejeli in se živahno odzivali, ko so jih izvajalci vpletali v dogajanje. Aberškovi varovanci, višješolci Damjana Srednik, Špela Fon, Aja Komel, Sara Kenda in Marko Kebe, ki svoj prosti čas z vnmemo namenjajo gledališču, zaslužijo vso pohvalo. Kot pravi profesio-

nanci so v enem jutru dvakrat odigrali predstavo, ki od njih zahteva posebej več likov, stalno prisotnost na odru, razgibano podajanje teksta z ekološko poanto, plesno gibčnost, celo hojo na koturnih in hoduljah ter seveda obvladovanje otroške publike, kar je vse prej kot enostavno. Vsemu so bili kos! Šolarji so pazljivo spremljali zgodbo o mali Stonogi in njenih težavah v vrtcu, pa o njeni mami Tisočnogi in babici Stotisočnogi, ki je zaradi obuvanja svojih stotisočrih čevljev zamudila lastno smrt in v veselje vnukinje ostala vedno z njo. Režijsko dognano odsko postavitev pri zvočno razigranostjo prepleta avtorja glasbe Luka Manojlovič in Matej Doljak, domiselne živopisne kostume si je zamislila Eva Tomašević, izdelale pa pridne roke Nevenke Tomašević. Koreografija je delo nastopajoče igralka Sare Kenda. **IK**

Na prvi izvedbi zborovskega natečaja Travesio In-canta

MePZ Hrast uspešen na
tekmovanju v Travesiu

MePZ Hrast iz Doberdoba je v soboto, 20. oktobra, na meddeželnem zborovskem tekmovanju Travesio In-canta zabeležil pomemben uspeh v konkurenci italijanskih zborov iz Trsta, Veneta in Chietija. Šlo je za prvo izvedbo tovrstnega zborovskega natečaja, ki ga v vasi Travesio v bližini Spilimberga prireja krajevni pevski zbor Ancelle di Erato. Doberdobski pevci so nastopili v kategoriji z zgodovinskim programom in za svoj nastop prejeli oceno 93/100. Osvojili so naslov najboljšega zbora v svoji kategoriji in si z doseženimi točkami priborili tudi

posebno nagrado, Gran premio Travesio In-canta, v kolikor so prejeli najvišjo oceno celotnega tekmovanja. Doberdobski pevci so predstavili zgodovinski prerez zakladnice zborovskega petja, vse od renesančnih "samostanskih" napევov do sodobne polifonije in priredb slovenskih ljudskih pesmi. Uvod v nastop je bil Gallusov motet Alleluia. Cantate Domino canticum novum. Gre za dvanajstglasni renesančni motet, pri katerem se pevci razdelijo v tri zборе. Po srednjeveškem izseku so Doberdobski predstavili nemško pozno romantično z večglasno polifon-

sko stvaritvijo Os just, ki je nastala izpod peresa Antona Brucknerja. Doberdobski pevski zbor je pod taktirko Hilarija Lavrenčiča predstavil tudi delček pravoslavne staroslovanske liturgije. Trije duhovni hori Alfreda Šnitkeja so bili tako izraz vzhodnoevropske slovanske polifonije. Sodobno zborovsko literaturo je zbor Hrast prikazal v delu Magnum mysterium furlanskega skladatelja Orlanda Dipiazze. Sklepni del nastopa je začel še ljudski napjev Zelenci Jurij v priredbi avtorja Sama Vremšaka. Tekmovanja v Travesiu se je udeležilo sedem zborov. Poleg zbora iz Doberdoba so slovensko pesem predstavljali tudi malčki otroškega zbora Fran Venturini iz Domja pod taktirko zborovodkinje Suzane Žerjal. Nastopajoči so tekmovali v treh kate-

gorijah, v kategoriji otroških zborov, v monografskem programu in v zgodovinskem programu. Za Doberdobci so drugo mesto osvojili pevci zbora Stella maris iz Chietija. Tekmovalno

nijem Acciaijem na čelu. Poleg njega so na komisarskih stolčkih sedeli še Orlando Dipiazza, Giorgio Mazzucato, Mario Mora in Luciano Turato. Uvod v samo tekmovalje so bi-

zbori sami. Pevci so predstavili način dela in vaj komisarjem, ki so dirigentom skušali pomagati z nasveti. Zbor Hrast je v tem delu predstavil dva slovenska skladatelja. Izbrani skladbi sta bili

komisijo so sestavljali uveljavljeni italijanski skladatelji in dirigenti s predsednikom Giovan-

le posebne delavnice. Zbori so se srečali s komisarji in skupaj vadili pesmi, ki so si jih izbrali

Vrabcjev Rdeč zaton in Merkujev Pater noster.

Koncertni večer ob 50-letnici zvestobe dirigenta petju in narodu

Od srca Zdravka Klanjščka do src pevcev in poslušalcev

Tudi tokrat je Zdravko Klanjšček s svojo ljubeznijo do glasbe in petja prevzel občinstvo. V veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž je namreč "njegov" moški zbor Mirko Filej priredil v nedeljo, 28. oktobra, poseben zborovski koncert z naslovom *Od srca do srca*, posvečen Klanjščkovemu 50-letnemu glasbenemu udeležstvu na Goriškem. Na srečanju, ki sta ga povezovala Irena Breganti in Jurij Klanjšček, prostovoljne prispevke pa so namenili poplavljenecem v Kropi, je uvodoma pozdravil navzoče Matej Klanjšček, ki je spregovoril o slavljenju in se mu zahvalil za vložen trud v petih desetletjih delovanja. Nato so z najrazličnejšimi biseri sakralne in svetne

Foto DP

glasbe domačih in tujih avtorjev nastopili zbori Filej, MepZ Krmin s Plešivega, MepZ Jazbine, MepZ Rupa-Peč, MoPZ Anton Klančič iz Mirna, na koncu pa še skupni moški in skupni

mešani zbor. Jubilantu so na koncu prinesli pozdrave in čestitke predstavniki raznih zborov iz zamejstva, Lojzka Bratuž v imenu ZCPZ in števerjanski župan Hadrijan Corsi.

novogoriškimi gledališčem: od "previdnih korakov je prišlo do širokopoteznih projektov", pa še meja kmalu ju ne bo več delila. Marko Sosič je pojasnil, da se geslo Z obrazi svojega časa nanaša na ustvarjalce obeh gledališč, "saj to so pravzaprav obrazi oseb mnogoterih likov, skozi katere skušamo s klasično dramo, preinterpretirano v sodobni jezik našega časa, ali s sodobno aktualno dramo spregovoriti o nas in o našem času". Sosič je naglasil vsebinsko pomembnost abonmaja, ki bo ponudil visoko kvaliteto predstav, kar si Gorica nedvomno zasluži. S tem želi SSG začeti nov čas in nove oblike sodelovanja. Sicer se vezi s SNG Nova Gorica v zadnjih letih zmeraj bolj krepijo, zato je bilo naravno priti do skupnega abonmaja z različno ponudbo, a vsebinsko sorodnimi deli, prav zaradi sorodnega pogleda na svet in na ostrine, ki jih prinaša vsaka predstava posebej. Sosič je še povedal, da se bodo predstave v Gorici zvrstile v treh kulturnih hramih: goriškem gledališču Verdi, ki bo gostilo scensko bolj zahtevne uprizoritve, Kulturnem domu

in Kulturnem centru Lojze Bratuž. Sezona se bo začela v gledališču Verdi v torek, 27. novembra, s komedijo Nikolaja Erdmanna Samomorilec v režiji Eduarda Millerja v produkciji SSG in se nadaljevala 22. decembra spet v Verdijevem gledališču, ko bo na vrsti melodrama Maksima Gorkga Letoviščarji v režiji Paola Magellija in izvedbi SNG Nova Gorica. V ponedeljek, 28. januarja 2008, bo v Kulturnem centru Lojze Bratuž SSG ponudilo v pogled dramo Edwarda Albeeja Kdo se boji Virginije Woolf v režiji Nenni Delmestre. V Kulturnem domu bo v ponedeljek, 10. marca 2008, srhljivka Quentina Tarantina Stekli psi v režiji Vita Tauferja in izvedbi SNG Nova Gorica. V ponedeljek, 7. aprila 2008, pa bo na odru Kulturnega centra Lojze Bratuž SSG s sodobno dramo Mariusa Ivaškevičusa Mesto tako blizu v režiji Aleksandarja Popovskega. Sezona se bo sklenila v ponedeljek, 5. maja 2008, ko bo v goriškem Kulturnem domu Duohtar pod mus! burka s petjem in streljanjem, ki jo je spisal Iztok Mlakar po Molierovih motivih, režiral pa Vito Taufer. Goriškimi abonmentom je v aprilu namenjena še nagradna predstava, po želji v Trstu ali Novi Gorici, ali komedija J.B. P. Moliera Namišljeni bolnik, v režiji Janusza Kice, koprodukcija SSG Trst in Primorskega poletnega festivala, ali delo teatra absurda V vlogi žrtve Bratov Presnjakov v režiji Dina Mustafića v izvedbi SNG Nova Gorica. Letos bo v Gorici en sam abonmajske red, zato SSG vabi lanske abonente, naj znova izberejo svoj sedež. Kot vedno bodo prisotni italijanski nadnapisi. Redni abonma znaša 75 evrov, mladinski 38, nova ponudba, skupinski abonma, pa 65 evrov. Tega lahko vpišejo osebe, zaposlene pri istem delodajalcu, ali člani iste ustanove, ki sočasno vpišejo in plačajo abonma za skupino najmanj 15 oseb. Posamezna vstopnica stane 19, znižana pa 16 evrov. Več informacij lahko dobite na goriškem uradu SSG, KB Center Korzo Verdi 51, tel. 0481 547051, pri odgovorni za abonmajske kampanje Vesni Tomsic (mobilni 0039 340 8624701); E mail ssggorica@alice.it. Urnik urada: ponedeljek/četrtek, 16.30-18.30; torek, 8.00-12.30, 14.00-16.30; sreda/petek, 8.00-12.30.

mešani zbor. Jubilantu so na koncu prinesli pozdrave in čestitke predstavniki raznih zborov iz zamejstva, Lojzka Bratuž v imenu ZCPZ in števerjanski župan Hadrijan Corsi.

Obvestila

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško obvešča udeležence martinovanja, ki bo v soboto, 3. novembra, z začetkom ob 18. uri v restavraciji Kapriol v Dolu, da bo avtobus odpeljal ob 17. uri iz Gorice izpred gostilne Primožič, nato s postanki pred športno palačo v Podgori, pred cerkvijo v Štandrežu in v Sovodnjih pred lekarno in cerkvijo.

Tradicionalna maša za rajne iz Laškega bo v torek, 6. novembra, ob 19. uri, v cerkvi sv. Nikolaja v Trzinu. Dan prej pa bo ob 20.30 v občinski knjižnici v Trzinu okrogla miza o manjšinah in njihovih zaščitah. Predavatelji bodo Bojan Brezigar, Antonio Palmisano in Desiree Pangerc, moderator pa Fabio Del Bello.

Prosvetno društvo Rupa-Peč vabi izletnike letošnjega izleta na otok Ponza na skupno srečanje v četrtek, 8.11.2007, ob 19.30 v Rupi. Ogledali si bomo slike in izmenjali mnenja v prijetni družbi.

Skupnost družin Sončnica prirčno vabi starše na martinovanje na kmetijo Rojc in Polanec (Zalošče, Dornberk). Sobota, 10. novembra. Informacije in vpisovanje (do 7.11.): 0481 534004 (Ani, v večernih urah). Število je omejeno, zato pohitite s prijavi.

Društvo Jadro in Tržič prireja 11. novembra martinovanje v Štanjelu pri Komnu. Poskrbljeno bo za prevoz in družabnost s kosilom. Prijave pri odbornikih obeh društev.

V našem oddajam dve stanovanji v Gorici, na Korzu Italija (eno- in trisobno). Za informacije kličite na tel. 320 8614930.

Cestitka

Zbor Hrast iz Doberdoba je v soboto, 20. oktobra, nastopil na prvi izvedbi tekmovanja "Gran premio Travesio in-canta" in osvojil prvo mesto v tekmovalni kategoriji ter prejel še veliko nagrado kot najbolje ocenjeni zbor na celotnem tekmovanju. Mladinska skupina z Vrha Sv. Mihaela pa je na 11. izvedbi potujoče revije Corovivo stopila v najvišjo kategorijo "odlike". Zveza slovenske katoliške prosvete čestita obema zboroma za uspešne dosežke.

V nedeljo, 28. oktobra, smo doživeli lep pojoč večer. Iz srca čestitam

Zdravku ob okrogli 50-letnici zborovodstva ter vsem nastopajočim. Še posebno sem bila vesela zbora s Plešivega. Vsem kličem še tako korajžno naprej! Sprašujem pa se, kje so sadovi naših glasbenih šol. Adela

Darovi

Za Kočo sv. Jožefa daruje Maurizio Peric 50 evrov.

Za poplavljenec v Sloveniji: N.N. Štandrež 50 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 02.11. do 08.11.2007)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 2. novembra (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: narodno zabavna in zabavna glasba, zborovski kotiček, iz krščanskega sveta, zanimivosti, humor, obvestila.

Ponedeljek, 5. novembra (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound: moderna glasba včeraj in danes, kotiček za popevke Đorđa Novkovića; Živemu se vse zgodi; Zanimivosti in obvestila.

Torek, 6. novembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 7. novembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Jesenski pridelek: kislja repa - Izbor melodij.

Četrtek, 8. novembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

DR. DAVID BEDNARIK

je 26.10.2007 na Univerzi v Vidmu uspešno zaključil magistrski študij prava.

Čestitajo družina in sorodniki

SLOVENSKA SKUPNOST Pokrajinsko tajništvo

Udarec dobrososedskim odnosom

Goriško pokrajinsko tajništvo stranke Slovenska skupnost ostaja razočarano nad obnašanjem goriške občinske uprave in župana Ettoreja Romolija glede na to, kar je v zadnjih dneh prišlo v javnost. Dejstvo, da novogoriški župan Mirko Brulc ni bil povabljen na slovesnost ob goriškem lapidariju deportirancem v Jugoslavijo in tudi, da ne bo skupnega polaganja vencev v spominskem parku NOB na Trnovem, je hud udarec dobrososedskim odnosom med Gorico in Novo Gorico. Če pri tem upoštevamo še dejstvo, da je za goriško občino najavljen odbornik Cosma za polaganje vencev pri spomenikih padlim, je to zelo jasna politična linija, ki kaže na prevladujoči vpliv desničarskih sil nad zmernimi v sedanji upravi. Z drugimi besedami: prevladujejo tiste sile, ki želijo popolnoma izbrisati vse to, kar je dosegla Brancatijeva levosredinska uprava. SSK ocenjuje kot neumestno izgovarjanje, sicer

nepotrjenim dejstvom, da Slovenija pritiska, da bi se kraj praznovanja vstopa v Schengen preselil na obalo. Vsem je jasno, da je goriška občinska uprava namerno prekinila prakso, ki sta jo uvedla župana Brancati in Brulc. To pa ni prvo tako znamenje. Če upoštevamo izločitev svetogorske četrti iz seznama za vidno dvojezičnost, objavljanje občinskih plakatov le v italijanskem jeziku, neupoštevanje trga pred severno železniško postajo, se lahko samo vprašamo, kaj bo naslednje na vrsti. Slovenska skupnost zato poziva goriškega župana Romolija, naj ne išče neprimernih izgovorov in naj razjasni stališča znotraj svoje večine. Dejstva so namreč veliko bolj zgovorna od besed, ki jih izgovarja ob raznih priložnostnih obiskih. Pri tem SSK izraža novogoriškemu županu Brulcu solidarnost zaradi neprimerne obnašanja goriške občine do njegove osebe in institucije, ki jo predstavlja.

Predstavitev gledališke sezone v Gorici SSG Trst in SNG Nova Gorica: skupen abonma

Kljub deževnemu vremenu je bil, po besedah Tomaža Bana, ravnatelja Slovenskega stalnega gledališča Trst, petek, 26. oktobra, prazničen dan, ker je SSG slavilo začetek bolj organizirane, avtonomne prisotnosti na Goriškem in obenem tudi potrditev plodnega sodelovanja s SNG Nova Gorica. Na začasnem goriškem uradu SSG, v nekdanjih prostorih Slorija v KB Centru na goriškem Korzu, v katerem si Vesna Tomsic kot predstavnica gledališča prizadeva pridobiti čim več abonmentov, je bila predstavitev gledališke ponudbe za sezono 2007/08 v Gorici za Gorico, Z obrazi svojega časa. Na tiskovni konferenci so bili prisotni že omenjeni Tomaž Ban, Mojmir Konič, direktor Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, in umetniški vodji Marko Sosič (SSG) in Primož Bebler (SNG Nova Gorica). Ban je še posebej

poudaril sodelovanje sosednih gledališč, ki je prvotno nastalo na spodbudo ministrstva za kulturo RS, a je ob skorajšnjem padcu meje samoumevno in izredno dobrodošlo. Sodelovanje se je letos okrepilo tako, da sta gledališči za goriški prostor pripravili skupen abonma, ker obe imata tu pravico do domovanja. Veselje nad sodelovanjem z zamejstvom je izrazil tudi Mojmir Konič, ki je ob dejstvu, da umetnost ne pozna meja, dejal, da bo v prihodnje ta naveza dobila še trdnjše temelje. Umetniški vodja Primož Bebler je potrdil, da so v SNG Nova Gorica sprejeli z veseljem skupni abonma, saj je "ta ideja privlačna, logična in vznemirljiva", "združevanje moči pripelje namreč do nove kvalitete". Kot je Kras, ki zemljepisno leži med tema dvema teatroma, z leti postal bolj zelen, tako je tudi "ozelenelo" sodelovanje med tržaškim in

novogoriškimi gledališčem: od "previdnih korakov je prišlo do širokopoteznih projektov", pa še meja kmalu ju ne bo več delila. Marko Sosič je pojasnil, da se geslo Z obrazi svojega časa nanaša na ustvarjalce obeh gledališč, "saj to so pravzaprav obrazi oseb mnogoterih likov, skozi katere skušamo s klasično dramo, preinterpretirano v sodobni jezik našega časa, ali s sodobno aktualno dramo spregovoriti o nas in o našem času". Sosič je naglasil vsebinsko pomembnost abonmaja, ki bo ponudil visoko kvaliteto predstav, kar si Gorica nedvomno zasluži. S tem želi SSG začeti nov čas in nove oblike sodelovanja. Sicer se vezi s SNG Nova Gorica v zadnjih letih zmeraj bolj krepijo, zato je bilo naravno priti do skupnega abonmaja z različno ponudbo, a vsebinsko sorodnimi deli, prav zaradi sorodnega pogleda na svet in na ostrine, ki jih prinaša vsaka predstava posebej. Sosič je še povedal, da se bodo predstave v Gorici zvrstile v treh kulturnih hramih: goriškem gledališču Verdi, ki bo gostilo scensko bolj zahtevne uprizoritve, Kulturnem domu

Foto Boris Prižič

V nedeljo, 14. oktobra, je pri sv. Ivanu v Gorici prejelo Sv. Duha 14 mladih iz mesta in trije s Plešivega: Simon, Luca, Jakob, Ivan, Matija, Danijel, Andrejka, Veronika, Marko, Nina, Jasmina, Riccardo, Cristian, Alessio, Mitja, Tanja in Sara. Birmance so pripravljali Mirjam Bratina, Anarosa Temon in župnik Marjan Markežič. Krona priprave je bila tridnevna. Prvega dne je g. Marjan spodbujal mlade k iznajdljivi molitvi ob posebnem očenašu. Drugega dne je poslušalce prevzel zanimiv gost - zaporniški duhovnik Robert Friškovec s svojo poučno življenjsko zgodbo in pojavo ter jih pozval, naj odločno sprejmejo izzive življenja. Sklep tridnevne se je stekel v doživeto obhajanje zakramenta sprave. Nadškof Dino De Antoni je uporabil zgodbo o desetih gobavcih za spodbudo mladim, da bi svojo hvaležnost vsem vzgojiteljem pokazali predvsem s tem, da prejete darove delijo z drugimi in odgovorno razvijajo svoje talente. Med zelo lepo pripravljeno mašo so izmenično peli: zbor pod vodstvom Davida Bandlja, otroci in mladina ob skavtskih kitarah in pod taktirko Katerine Ferletič. Prirčno vzdušje so ustvarili lepo okrašena cerkev (Jolanda Žigon), prijetno vreme in druženje ob dobrotah pred cerkvijo.

Iva Koršič

Stockholm / Nobelova nagrada za književnost

Dobitnica pisateljica Doris Lessing

Angleška pisateljica Doris Lessing je, kot znano, dobitnica letošnje Nobelove nagrade za književnost. Novico je sporočila švedska kraljeva akademija v Stockholmu. Akademija je 87-letno Lessingovo označila za "epsko avtorico, ki s skepticizmom, ognjevitostjo in vizionarsko močjo preizprašuje razdrobljeno civilizacijo".

Vodja akademije Horace Engdahl je ob objavi skrajno presenetljive odločitve dejal: "To je ena od najbolj premišljenih odločitev, kar smo jih sprejeli doslej."

Lessingova je enajsta ženska, ki je prejela najbolj zaželeno nagrado za literaturo na svetu. Zadnja pisateljica, ki jo je dobila pred njo, je bila leta 2004 Avstrijka Elfriede Jelinek. Od prve podelitve leta 1901 je Nobelovo nagrado za književnost sicer prejelo 93 moških, lani turški pisatelj Orhan Pamuk.

Nagrade, vredne 10 milijonov švedskih kron oziroma 1,1 milijona

dustrialca in izumitelja dinamita. Prestižna priznanja podeljujejo za posebne dosežke v dobrobit in za napredek človeštva. Nagrade bo lavreatom 10. decembra izročil švedski kralj Carl XVI. Gustaf. Britanko so kot kandidatko za Nobelovo omenjali že več kot 30 let in sama je v nekem pogovoru odvrnila, da ga "nikoli ne bo dobila".

sneje z družino preselil v Južno Rodezijo, tedaj pod britansko oblastjo, današnji Zimbabve. Afrika je bistveno zaznamovala pisateljico in njeno delo. Zaradi kritike rasne diskriminacije dolga desetletja ni mogla potovati v Rodezijo in Južno Afriko.

Prvi književni uspeh je Lessingova dosegla leta 1950, leto po tistem,

napisati še tretjega dela avtobiografije, prvi je bil "Under My Skin" (1994) in drugi "Walking in the Shade" (1997). Razlog: ne želi užaliti ljudi, ki so medtem nekaj postali.

Njen roman "The Good Terrorist" (1985), zgodba o nezreli mladi ženski, ki se priključi teroristični skupini, danes posebej močno odmeva. V zadnjih letih je Lessingova, ki živi v londonskem predmestju Hampstead, napisala več knjig znanstvene fantastike. Verjetno sodi med redke osebe njene starosti nasploh, ki ima svojo stalno rubriko na priljubljeni spletni strani mreže MySpace. Tam lahko vsakdo prebere, da ima Doris Lessing 136 prijateljev.

Doris Lessing je v slovenščini zastopana s tremi deli: s prvim Trava poje, njenim najbolj znanim romanom Zlata beležnica in Generalko za pekel. Pomembni sta predvsem prvi dve: v romanu Trava poje iz leta 1950 pisateljica opisuje razmere v takratni Rodeziji, medtem ko Zlata beležnica velja za biblijo ženskega gibanja. Slovenski bralci si zdaj, ko je Lessingova nobelovka, lahko obetajo kakšen prevod več, ne nazadnje za to skrbi zbirka Nobelovi nagrajenci založbe Didakta.

Lessingova vse od leta 1962, ko je izšla njena beležnica, vztrajno ponavlja, da se ne identificira s feminističnim gibanjem, a je vseeno postala ikona ženskega gibanja. V svojih nastopih se v njeno besedilo rade zatekajo tudi slovenske feministke, čeprav so morale na prevod čakati več kot 30 let. Zlata beležnica je v prevodu Staše Grahek izšla pri Cankarjevi založbi. Drugi dve deli, Trava poje in Generalka za pekel, je v slovenščino za Mladinsko knjigo prevedel Dušan Ogrižek.

Ali bo Lessingova, ki je rada na poti, v kratkem obiskala slovenske bralce, je težko napovedati. Trud študentske založbe, da bi pred leti v Slovenijo privabili madžarskega pisatelja Imretea Kertesa, dobitnika Nobelove nagrade leta 2002, je bil zamen. Kot večkrat ponavljajo domači uredniki, je slovenski trg premajhen in premalo zanimiv za velike literarne zvezde. Toda Lessingova slovi po svoji občutljivosti za "majhne in prezrete".

STA

Ob 88. rojstnem dnevu, ki ga je proslavila 22. oktobra, se pisateljica lahko pohvali z najvišjim priznanjem v svetu literature. Njena knjiga Zlata beležnica (1962) velja za klasiko feministične literature. V njenem novem romanu, ki je pravkar izšel, "Cleft" popisuje mitičen spravljen svet, poln žensk, v katerem nastanejo problemi šele, ko vanj vstopijo moški.

Lessingova se je leta 1919 kot Doris May Taylor rodila v Kermanšahu v Iranu. Njen oče je bil britanski častnik, ki se je ka-

ko se je nastanila v Angliji in s seboj v prtljagi prinesla roman Trava poje na temo rasnih razmer v Afriki. Tam je pustila dva otroka, ki ju je imela s kolonialnim častnikom Frankom Wisdomom.

Pozneje se je poročila z nemškim komunistom v eksilu Gottfriedom Lessingom in imela z njim sina. Ločila sta se leta 1949. Svakinja Irene je mati politika Gregorja Gysija. Vse do sovjetske intervencije leta 1956 na Madžarskem je bila pisateljica članica Britanske komunistične partije. Danes ji za politična gibanja ni več mar. Odgovornost vsakega posameznika do sebe v konfliktu z družbo je tudi tema njenega romanesknega ciklusa Martha Quest.

Proti njeni volji je leta 1962 postala utelešenje feminizma, tedaj je izšlo njeno najbolj znano delo Zlata beležnica. Lessingova vedno znova obravnava (težavne) odnose med moškim in žensko. Kljub razburljivemu življenju ne misli

načrtu naj bi se odkupi platen iztekli šele leta 2010, vendar je vseh 12 slik že v lasti galerije in so sestavni del slovenske nacionalne dediščine. Galerija danes v celoti hrani 91 Kavčičevih risb in 14 slik; 15. platno pa je sestavni del stalne zbirke, dolgoročno ga je posodila Republika Avstrija, je povedala Jakijeva.

Razstava je nadaljevanje pogleda, kako je Kavčič delal in kako

ve po njenih besedah še potekajo in mnogo stvari je še nejasnih. Narodna galerija pa je s to pridobitvijo postala referenčni objekt za preučevanje Kavčičevega opusa.

Dela so zanimiva zato, ker so bila doslej popolnoma neznan, tudi v palači, kjer so bila nekoč, so bila neopazna in edina, ki niso bila finančno zavarovana. Palača je bila namreč polna raznih slik različnih mojstrov, holandskih, italijanskih in drugih, za te pa se nihče ni posebno zmenil, je še povedala avtorica razstave.

Umetnine je restavriral dolgoletni sodelavec Narodne galerije Kemal Selmanović. Razstavo, ki je tretja v vrsti razstav o slikarju Kavčiču, spremlja katalog, posebej je predstavljen historiat pridobitev, spremlja pa jo tudi videoprojekcija o slikah in risbah, delo Luke Hribarja.

Do zdaj je znanih okrog 2000 Kavčičevih risb, olj pa nekaj nad 30. Po doslej znanih podatkih jih je največ v Avstriji, nekaj v Sloveniji, Italiji, na Češkem in Madžarskem, po eno delo pa je v Srbiji in Združenih državah Amerike.

STA

Kratke

Premio Calabria 2007 za literaturo prejel Marko Kravos

V Reggio Calabriji je 19. oktobra Krožek za kulturo in mednarodne stike podelil nagrado Calabria za tujo literaturo Marku Kravosu za njegovo pesniško delo in prevode iz italijanske poezije v slovenščino.

Foto JMP

Nagrada ima ugledno 45-letno tradicijo, med dosedanjimi nagrajenci pa so tudi imena, kakršna so Heinrich Böll, Roland Barthes, Gabor György in Juan Octavio Prentz. Prvič letos je bila podeljena slovenskemu ustvarjalcu.

Za področje znanosti je repliko starogrške bronaste glave "filozofa" iz V. stoletja pr. Kr., ki je bila najdena v Messinski ožini, prejel še fizik Giovanni Piccardi za raziskovanje ionosfere Marsa. Na področju

časnikarstva pa je bil za knjigo o okoliščinah uboja Roberta Calvija odlikovan angleški novinar in pisatelj Philip Willan.

Pred podelitvijo nagrad je potekal simpozij na temo futurizma ob skorajšnji stoletnici objave Marinettijevega manifesta. Udeležil se ga je tudi Kravos s prispevkom o futurizmu pri Podbevšku in Kosovelu ter o reaktualizaciji avangard v povojnem obdobju na Slovenskem.

Poezija Marka Kravosa je doživela več knjižnih izdaj v italijanščini, prav tako njegove otroške pravljice: ena od teh, Začarani grad - Il castello incantato, je izšla leta 2003 prav v Reggio Calabriji pri založbi Falzea.

V utemeljitvi k Nagradi Calabria je bila izpostavljena, poleg Kravosovega pesništva, še njegova pozornost, ki jo z rahločutnim prevajanjem izkazuje narečnim izrazom italijanske poezije.

Delo slovenskega tržaškega pesnika je bilo z nekaj poezijami predstavljeno tudi v priložnostni publikaciji.

Prirediteljem in nagrajencem je svoje pozdravne čestitke poslal predsednik italijanske republike.

Muzej in knjiga o zgodovini čevljarstva v Mirnu

Pavel Petejan, starosta čevljarjev v Mirnu, končuje urejanje muzeja, v katerem bodo predstavili zgodovino, tradicijo in razvoj čevljarstva, ki je simbol in značilnost tega naselja v spodnji Vipavski dolini. Zbral je veliko starih strojev in orodja, fotografij in drugega gradiva o čevljarstvu in usnjarski obrti, kot sta se razvijali od leta 1904 pa do leta 1947, ko so v Mirnu ustanovili prvo čevljarstvo zadrugo v tedanji Jugoslaviji.

Muzej bo imel krajevni značaj, uredil pa ga bo v spodnjih prostorih občinske zgradbe, ki je last družine Petejan. Pri ustanavljanju muzeja sodeluje tudi usnjarsko društvo, ki ga je lani ustanovil Pavel Petejan. V Mirnu je v obdobju med obema svetovnima vojnama delalo okoli 300 čevljarjev, je povedal za naš časopis. O razvoju te obrti je začel pisati tudi knjigo. Čevljarstva tradicija v Mirnu ni prekinjena, saj jo nadaljuje podjetja družin Petejan. Zdaj v obratih, odkupljenih od nekdanje industrije Ciciban Miren, izdelujejo vsak dan okoli 2.400 parov pretežno otroških obutev. Skoraj 90% proizvodnje izvozijo v tujino, tudi v Italijo.

V Novi Gorici nadaljevanje programa filmskega gledališča

Kulturni dom v Novi Gorici je tudi v tej sezoni svojega delovanja oz. poslanstva pripravil nadaljevanje programa Filmskega gledališča. Le-ta vsebuje izbor petnajstih znanih umetniških filmov, pripravil pa ga je selektor Denis Valič, znani filmski kritik in publicist. Začetek omenjene kulturne in umetniške prireditve je najavil nizozemski film Johan, ki ga je Kulturni dom v ogled ponudil skupaj z Veleposlaništvom Kraljevine Nizozemske v okviru Bilateralnega fokusa. Glasbeni igrani film so predvajali v izvirnem jeziku, to je nizozemščini, z angleškimi podnaslovi.

Program Filmskega gledališča v Novi Gorici bo potekal od 26. oktobra do 28. marca leta 2008. Poznavalec filmske umetnosti Denis Valič je v programski knjižici, ki jo je Kulturni dom izdal ob nadaljevanju programa, tudi zapisal, "da je kljub dejstvu, da je slovenskim režiserjem v zadnjem desetletju uspelo znanom novega slovenskega filma pretvoriti v fenomen svetovnih razsežnosti, fenomen, ki slovenski film ni samo vrnil na svetovni filmski zemljevid, pač pa mu je na njem zagotovil tudi nadvse ugledno mesto, pa so tisti, ki si jemljejo pravico, da krojijo usodo slovenskega filma, slednjega pripeljali na sam rob prepada. Res je sicer, da filmska umetnost na Slovenskem nikoli ni uživala takšnega ugleda, kakor na primer literarna produkcija, a v tako poraznem položaju ni bila še nikoli."

Ljubljana / Narodna galerija

Razstava del Franca Kavčiča

Franco Kavčič/Caucig (1755-1828) je eno vidnejših imen evropskega neoklasicističnega slikarstva, med vsemi slovenskimi slikarji pa je dosegel najodličnejšo kariero, saj je bil ne le profesor, temveč tudi rektor na dunajski slikarski akademiji. Obiskovalcem Narodne galerije je po besedah direktorice Barbare Jaki najbolj znana njegova slika Salomonova sodba v stalni zbirki, od srede, 24. oktobra, do 10. februarja 2008, pa si lahko ogledujejo še nerazstavljena Kavčičeva dela, ki jih je v zadnjih letih pridobila galerija.

Na razstavi je slovenski in širši javnosti prvič na ogled 12 doslej še nerazstavljenih oljnih slik - od tega osem mitoloških in idiličnih slik ter štiri krajine - ter več študijskih risb, ki so nastale kot priprava za slike. Goriški slikar jih je pred letom 1810 ustvaril za palačo knezov Auerspergov na Dunaju.

Avtorica razstave je znanstvena svetnica in dolgoletna kustosinja Narodne galerije Ksenija Rozman, ki je neločljivo povezana z raziskovanjem življenja

in dela tega slikarja. Rozmanova je galeriji tudi podarila dve od razstavljenih umetnin.

Narodna galerija je dela odkupovala postopoma od leta 2005 dalje, po prvotnem terminskem

je živel. Vse umetnine so enkratno naročilo, ali je za to služben knez in kateri - Adam ali njegov nečak Karl, ni mogoče reči, je na nedavni predstavitvi povedala Rozmanova. Raziska-

France Kavčič,
Salomonova sodba

Kratke

Okrogla miza: Joannes Antonius Scopoli, utemeljitelj slovenskega naravoslovja

Muzejsko društvo v Idriji je 25. oktobra priredilo okroglo mizo z naslovom Joannes Antonius Scopoli (1728-1788), njegovo delo in pomen za razvoj naravoslovja na Slovenskem. Ugledni znanstvenik in raziskovalec na raznih področjih je šestnajst let deloval kot obratni zdravnik v idrijskem rudniku živega srebra, in sicer med leti 1754 do 1769. Prebivanje v Idriji je pomenilo njegovo najuspešnejše obdobje v znanstvenem in publicističnem pogledu. Kot raziskovalec je postavil temelje naslednjim prirodnoslovnim

področjem na Slovenskem: botaniki, zoologiji, mineralogiji, metalurgiji, kemiji, medicini dela, splošni in rudni geologiji. Scopolija zaradi njegovih odkritij in spoznanj upravičeno imenujejo za utemeljitelja slovenskega naravoslovja. Ob okrogli mizi so poznavalci Scopolijevega delovanja v Idriji opozorili na njegove manj znane raziskave ter ocenili njihov pomen v takratnih evropskih okvirih. Predavatelji so ga

povezali z začetki slovenske geologije, razvojem higijene, socialne medicine in medicine dela, razvojem čebelarstva, z opisom in imenovanjem, razvojem kemije na Slovenskem in z razvojem drugih področij. Bil je tudi profesor metalurgije in kemije na javni metalurško-kemijski šoli, ki jo je v Idriji ustanovila cesarica Marija Terezija. Znanstvenik in raziskovalec Scopoli se je v idrijsko in slovensko zgodovino uvrstil tudi s knjigo, v kateri je opisal razne vrste živorebrnih rud in količine živega srebra v Idriji, kakor jih je sam določil s kemičnimi postopki. Ugotovil je, da je najpogostejša živorebrna ruda v Idriji cinnabaris nativa (cinobarit). Analiziral je tudi vodo in dokazal, da v njej ni živega srebra in žvepla, kot so nekateri tedaj menili.

Na razstavišču Stolp na vratih v Štanjelu

Razstava del štirih članic likovne sekcije Zlati žarek

Na razstavišču Stolp na vratih v Štanjelu na Krasu, ki je pomemben kulturni dejavnik na tamkajšnjem območju, je na ogled likovna razstava del štirih članic likovne sekcije Zlati žarek. Le-ta deluje v Foto klubu Žarek v Sežani. To so Maruša Marija Maraž, Božica Mihalič, Tatjana Mihalič in Dajana Čok. V stvaritvah Maruše Marije Maraž imajo vodilno mesto in vlogo barve, ki pa so prilagojene težnji poudarjanja simbolov. Slikarstvo Božice Mihalič je oblikovanje barv, katere razvršča v smislu čim večje izpovedne učinkovitosti. Likovni svet ima pri Tatjani Mihalič večplastni pomen. V relativno kratkem času je tudi s pomočjo dodatnega šolanja in srečanj z različnimi mentorji spoznala in sprejela raziskovanje čiste likovnosti. V zadnjem obdobju se predaja zelo poenostavljenim odnosom likov in barv. V delih Dajane Čuk razgibane likovne izvedbe presegajo, sicer z bogato govorico simbolov predstavljeno osnovno zgodbo. Blizu so ji različne tehnike, tudi uporaba lepljenke s fotografijo. Razstava del štirih slikark na razstavišču Stolp na vratih v Štanjelu bo odprta do 10. decembra.

Poskusi ponarejanja slik Vena Piloni

Dr. Irene Mislaj je v pogovoru na TV Primorka povedala, da v Pilonovi galeriji v Ajdovščini, ki jo vodi, ugotavljajo primere ponarejanja del slikarja Vena Piloni. V ajdovski ustanovi hranijo okoli 800 del tega likovnega umetnika, med katerimi so slike, izdelane v raznih tehnikah, risbe in druge stvaritve. Celotno zapuščino slikarja še vedno ocenjujejo oz. preučujejo, direktorica galerije pa poudarja, da se zbiratelji likovnih del zelo zanimajo tudi za nakup Pilonovih del. Veno Pilon očitno pridobiva pomen v slovenski likovni umetnosti in zato tudi cene njegovih del naraščajo.

MMM.art 1997/2007

V Brdih je bilo slikovito!

V Medani v Goriških Brdih so se že deseto leto zapored srečali likovni ustvarjalci na mednarodni koloniji MMMart, ki jo prirejajo galerija Artes iz Nove Gorice, atelje Etko Tutta in domačija Klinec iz Medane. Srečanje je potekalo od ponedeljka, 22., do petka, 26. oktobra, ko so si številni obiskovalci zaključne prireditve na domačiji Klinec lahko ogledali ateljeje in razstavo del, ki so nastala v prejšnjih dneh. Nekateri slikarji so na različnih lokacijah razstavljali tudi že med tednom, bodisi v Novi Gorici kot v Medani, in se tako ob delu še vsak večer prijetno družili. Ob praznovanju desete obletnice tega dogodka, ki poteka dvakrat na leto, spomladi in jeseni, je bilo vzdušje še posebej veselo. Organizatorji in udeleženci,

nekateri izmed avtorjev so na koloniji že stalni gostje, so se z navdušenjem spominjali preteklih izvedb in začetnih let v precej bolj skromnih okoliščinah, ko so se ideje komaj razvijale in so s prostori še improvizirali. Z majhnega srečanja, zamisli, ki se je rodila ob martinovanju, je nastal uspešen projekt in se utrdil v zavesti vsakoletnih udeležencev ter domačinov, vinarjev, vaščanov, da vsakič znova sprejmejo in pogostijo domače, tuje, nove ali že poznane ustvarjalce. Likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn, ki že od vsega začetka sledi dogajanju v Medani, je poudarila, kako pomembno je takšno ustvarjalno druženje, ko se srečujejo raznoliki pogledi in ideje, osredotočene na likovno umetnost, poleg tega pa nastajajo nove vezi, prijateljstva in se z leti utrjujejo. Kolonij se je udeležilo veliko velikih ustvarjalcev, predvsem iz evropskih, nekateri tudi iz bolj oddaljenih držav; vsi so predstavljene v katalogu, ki je nastal prav ob tej priložnosti. Prispevali so del svojega sveta in se za kratek čas zlili s tem

okoljem, z njegovo družbo. Kritičarka je tudi povedala, da je postala Medana zgled za druge kolonije, na primer v Španiji, kamor vračajo obisk slovenski avtorji. Pomeni tudi navdih za nove projekte, saj so letos gostili zakonca iz Nizozemske, ki živita v Franciji in bosta še sama začela s takšno dejavnostjo. Prvo razstavo letošnjega MMMarta so odprli v galeriji Artes, v ponedeljek, 22. oktobra, s predstavitevijo treh slovenskih slikarjev, ki letos praznujejo petdeset let. Dela Andreja Pavliča, Borisa Zaplatila in Rajka Čuberja si bo mogoče tam ogledati do 8. novembra. V galeriji domačije Ščurek v Medani so razstavljena platna italijanskega slikarja Giannija Borte, ki je na odprtju pokazal tudi video iz Indije, kamor se je odpravil na delovno potovanje. Pri Ščurku pa hranijo še eno zanimivost, v kleti domačije so namreč hrastovi sodi, ki so jim in jim še vedno slikarji polepšajo čelno stran. Tako se vsako leto odvija tam že pravi obred pokušnje vina, ki v njih dozori. V sredo, 24. oktobra, se je v novogoriškem Hit paviljonu predstavila nizozemska

slikarka Hetty van der Linden s svojim obširnimi projektom Paint-a-Future (Naslikati prihodnost), s katerim obiskuje revne otroke po svetu in zanje nabira finančna sredstva. Razstava bo na ogled do 30. novembra. V galeriji Movia v Medani je bilo naslednji večer odprtje celoletne postavitev slovenskega slikarja Klavdija Tutte, ki je tudi sam, že pred trinajstimi leti, začel prirejati likovne kolonije na Sinjem Vrhu nad Ajdovščino.

Jesensko medansko srečanje, kjer so sodelovali avtorji, predvsem slikarji, iz Slovenije, Hrvaške, Italije, Avstrije in Nizozemske se je zaključilo s petkovno prireditvijo in z mislimi, že usmerjenimi v prihodnje projekte.

Katarina Brešan

Tri nove knjige/ Založba Mladinska knjiga
Poezija, zgodbe,
nevsakdanja zgodovina

Pri založbi Mladinska knjiga so pred kratkim izšle tri knjižne novosti. V zbirki Kultura je izšla knjiga esejev pesnika Uroša Zupana z naslovom Čitanka Panini, zbirka Nova slovenska knjiga je bogatejša za knjigo kratkih zgodb Tako si moj Erice Johnson Debeljak pesnik Ivo Svetina pa je ob 60-letnici pesnika, prevajalca

in publicista Andreja Medveda napravil izbor iz njegovih skoraj dvajsetih pesniških zbirk, ki so bile objavljene v zadnjih štiridesetih letih. Zbirka nosi naslov Svetloba, v labirintu. Pesnik Zupan je povedal, da Panini niso kruhki, ampak italijansko podjetje, ki prodaja samolepilne slikice, in to zvečine slike

nogometsev. Zupan je na predstavitvi knjige v jazz klubu Gajo v Ljubljani svoje delo označil za zgodovinsko, rdeča nit so svetovna prvenstva v nogometu. Johnson Debeljakova v izbranih kratkih zgodbah sooča svoje značaje s pritiski medijev, politike in sanj, ko opisuje različne čustvene sloge, kakršne ljudje uporabljajo, da bi se znašli v vse bolj nepreglednem in zbeganem svetu. Knjigo je Erica Johnson Debeljak napisala v angleščini, prevedel jo je Andrej Skubic. Urednica Mladinske knjige Nela Malečkar je živo vodila

srečanje s predstavniki tiska in predstavila pesnika Andreja Medveda, ki je morda bolj kot pesnik znan kot likovni kritik in filozof. Zbirka Svetloba, v labirintu prinaša izbor iz 15 Medvedovih pesniških zbirk. Izbor se začne z zanj prelomno zbirko Ogenj, ogenj pada, ki je izšla leta 1974, ko je bilo za Medveda "obdobje lastne avantgarde, ki se ni vključevala v splošno stanje slovenske poezije". Urednik knjige Svetina pa je dejal, da knjiga odraža tudi podobo slovenske poezije v drugi polovici 20. stoletja.

JUP

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu
Javni razpis za finančno podporo
slovenski narodni skupnosti
v zamejstvu v letu 2008

Cilj javnega razpisa je spodbujanje dejavnosti, ki med Slovenci v zamejstvu omogočajo: utrjevanje in ohranjanje narodne, jezikovne ter kulturne identitete, medsebojno povezovanje, ohranjanje vezi z Republiko Slovenijo, vzdrževanje struktur in dejavnosti avtohtone slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah. Predmet javnega razpisa so programi in projekti. Prosilci javnega razpisa so lahko pravne in fizične osebe iz zamejstva, kakor tudi organizacije civilne družbe, ki v Republiki Sloveniji delujejo na področju povezovanja in skrbi za Slovence v zamejstvu. Finančno podporo lahko prejme prosilec, ki izpolnjuje naslednje pogoje: - da si z enkratnim dejanjem ali s trajno dejavnostjo prizadeva

za materialno, socialno, politično, kulturno ali duhovno dobrobit pripadnikov slovenskega naroda zunaj Republike Slovenije oziroma za ohranitev in krepitev njihove slovenske identitete; - da ima pozitiven odnos do povezovanja z matično domovino Republiko Slovenijo in - da spoštuje postopke in obveznosti v zvezi z rabo proračunskih sredstev Republike Slovenije. Merila za dodelitev finančne podpore: - izpričana vloga prosilca in njegov pomen znotraj posamezne slovenske skupnosti, - obseg in kakovost delovanja, - velikost in razvejenost strukture, - načrti delovanja, - dejanski stroški in potrebe, - nujnost zadev, - simbolna vrednost enkratnega dejanja, trajnega delovanja ali materialnega pričevanja, - višina finančne

podpore, ki jo prosilec prejme iz drugih virov. Okvirna višina sredstev za sofinanciranje programov in projektov avtohtonih slovenskih narodnih skupnosti v sosednjih državah v letu 2008 znaša 7.700.000 evrov. Dodeljena sredstva morajo biti porabljena v letu 2008. Dokumentacija javnega razpisa (obrazec za pripravo vloge, pogoji in merila za dodeljevanje sredstev ter vzorec pogodbe) je na razpolago na spletni strani Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu: <http://www.uszs.gov.si/> pod rubriko Javne objave. Dokumentacija javnega razpisa zainteresirani lahko dvignejo tudi v tajništvo Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Železna cesta 14, 1000 Ljubljana, tel. 01/430-28-10 (vsak dan

med 9. in 14. uro) in na vseh diplomatsko-konzularnih predstavništvih Republike Slovenije v času uradnih ur. Prosilci iz Republike Italije svoje vloge tokrat pošljejo oziroma osebno predložijo na sedež Slovenske kulturno gospodarske zveze, Ul. S. Francesco 20, 34133 Trst/Trieste, Italija. Vloga mora biti posredovana na prijavnem obrazcu in v eni zaprti ovojnici. Na ovojnicah morajo biti podani: - vidna oznaka: "Ne odpiraj - Prijava na razpis - Slovenci v zamejstvu 2008", - polni naslov sprejemnega mesta (sedež krovne organizacije/Urada), kot je navedeno zgoraj, - naziv prosilca ter njegov naslov na hrbtni strani ovojnice. Za prepoznavo se šteje vloga, ki ni bila oddana na pošti do vključno 30. 11. 2007 oziroma do tega dne ni bila do 15. ure osebno predložena na zgoraj navedenih sprejemnih mestih. Vsa dodatna pojasnila in informacije dobite na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu vsak dan med 9. in 14. uro, tel. 01/430-28-10, faks 01/478-22-96 ter po elektronski pošti na naslovu urad.slovenici@gov.si.

OKUSI KRASA Gostilna La lampara

Žlahten večer v Križu

Okusi Krasa so letos posvečeni ženskemu liku. Vesna Guštin je na večeru, ki je potekal v gostilni La lampara v Križu, v torek, 23. oktobra, s svojim krajšim uvodom poudarila dejstvo, "da je ženska duša loncev", čeprav je v običajni vsesplošni predstavi osrednje mesto v kuhinjah elitnih restavracij bilo prepuščeno moškemu. "Ženska pa je bila pri številnih vseskozi potrebna, kljub temu da je bila njena vloga večkrat prikrita." Končno se to danes spreminja in je ženskam priznana prvenstvena vloga, ki ji pripada. "Umetnost - namreč tudi kuhinjska umetnost - je konec koncev ženskega spola", je sklenila etnologinja. Kriški večer, ki se je začel v sejni dvorani gostilne La lampara, je povezoval Alekzij Pregarc. Ricmanjski pesnik, ki je na večeru prebral tudi nekaj

govoril umetnik Edi Žerjal. Slednji je poudaril dejstvo, da se umetnica prvič predstavlja na zamejskem umetniškem prizorišču. Vivijana Kljun je po poklicu cvetličarka, kar gotovo daje njenemu umetniškemu snovanju poseben pečat. "Njene slike zaznamujeta globoka občutljivost in kreativnost. Pri umetnici je značilna izrazita težnja po preoblikovanju zunanjega sveta na podlagi sugestij notranjega čutenja." Žerjal je med drugim poudaril, kako umetništvo tematike pri ekspresionističnih slikah segajo v otroške domače spomine. Tematsko ogrodje pa nikakor ni prežeto s "tehničistično lažjo": pred slikami močne materične narave, v katerih prevladujejo rdeča, rjava, rumena in bela barva, se človek pomiri, kajti v njih se čuti duh narave. Na večeru je v imenu Slovenskega deželnega gospodarskega

OPČINE Illy gost Društva Tabor in knjižnice Pinko Tomažič in tovariši

Od kitajske žabe do veka estetike

"Politika je na gospodarstvo tako tesno vezana, da bi brez njega nikomur ne služila." Ta stavek je deželni predsednik Riccardo Illy izrekel skoraj ob koncu večera, ki je bil v ponedeljek, 22. oktobra, v Prostvetnem domu na Opčinah. Društvo Tabor in knjižnica Pinko Tomažič in tovariši sta namreč deželnega predsednika uvrstila med goste niza običajnih srečanj, ki bodo potekala skozi vse leto. Predsednica društva Živka Marc, ki je večer uvedla, pa je takoj pojasnila vlogo, ki jo je Riccardo Illy odigral na openskem večeru: deželni predsednik je nastopil zgolj kot avtor knjižne uspešnice *La rana cinese. Come l'Italia può tornare a crescere*, ki je natanko pred enim letom izšla pri založbi Mondadori. Knjiga je izrazito gospodarske (in posledično politične) vsebine, saj se v njej avtor posveča analizi italijanskega gospodarskega sistema in potrebnim navodilom, da bi Italija prebrodila vedno hujše težave lastnega strukturalnega modela in hkrati udejanjila izzive mednarodnega globalizacijskega sistema, katerim doslej zaradi konkurenčnosti predvsem kitajske izvozne kritične mase ni bila popolnoma kos. Pogovor z avtorjem knjige je vodil nekdanji odgovorni urednik Primorskega dnevnika Bojan Brežigar. Illyjev sklepni stavek docela odraža njegovo globoko menedžersko prepričanje (saj je še enkrat potrdil, da je gospodarstvenik, ki je začasno prešel v politiko), da edinole gospodarski razvoj lahko omogoča suveren in strukturalen razvoj družbe: "Ko bo človek razpolagal s primernim osebnim finančnim dohodkom, bo lahko družba krenila v smer večje kakovosti življenja" in bo tako ponovno

zaživel novi humanistični odnos do stvarnosti. Illy je v svoji knjigi to zaželeno obdobje poimenoval vek estetike, v katerem se bosta doživljanje umetnostnega čuta in smotrno koriščenje kvalitetnih prehrabnih vzorcev spajala v vsestranskem vsakdanu ljudi. Avtor knjige je mnenja, da Italija ima zaradi izrednega bogastva na obeh področjih (pozabiti ne gre še na italjsko bistrost) primerne možnosti za prihodnji uspeh, večje kot ostali tekmeči. Kakšno pot pa je treba ubrati, da se bo prihodnja nova italijanska renesansa lahko udejanjila? Receptov je kar nekaj: pomembno je najprej, da se italijanski gospodarski sistem pravočasno zaveda izzivov sodobnega tržišča. V tem je poučna poanta skrivnostnega naslova knjige. Illy si je sposobil prisposodobiti krutega poskusa, s katerim svari pred dejstvom, da bo žaba takoj odskočila iz kotla vrele vode, medtem ko se pa tista, ki se je počasi kuhala v loncu, ne bo zavedala toplotne razlike in bo tako milo podlegla. V tej metafori se skriva tudi usoda italijanske konkurenčnosti, saj je bil na primer marsikdo pri nas nepripravljen presnoviti svojo produkcijo po sporazumu mednarodne trgovske organizacije, ki je odpravila zaščitno carino pred kitajskimi orjaškimi tekstilnimi proizvodi. "Danes je položaj italijanskega

tekstilnega sektorja veliko boljši, ker so se nekatera podjetja znala prilagoditi novim okoliščinam", je dejal Illy, ki je med drugim prepričan, da je nujen pogumen korak v smeri spodbujanja večje rasti podjetij z visokim tehničnim znanjem. Deželni predsednik je tudi potrdil, da so v Italiji prispevki za socialno zavarovanje med najvišjimi na svetu: Illy je bil

uniji, ki je v dokaj kratkem obdobju storila velike korake (omenil je skupno tržišče, evro valuto in schengenski prostor). Illy je prepričan, da imajo vsi Evropejci skupen načrt, ki je zapisan v lizbonski agendi: to je gospodarski razvoj. Illy je glede tega vprašanja podal zanimivo stališče, ki ima kot iztočnico sodobno globalno ekonomijo, katere prepoznavna lastnost je različnost: Evropejci smo zaradi samega ustroja EU take različnosti navajeni, kar pomeni, da smo v primerjavi z ostalimi tekmeči (npr. ZDA ali Kitajsko) načelno bolj pripravljeni na izzive globalizacijske šahovnice. Različnost je torej za avtorja knjige bogastvo, ki ga je dežela z

Bojan Brežigar in Riccardo Illy (foto Kroma)

kritičen do pokojninske politike sedanje vlade, ki je dosedanje starostno delovno mejo znižala na 58 let, medtem ko je povprečna stopnja v Evropi 65 let. Svoj pogled je avtor knjige strnil v retoričnem vprašanju, ali bi imeli raje daljšo delovno dobo in višjo plačo (in posledično višjo pokojnino) ali bi raje delali manj let. "V današnjih okoliščinah je zavarovalni sistem za državni proračun nevzdržen." Splošni preporok, ki bi pozitivno vplival predvsem na mlajše generacije, bi moral sloneti na irskem modelu: na nizkem obdavčevanju podjetij in na visokih investicijah za vzgojni sistem ter za raziskovalni sektor. Posebno pozornost sta sogovornika namenila Evropski

novim deželnim zakonom (deželni svet je zakon potrdil dan za openskim srečanjem z Illyjem) želela jasno izpostaviti. Glede sosednje Slovenije je Illy dejal, da bo treba odnose med tržaškimi in koprskimi pristaniščem še bolj podkrepiti po načelu sodelovanja in konkurence. Le tako bo naše severno jadransko področje ustvarilo kritično maso in kljubovalo tako močnim pristaniškim tekmečem severne Evrope. Illy se je glede razvoja Krasa in predloga o kraški občini elegantno izognil polemikam tako, da je ponovno poudaril pomen uresničitve deželnega kraškega parka, ki bi moral nato postati mednarodnega značaja.

IG

Foto Kroma

tankočutnih poezij Ivana Burnika Legiša, ki se je v petdesetih letih iz rodne Medje vasi izselil v Avstralijo, je najprej uvedel ansambel Ano ur'co al' pejdve, ki ga sestavljajo kontrabasist Peter Kuk, harmonikar Igor Zobin, pevki Marta Fabris in Sara Jablanšek ter pevca Igor in Boris Košuta. Z ubranim petjem je četverica razveselila občinstvo tudi z nekaterimi uspešnicami kitarista skupine Tulia Možine, ki je pred nedavnim prejel v Sloveniji nagrado za najboljše besedilo v sklopu festivala narodno-zabavne glasbe.

Večeri Okusov Krasa niso zgolj enogastronomski pobuda, saj so kulinarični večeri tudi priložnost prijetnega kulturnega soočanja. V sejni dvorani gostilne La lampara je bilo tako odprtje razstave umetnice Vivijane Kljun, o kateri je spre-

ga združenja, priredilja Okusov Krasa, spregovoril tudi tajnik Davorin Devetak, ki je prisotnim nanizal novosti letošnje enogastronomske pobude. Vesna Guštin, ki je ob lastniku Niku Tenzeju predstavila tudi žensko ekipo gostujoče gostilne (se pravi mamo Marijo in vnukinji Dano in Soro), pa je ob sklepu kulturnega večera predstavila še letošnji meni Okusov Krasa gostilne La lampara: pohani sr'duni polnjeni s sirom in koromačevim cvetjem, krompirjevi njoki s škarpenovo omako in tonino z's šašo. Kriški večer je potekal v sodelovanju s pekarno Ota iz Boljunca. Večer Okusov Krasa je ptekal tudi v ponedeljek, 22. oktobra, v restavraciji Veto na Opčinah, kjer sta med drugim razstavljala fotografa Janko Kovarčič in Štefan Grgič.

IG

V Trstu že 11. izvedba tekmovanja Corovivo Mladinska vokalna skupina Vrh Sv. Mihaela se je izkazala

Deželna zborovska zveza USCI - FJK je v nedeljo, 21. oktobra, priredila v Trstu 11. izvedbo zborovskega natečaja Corovivo. Udeležili so se ga trije slovenski zbori, dva otroška in ena mladinska vokalna skupina. Goriški prostor je zastopala Mladinska vokalna skupina Vrh Sv. Mihaela pod vodstvom Mateja Černic, tržaško slovensko pesem pa sta predstavila otroški zbor Fran Venturini pod vodstvom Suzane Žerjal in tržaški Katizbor/Catticoro pod vodstvom Carla Tommasija. Vrhovska mladinska vokalna skupina se je tekmovanja udeležila prvič in v prvem poskusu dosegla izreden rezultat. Komisija je namreč vrhovska dekleta uvrstila v najvišjo tekmovalno kategorijo, v kategorijo zborov z odliko. Vrhovska dekleta so se na Corovivo prijavila s tekmovalnim projektom Trilogija človeškega, narav-

nega in božjega v slovenski ljudski pesmi. V program so uvrstili 5 skladb in v tem sklopu idejno prikazale različne tematike, ki jih je slovenski človek razvijal v vsakdanjem prepevanju. Svoj tekmovalni nastop so Vrhovke začele z napevom Sloves, ljudsko iz Zile, ki jo je priredil Fran-

niška Adam in Eva, ki jo je na notno črtovje prenesel Ambrož Čopi, ter napev Vuprem oči, ljudska iz Međimurja, ki jo je za zbor uglasbil Marijan Gabrijelčič. Nastop je mladinska vokalna skupina Vrh Sv. Mihaela sklenila z belokranjsko ljudsko Igraj kolce, ki jo je priredil

nastopanja na slavnostnem koncertu najboljše uvrščenih zborov. Na tem koncertu je nastopil tudi otroški zbor Fran Venturini od Domja, ki se je na tekmovalnem nastopu odrezal prav tako uspešno in bil uvrščen v kategorijo zborov z odliko. Otroški pevski zbor je na tekmovanju predstavil projekt Otroški svet: igra in petje. Posebno priznanje pa je prejel tudi dirigent zbora Katizbor Carlo Tommasi za najboljši projekt v kategoriji etnonofonskih programov.

Na letošnji izvedbi zborovskega tekmovanja Corovivo je nastopilo 18 zborov, komisija jih je z odlikovanjem nagradila pet. Poleg vrhovske mladinske vokalne skupine in otroškega zbora Fran Venturini so odlikovanje prejeli še Officium consort iz Pordenona, združeni ženski zbor Audite nova (Štarancan) in Multifarium (Ruda) ter tržaško združenje Capella tergestina. Komisijo so letos sestavljali v glavnem mlajši obrzi: ob predsedniku Mauru Zuccanteju so sedeli še Martina Batič, Lorenzo Donati, Enrico Miaroma in Paola Vessetti.

Mladinska vokalna skupina Vrh Sv. Mihaela

ce Marolt. Na sporedu so bile še belokranjska Al zelena je vsa gor izpod peresa Uroša Kreka, rav-

Jakob Jež. S prepričljivim nastopom so si vrhovska dekleta priborila tudi pravico do večernega

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi na

**KONCERT KOMORNEGA
ZBORA GALLUS KRANJ**

dirigent Angela Tomanič

 Cerkev sv. Jerneja na Opčinah
nedelja, 4. novembra 2007, ob 17. uri

FANTJE IZPOD GRMADE

vabijo na

**LETNO MAŠO ZADUŠNICO
ZA POKOJNE PEVCE IN PRIJATELJE**

 v četrtek, 8. novembra, ob 19.30
v cerkvi v Devinu

Zapustil nas je Mario Magajna

Bil je pravi gentleman objektiv

“**M**ario je bil v svojem poklicu odločen človek. Kar je želel, je na svoj način tudi dosegel, sicer vedno z vpludnim pristopom”, nam je povedal nekdanji Magajnov sodelavec, današnji fotograf Primorskega dnevnika in Novega glasa Davorin Križmančič, ki je pred upokojitvijo legendarnega fotokronista z njim tudi več let sodeloval. Davorin Križmančič je bil v zgodnjih osemdesetih letih mladenič, ki se je pri izkušenem Mariu Magajni učil poklica. Gotovo je bila generacijska razlika med njima dokaj velika, zaradi česar je včasih prišlo do nekaterih nesoglasij. “Spominjam se še, kako sem Mariota skušal prepričevati o prednosti novih tehnoloških pripomočkov, ki bi olajšali vsakdanja delovna opravila: sodobnejši papir za razvijanje fotografij, novejša kemične sestavine, ki bi nadomestile zastarele kemične spojine lastnorodne priprave... Sprva je s težavo sprejemal novosti. Ko pa je spoznal učinkovitost teh sredstev, se jih je vrnil na nos začel poslušati”, nam je povedal Križmančič, ki je imel v mislih še starega Mariota in njegovo mešetarjenje v temnici.

Mario Magajna je bil človek drugih časov in to v najzlahtnejšem pomenu besede. Mario Magajna je bil oseba izredne miline in človeške topline, zaradi česar ga bomo vsi v zamejstvu pogrešali. Bil

Nepozabni Mario Magajna

je tudi izreden fotograf, odličen fotoreporter in tankočuten umetnik: bil je predvsem vesten in zvest poročevalec našega tržaškega in širše zamejskega življenja. V zadnjih tednih se je njegovo zdravstveno stanje poslabšalo, dokler nas ni v ponedeljek, 22. oktobra, tiho zapustil pri enain-

devetdesetih letih.

Mariu Magajni se je zamejstvo poklonilo na žalni seji, ki je potekala v sredo, 24. oktobra, v mali dvorani Kulturnega doma. Uvodoma je spregovoril odgovorni urednik Primorskega dnevnika Duško Udovič, ki je številnemu občinstvu podal prisrčen spomin na osebo, ki je bila v zamejstvu izredno priljubljena. Spomnil se je Magajnove dosledne zvestobe Primorskemu dnevniku v dobrih in hudih časih, njegove iznajdljivosti in profesionalnosti: “Bil je vedno na licu mesta, bil je nepredvidljiv, ni poznal urnikov; rojen je bil za poklic fotoreporterja.” Mario Magajna je bil povsod doma, povsod je bil dobrodošel. “Imel je vever značaj, prijazno besedo. V zamejstvu je postal popularen do take mere, da je bil po anketi Primorskega psa imenovan za osebnost stoletja.”. Udovič je še spomnil, da so Magajnove fotografije polnile ne le časopisne strani, ampak tudi številne brošure in publikacije, ki so izšle v Trstu in Sloveniji. Magajnova zapuščina šteje več kot sto tisoč filmov. “Njegove fotografije ponazarjajo zgodbo našega življenja, duha našega časa”, od partizanske osvoboditve Trsta, maja 1945, do

današnjih dni. V hudih povojnih časih je med manifestacijami tvegati tudi življenje in “velikokrat se je iz dogajanja vračal z razbito kamero.” Mario Magajna je ljubil svoje ljudi in “bil je prepričan, da moramo zamejci držati skupaj”.

O našem vsezamejskem fotografu sta spregovorila tudi predsednika krovnih organizacij SSO in SKGZ, Drago Štoka in Rudi Pavšič. Slednji je poudaril Magajnov srčno dobri značaj in njegovo uglednost ter prirojenost sposobnost posredovanja tudi v težkih trenutkih. Tudi Štoka je pristavil, da je bil Magajna človek dialoga, velikega srca: “Bil je človek naše zemlje, našega morja, našega Krasa”, je dejal predsednik SSO, ki je prisotne še spomnil, kako je fotograf tudi v hudih časih manjšinske ideološke razklanosti s svojim fotoaparatom dosledno poročal tudi o dejavnostih katoliškega tabora.

Na žalni seji je spregovoril tudi predsednik združenja tržaških kronistov Giorgio Cesare, ki je pred leti podelilo fotografu visoko priznanje Zlati sv. Just. “Magajno smo vedno imeli za novinarja, saj ena sama fotografija lahko več pove kot tisoč besed.” Cesare je poudaril, kako je bil fotograf globoko vraščen v naš prostor in kako si je vedno prizadeval za dialog. “Magajna je s svojim delom počutil naš poklic, njegove fotografije niso zgolj kronika določenega časa, zagotovo jih lahko jemljemo kot zgodovinsko pričevanje preteklega dogajanja.”

Igor Gregori

Obvestilo

Slovensko pastoralno središče v Trstu vabi vse slovenske vernike iz mesta na srečanje s tržaškim škofom Evgenom Ravignanijem ob začetku pastirskega obiska Središča, ki bo v četrtek, 8. novembra, ob 18.30 v dvorani Marijinega doma v ul. Risorta, 3 - Pastirski obisk se bo nadaljeval v petek, 9. novembra, z obiskom doma počitka Tilia v ul. Valdirivo, 22 in z obiskom katoliških organizacij s sedežem v ul. Risorta,

3 ter v soboto, 10. novembra, z obiskom katoliških organizacij s sedežem v ul. Donizetti, 3. - Slovesni zaključek bo v nedeljo, 11. novembra, ob 16. uri, v stolnici sv. Justa z vsakoletno Hvaležnico. Toplo vabljeni vsi!

Čestitka

Na tržaški filozofski fakulteti je 24. oktobra uspešno zaključil študij sodobne zgodovine Primož Sturman. Ob pomembnem življenjskem dosežku mu vsi domači čestitamo in želimo še mnogo uspehov in ustvarjalnega navdušenja pri pisanju.

Naš sodelavec

PRIMOŽ STURMAN

je pred kratkim uspešno končal študij sodobne zgodovine na tržaški filozofski fakulteti.

Novopečenemu doktorju

želimo še veliko dosežkov na življenjski poti!

UREDNIŠTVO NOVEGA GLASA

50-letnica smrti U. Sabe in V. Giottija Mednarodni kongres

Umberto Saba in narečni pesnik Virgilio Giotti sta bila v prejšnjem tednu tema znanstvenega poglobljanja na mednarodnem kongresu, ki je počastil petdesetletnico njune smrti (umrla sta namreč istega leta) z naslovom Si pesa dopo morto. “Posmrtno težo” teh dveh tržaških pesnikov je merilo okrog šestdeset predavateljev, ki so podali svoje referate v avditoriju muzeja Revoltella in na Filozofski fakulteti v Trstu. Pred mikrofonom so stopili ugledni univerzitetni docenti, književniki, pesniki in pisatelji iz Italije, Avstrije, Srbije, Nemčije, Francije, Hrvaške in Madžarske. Med njimi so bili predstavniki krajevne, tudi slovenske kulturne stvarnosti: Miroslav Košuta (Srečanje s Sabo. Italijanskost in slovenskost v kavarni Tergeste), Claudio Grisanich, Tatjana Rojc (Umberto Saba in Miroslav Košuta: dva vzporedna glasova) in Roberto Dedenaro. Kongres je priredilo društvo Trieste Distretto Culturale, nositeljici projekta sta Univerza v Trstu in milanska Katoliška univerza, zato poklon znamenitemu tržaškemu pesniku Umberto Sabi poteka v dveh delih. Na polovici novembra bo namreč sledil drugi kongres na to temo, tokrat v Milanu; skupni zbornik bo ob koncu združil vsebine obeh

mednarodnih simpozijev. Program dvodnevnega znanstvenega srečanja (25. in 26. oktobra) je dopolnil nekaj zanimivih spremnih pobud; slikarja Ugo Pierri in Paolo Cervi Ker-vischer sta avtorja razstave portretov Sabe in Giottija, ki bo odprta do 24. novembra v sejni dvorani tržaške občine v ulici Capitelli 8 (katalog je izdala založba Il Ramo d'oro), društvo Sidaja je poskrbelo za pesniški večer v lepi zgodovinski kavarni Tommaseo, na katerem je sedem pesnikov različnih narodnosti bralo prevode poezij tržaških pesnikov, v soboto pa je bila na sporedu še okrogla miza o vlogi in pomenu literarnega festivala. Koordinatorica kongresa Cristina Benussi je označila Sabovo poezijo kot vsakdanjo in obenem kompleksno, saj je z alegorijo in simbolom dojemljiva na različnih nivojih, pesnika pa kot modernega “trgovca književnosti”, ki se s svojim kulturnim proizvodom sooča s sodobnim svetom in s kolegi ter obenem sega v globine lastne duše. Deželni odbor za kulturo Roberto Antonaz je dal svojo podporo nujnemu projektu, ki posveča zaslužen pozornost pesniku, ki je s svojo umetnostjo presegel meje rodne kraja in je postal eden od glavnih predstavnikov italijanskega pesništva v 20. stoletju.

PAL

Marijin dom pri Sv. Ivanu / Radijski oder Največja pustolovščina je ljubezen

Na drugem srečanju jubilejne sezone družinskega abonmaja Gledališki vrtiljak je tržaške otroke in njihove starše obiskalo Lutkovno gledališče Jože Pengov iz Ljubljane. V režiji Helene Šobar Zajc je v nedeljo, 21. oktobra, zaživelo pravilčno popotovanje malega ribiča, ki ga pripovedi dedka - starega ribiča o junaštvih na morju in o čudežnih krajih, ki jih je spoznal v mladih letih, tako prevzamejo, da bi se še sam s svojim malim čolnom podal na morje in prišel do konca

sveta, o katerem je dotlej le sanjal. In res, malemu ribiču je kar naenkrat dovolj poslušanja in varnega življenja na otoku ter poln pričakovani stopi v akcijo in zajadra v neznano. Med plovbo sreča velikega zaspanca, ki ne more spati in bi malega ribiča rad prepričal, naj ostane pri njem, ker bi se lahko skupaj cele dneve samo igrala. Malemu ribiču pa ni do zabave, zato gre dalje usodi naproti. Po strašni nevihti mu pot prestreže še morska kača, ki ga z ljubeznivimi besedami želi omrežiti. Toda iz njene

notranjosti se oglasi deklica, ki ga posvari pred nevarnimi obljubami morske kače ter mu izroči svoje srce. Mali ribič v njenih očeh odkrije edini, pravi konec sveta, t.j. Ljubezen, ki podari novo življenje. Kljub začetnemu oboževanju se mali ribič vendarle poslovi od deklice v morskem kači in se vrne na svoj otok, na veliko veselje starega ribiča. Z metaforo potovanja, ki malega ribiča odtrga od izvirne družine in ga vodi do nenevarnih bitij, je avtor Dušan Šarotar predstavil zgodbo o odrasčanju in največji pustolovščini - ljubezni. Zato da so mali obiskovalci Gledališkega vrtiljaka pridno sledili mestoma zahtevnemu odrskemu dogajanju, so prav gotovo prispevale očarljive lutke Mirka Bratuše in

preprosta, a učinkovita scena Dušana Klanjščka. Izтока Hrge ter Lenarta Zajca. Pomemben delež so pri tem odigrali tudi lirčna glasbena kulisa Marka Groblerja ter gledališki igralci Petra Govc (mali ribič), Medea Novak (deklica in morska kača) in Jan Bučar (stari ribič in veliki zaspanec). Obisk druge predstave Gledališkega vrtiljaka je bil v obeh izmenah (Sonček ob 16. uri in Zvezdica ob 17.30) zelo dober in tudi odzivi občinstva vseh starosti so bili navdušeni. Najbrž bo tako tudi 18. novembra, ko si bodo mlade tržaške družine lahko ogledale pravljico o Sapramiški, ki je nastala izpod peresa pesnice in pisateljice Svetlane Makarovič in jo bodo čez nekaj tednov uprizorili člani gledališke skupine Mak - Deskle.

AL

Dolinska sekcija SSK Izlet v Brežice in Kostanjevico na Krki

SSk je stranka, ki ne glede na svetovno nazornost svojih članov in somišljenikov posveča v prvi vrsti skrb zaščiti in uveljavljanju pravic slovenske narodne skupnosti v Italiji. Tem načelom sledi tudi dolinska sekcija SSK, ki poleg že omenjenih smernic stranke skrbi še zlasti za občinske dejavnosti, za varstvo okolja in za ohranjanje slovenstva ter navad na ozemlju svoje občine. V tem kontekstu skuša imeti čim večji stik in dialog z občani ter nuditi priložnost širšega spoznavanja matične domovine. V to aktivnost spadajo tudi razvedrilo in skupinski izleti. Letošnji že tradicionalni jesenski izlet je sekcija namenila spoznavanju kulturno-umetniških spomenikov vzhodnega dela Do-

lenjske, in sicer z obiskom Brežic in Kostanjevice na Krki. Tako je v nedeljo, 6. oktobra, zjutraj odpeljal iz Doline avtobus z izletniki in preko Boljunca in Boršta prečkal mejo na Fernetičih ter mimo Ljubljane in Novega mesta pripeljal do Brežic, mesteca ob sočju Krke in Save. Družbo je v avtobusu nagovoril sekcijski tajnik Sergij Mahnič. Poleg pozdrava je izletnikom na kratko predložil tudi nekatere probleme, s katerimi se sekcija sooča za ohranitev in razvoj slovenske identitete v

občini, ter omenil zadržanje stranke do nove politične scene, ko se rojeva nova večja politična stranka in smo tudi Slovenci poklicani, da se soočimo z novonastalim političnim položajem. Glavni cilj v Brežicah je bil ogled starodavnega gradu, ki se dviga na robu starega mestnega jedra in je v njem sedež posavskega

muzeja. Po postanku in ogledu brežiške župnijske cerkve smo se podali do brežiškega gradu, kjer nas je sprejel in nas vodil strokovno pripravljen vodič, ki je obširno in podrobno prikazal zgodovino mesta ter življenjske razmere v mestu v zadnjih 500 letih. Po ogledu brežiškega gradu nas je pot vodila v Kostanjevico na Krki,

ki je eno najstarejših mestec v Sloveniji. Leži na otoku reke Krke in je kot celota z najbližjo okolico vred zaščiten, saj je priznana kot kulturni spomenik prve kategorije. Tu smo se najprej ustavili v priznani gostilni, kjer so nam postregli z okusnim in obilnim kosilom. Po kosilu nas je čakal še obisk starega cistercijskega samostana, ki mu danes preprosto pravijo “grad”. Ob robu mesteca, ob vznožju Gorjancev, stoji stari cistercijski samostan, ki pa je svojo vlogo samostana izgubil pred približno dvesto leti. Tu nas je sprejela prijazna vodička ter obnovila zgodovino samostana, ki je bil med vojno leta 1942 požgan. Po vojni ga je spomeniško varstvo Slovenije več let obnavljalo, tako da se danes zelo lepo predstavi. V tem velikan-

skem poslopju je danes stalna zbirka z bogatim pregledom slikarskega, grafičnega in likovnega opusa najbolj uveljavljenih, v glavnem slovenskih umetnikov. Po strokovno vodenem ogledu vseh teh številnih prostorov nas je vodička povabila, da si ogledamo še zbirko Forme vive, ki se razprostira okrog gradu in v kateri je več kot sto monumentalnih kiparskih del, ki jih je iz lesa izklesalo več kot sedemdeset kiparjev različnih narodnosti. Vendar čas nenehno beži in skoraj neopazno je prišla ura odhoda. Zahvalili smo se naši vodički in se vrnili v avtobus ter se odpeljali proti Ljubljani in se po krajšem postanku ob avtocesti zapeljali v polni novih spoznanj vrnili na svoje domove. Nedvomno je izlet dosegel svoj cilj, saj je poleg kulturne, znanstvene in zgodovinske plati nudil tudi priložnost razvedrila in utrjevanja prijateljstva med udeleženci ter hkrati potrdil delo in prizadevanje sekcije.

AS

Zadovoljni izletniki v Kostanjevici na Krki

NOVA GORICA Fakulteta za uporabne družbene študije

Ambiciozni načrti

Vodstvo Fakultete za uporabne družbene študije v Novi Gorici je v torek, 23. oktobra, na novinarski konferenci, ki sta se je udeležila tudi novogoriški župan Mirko Brulc in direktor Visokošolskega in raziskovalnega središča Primorske Uroš Saksida, predstavilo rezultate vpisa v študijske programe FUDŠ in nadaljnje načrte omenjene izobraževalne institucije. Na novo fakulteto je letos vpisanih 164 študentov z vseh koncev Slovenije. Od tega jih nekaj več kot polovica obiskuje dodiplomski študij, preostali pa so podiplomski študenti. Vsa predavanja potekajo od 1. oktobra v prostorih novogoriškega dijaškega doma.

Kot je uvodoma povedal dekan FUDŠ Borut Rončević, so v prvem

Rončević je povedal še, da na FUDŠ trenutno predava deset predavateljev in da se bosta dva med njimi, dr. Matej Makarovič in dr. Matevž Tomšič, ki sta za zdaj zaposlena na ljubljanski FDV, po novem letu zaposlila na novogoriški fakulteti. Med sodelavci, ki na fakulteti izvajajo raziskovalno delo, pa je omenil dr. Janeza Šuštaršiča, nekdanjega direktorja Urada RS za makroekonomske analize in razvoj.

V zvezi z delovanjem fakultete je omenil tudi intenzivno organiziranje različnih dogodkov. Tako so v septembru organizirali konferenco na temo igralniške problematike, vsak mesec pa pripravljajo t.i. Družboslovni večer. Tema oktobrskega večera so bile predsedniške volitve 2007 v luči razvoja

nem okviru deluje SOS telefon za potrebe različnih odvisnosti, a s poudarkom na zasvojenosti od igralništva.

Novogoriški župan Mirko Brulc je ob predstavitvi povedal, da se v mestu in bližnji okolici trenutno izvaja že več kot dvajset dodiplomskih in podiplomskih študijskih programov. Poudaril je tudi, da v Mestni občini Nova Gorica za razvoj univerze oz. visokošolskega študija letno namenijo 1 milijon evrov, in dodal, da načrtujejo izgradnjo kampusa, ki bo ali v Rožni Dolini ali v bližini novogoriškega sodišča. Ker je trenutno največji problem pri izvajanju visokošolskih študijskih programov v Novi Gorici pomanjkanje postelj za študente, načrtujejo tudi gradnjo študentskih stolpičev. Prvi naj bi bil zgrajen že v letu 2009.

Brulc je izrazil tudi zadovoljstvo s tem, da se v Novo Gorico zaradi

letu pričakovali okrog 80 vpisanih študentov, tako da so z vpisom še toliko bolj zadovoljni. Še posebej zato, ker jim je uspelo kot fakulteti, ki še nima svojih diplomantov, pritegniti takšno število podiplomskih študentov. Poudaril je tudi, da si v prihodnje ne želijo "nekaj tisoč" študentov, saj so orientirani predvsem v kakovost študijskih programov. V zvezi s kakovostjo je omenil še, da posvečajo veliko pozornost mednarodnemu sodelovanju na področju znanstvenoraziskovalnega dela in da bodo že v prihodnjem študijskem letu začeli s prvimi študijskimi izmenjavami projekta Erasmus. Med projekti, ki jih bo FUDŠ v prihodnje izvedel še veliko, je omenil konec avgusta izdelano študijo o družbenih stroških igralništva, ki je odprla določene nove teme, o katerih se pri obravnavi vplivov igralništva na družbo do njene izdelave ni govorilo.

dogodkov na slovenskem političnem prizorišču. V začetku decembra pripravljajo v sodelovanju z Mestno občino Nova Gorica tudi mednarodno konferenco z naslovom "Izzivi religijske pluralizma".

Dr. Matevž Tomšič je o konferenci, ki bo obravnavala aktualno temo globaliziranega sveta in je v prostoru, ki predstavlja sečišče različnih kulturnih vplivov, še posebej zanimiva, povedal, da bo na njej nastopilo približno 20 predavateljev iz Slovenije in tujine. Njen pomen bo po Tomšičevem prepričanju toliko večji, ker bo vprašanje medkulturnega dialoga ena od nosilnih tem v času predsedovanja Slovenije Evropski uniji, v ta kontekst pa sodijo tudi odnosi med religijami. Po konferenci bo izšel tudi zbornik, ki ga bodo izdali pri eni od tujih založb. V zvezi z delovanjem FUDŠ je bilo na novinarski konferenci povedano tudi, da od 15. oktobra v nje-

razvoja visokošolskega študija seli vedno več profesorjev in raziskovalcev, ter ocenil, da je na Goriškem do prihoda FUDŠ primanjkovalo družboslovnih študijskih programov. S tem se je strinjal tudi direktor Visokošolskega in raziskovalnega središča Primorske Uroš Saksida, ki je glede na številne vpise in odmevne rezultate prvih študij, raziskav in družboslovnih večerov z eminentnimi gosti izrazil prepričanje, da so se pred letom in pol, ko so podprli načrte o ustanavljanju FUDŠ, pravilno odločili. "Zadovoljni smo z delom Fakultete za uporabne družbene študije, ki ima velik potencial in postaja vse bolj prepoznavna kot drugi družboslovni center v Sloveniji," je še povedal Saksida in zaključil, da je v Novi Gorici v letošnjem študijskem letu tudi po zaslugi FUDŠ bistveno več študentov iz drugih krajev Slovenije kot doslej.

Nace Novak

Transmontagne - partner ATC Bovec je v stečaju

V najkrajšem času bo razpis za nove poslovne povezave

Podjetje Transmontagne iz Francije, partner bovške občine v turističnih naložbah, je v stečaju. Do tega je prišlo, ker ni bil sprejet program za sanacijo celotne skupine Transmontagne, ker se en partner oz. občina, ki je nad Grenoblom, s tem ni strinja la. Sledila je razdelitev za odkup skupine Transmontagne po več delih, za katere so zainteresirani posamezniki. Tako je 19. oktobra na novinarski konferenci v bovškem kulturnem domu povedal Alan Franc Furlani, predstavnik nekdanje skupine Transmontagne.

V torek, 16. oktobra zvečer, je sodišče v Lyonu razglasilo stečaj podjetja Transmontagne. Kot je povedal bovški

župan Danijel Krivec, pomeni ta novica delno preseñenje, saj je bil v igri scenarij, ki je predvideval reševanje cele skupine Transmontagne, ker se s tem ni strinjal eden izmed partnerjev. Tako je prenehala veljavnost partnerske pogodbe med Občino Bovec in Transmontagne.

"Ne glede na to, da danes ne vedo, kdo bo kupec deležev te družbe, lahko zanesljivo rečem, da je bil s prihodom Transmontagne na Bovško narejen velik korak. Iz prejšnjih dilem, glede smučišča, se je v zadnjih treh sezonah začelo kazati, da je mogoče ustvarjati neko pozitivno bilanco. S prihodom tega partnerja se je obenem pojavila na Bovškem neka

pozitivna investicijska klima. Obenem smo si pri iskanju skupne rešitve pri projektu Žaršč nabrali veliko izkušenj. Na idejni ravni je iz tega osnutka marsikdo v Sloveniji črpal ideje za podobne pristope. Po pravnoformalni plati imamo zadevo prijeljno tako daleč, da lahko zelo hitro nadaljujemo z iskanjem novega strateškega partnerja, ki ga za tako velik projekt gotovo potrebujemo. Ni pomembno, ali bo domač ali tuj, seveda pod pogojem, da bodo temu naklonjeni občinski svet in druge strukture, da se ponovi razpis. Tudi takšna zasnova projekta je primerna in mislim, da nekih revolucionarnih sprememb ne bo treba iskati."

MM

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Pogled najstnic s tuširanimi očmi

Včasih bi se želela oddaljiti od same sebe, gledati na svet in nase v njem od zunaj, opazovati naše življenje, naše upe, naša stremjenja, trenutke, ko ne zmored vsega, in trenutke, ko se radost naseli v tebi. Kakšne smo npr. ženske? Opazujem nas, od začetka dneva, ko hitim v službo in že za vogalom srečam skupino nižješolcev, skupaj tiščijo v ožjih skupinah, deklice različnih letnikov tako različne med sabo: nekatere visokorasle in razvite, spet druge majcene kot punčke. Nahrbtniki v roza

barvi, bleščice na pasovih, beli telovadni copati in na srečo v tisti starosti še vedno prešeren izraz na obrazu, optimizem, pomešan z nežnostjo tistih let. Za drugim vogalom spet drugi najstniki, tokrat iz višjih letnikov. Nekaj deklet z roko v roki s fantki, ki se vedno zde manjši in manj zreli. Ozke hlače in tuširane oči, gledam jih in se sprašujem, ali se generacije med sabo res tako razlikujejo, ali je čas res tako hiter, da nam ne uspe več v teh obrazih najti nekaj svojega izpred dvajset in več let? Včasih se zalotim, kako zrem v kak dekliški obraz, in se sprašujem, ali misli tako, kot sem jaz v njeni starosti? Kakšni so njeni upi, ali gre res za generacijo apatije, kot mi jo včasih kdo poslikava?

Zadnjič mi je tako govoril oče osemnajstletnega dekleta. "Saj se lahko navzven zdi tudi čudno, da tako zmajujem z glavo. V šoli ji gre dobro, že dve leti prihaja domov z istim fantom, ki je že univerzitetni študent. Pa vendar me skrbi ta apatija, njena in tista njenih vrstnic, ki so si vse druga drugi podobne. Nenehno pritiskanje tipk na mobilni, ki ga seveda mora vsakih šest mesecev zamenjati, nedelje so posvečene dolgim seansam s televizijo, praktičnega ne obvlada ničesar, absolut-

no nič, vsak minimalen problem, od obrabljene žarnice dalje mora reševati mama, normalno se ji zdi, da ti je v življenju vse ponujeno na pladnju, za kaj naj bi se potem borila? Naše mladostniško upornišvo se mi danes kljub vsemu zdi dosti bolj formativno za neko zdravo samostojnost in oblikovanje osebnosti".

Spominjam se spet drugega pogovora, uslužbenka na univerzi mi pravi, kako običajno je danes videti starše z dvajsetletnim sinom pri okencu. O izpitih, študijskih programih, šolnini govore z dotičnim uslužbencem samo oni, sin ali hči

sta ob strani, kot kuža, ki čaka, da bo opravilo storjeno in lahko gre dalje.

Če je res tako, kam je potem šla tista želja po samostojnosti, ki smo jo občutili pred dvajsetimi in več leti? Kdo bi si bil takrat upal priti na univerzo s starši? Čim prej smo želeli odrasti in navsezadnje je bil vsak naš korak v

naših očeh še vedno premajhen v primerjavi z generacijo naših staršev, ki so se rodili v vojnem obdobju in jim je zato bilo usojeno zelo kmalu pozabiti na mladostno razposajenost.

Kljub vsemu ne verjamem popolnoma v vso apatijo, ki mi jo poslikavajo. Mlad človek od nekdaj potrebuje ideale, v katere verjeti, navsezadnje sem še vedno prepričana, da še vedno obstajajo najstniki, ki občudujejo doslednost in iščejo neko notranjo obogatitev, ki je seveda nikakor ne znajo izraziti, še manj pa živeti. In potem smo spet pri običajnem vprašanju: v kakšni meri so najstniki danes prisiljeni, da na nekaj reagirajo? Kako jih starši, in družba sploh, spodbujajo, da si prevzamejo odgovornost za nekaj, in v kolikšni meri žele, da se mlad človek - z vsemi mukami, ki spadajo zraven, seveda - zares oblikuje v lastno osebnost?

Asfalt na cesto Solarji - Volče, od zgoraj navzdol Povezava Tolmin - Čedad ob odprtju schengenske meje

V vaseh na obeh straneh meje pod vrhom Kolvrate se veselijo kronanja petnajstletnih naporov izgradnje ceste, ki bo povezovala slovenske vasi z obeh strani meje. Računajo, da bo cesta asfaltirana do 21. decembra, ko bodo slovesno dvignili zapornice na vseh mejnih prehodih z Italijo in bo cesta, ki je na drugi strani že dokončana, omogočila lažje druženje ljudi in ožvitev njihovih gospodarskih interesov.

Cestno podjetje je začelo 11. oktobra asfaltirati cesto Volče - Solarji od grebena Kolvrate - mejnega prehoda - proti Volčam, da jih ne bi presenetila zima. Kot so veskozi utemeljevali v KS Volče, ima cesta Volče-Solarji mednarodni pomen, saj je najbližja povezava med Tolminom in Čedadom. Predvsem pa predstavlja vez med prijateljskima vama na Volčanskem in v občini Dreka. Obenem odpira nove pogoje za razvoj turizma, saj je sestavni del krožne poti prek Kolvrate in naprej proti Goriškim Brdom. Nesporna je vez do dreškega centra s športno nudbo in do muzeja prve svetovne vojne na prostem na Kolvratu. Cesta poteka naprej proti

Livku po grebenu Kolvrate in nudi izjemen razgled na obe strani. Med potjo nas nago-varjajo ostanki razburljive zgodovine. Že l. 1994 je takratni tolminski župan, pokojni dr. Viktor Klanjšček, dal pobudo, da bi za preureditev gozdarske ceste,

Ko so mnogi že obupali, je sedanja vlada bolj tenkočutno prisluhnila obmejnimi potrebam in s podporo poslancev v DZ iz teh logov in podpore z druge strani meje omogočila dokončanje ceste. Lani je zagotovila 1,7 milijona evrov, letos je

prvi v Sloveniji, dobili 122 milijonov tolarjev evropskega denarja iz takrat še poskusnega programa Phare. Tri leta kasneje so s tem denarjem prebili tudi del nove trase skozi gozd in povezali spodnji del ceste skozi dolino potoka Kamenca z zgornjim delom od Solarjev do lovske kočice. Ker so za te posege porabili ves lastni in evropski denar, država pa svojega ni priskrbela, so morali dela zaustaviti.

dodala še dva milijona evrov. Pred letom dni so delavci Primorja in Cestnega podjetja očistili in razširili dva kilometra cestišča po dolini Kamenca, letos pa še 1,5 kilometra kolovoza od Kolvrate navzdol. Da ne bi s stroji uničevali asfalta, so pripravili devetkilometrsko cesto v celotni dolžini za prevoz asfalta, sedaj pa podlago dokončujejo od zgoraj navzdol, takoj za tem pa asfaltirajo.

MM

V Sloveniji leta 1967 pripravljali ponovno uvedbo koncentracijskih taborišč

Največ glasov iz tujine za Lojzeta Peterleta

Javna občila v Sloveniji so se v prejšnjih dneh najbolj ukvarjala z volitvami predsednika države in z zapleti, ki so nastali pri glasovanju volilnih upravičencev v tujini. Zadeve tega dela volitev zdaj namreč niso dovolj jasno urejene. V nasprotju sta si 82. člen zakona o volitvah v Državni zbor in 45. člen zakona o evidenci volilne pravice. Prvi zahteva, da se volilno gradivo pošlje v tujino vsem državljanom, vendar ne določa natančno postopka, nima dovolj varovalk, kako zagotoviti, da bo res mogoče popolnoma zanesljivo ugotoviti, kdo je iz tujine vrnil glasovnice. Nasprotno pa zakon o evidenci volilne pravice določa, da se glasovnice v tujino pošljejo le na zahtevo. Oba zakona veljata, razlaga, ki jo je sprejela državna volilna komisija, gre v to smer, da se upošteva zakon o volitvah v Državni zbor, kar pa ni povsem nesporno.

Zaradi omenjenih zapletov obstaja možnost, da se bo kdo od predsedniških kandidatov pritožil na sodišče, kar pa lahko napravijo tudi posamezni volilci, bodisi iz Slovenije ali iz tujine. Torej ni povsem gotovo, da bo drugi krog volitev državnega poglavarja v nedeljo, 11. novembra, kar je državna volilna komisija sicer napovedala.

Predstavniki političnih strank in t.i. politični analitiki pa medtem ocenjujejo izide prvega kroga volitev, najbolj vzroke za razmeroma majhen uspeh Lojzeta Peterleta ter za pravo volilno zmago slavje kandidata Slovenske nacionalne stranke, Zmaga Jelinčiča Plemenitega. Nekateri časniki privoščljivo navajajo, da Lojze Peterle ni prejel pričakovanega šte-

vila glasov tudi zato, ker ga premier in njegova stranka, SDS, ni sta dovolj podprla. Po objavi izidov prvega kroga volitev se je oglašil tudi Janez Janša. V pogovoru za Radio Slovenija je dejal, "da je bilo v zadnjih nekaj tednih

kje je bila ta oseba v času, ko je Slovenija nastajala, kje je bila ta oseba v času, ko se je v Sloveniji rojevala demokracija. Je nekdo nekaj storil za to državo tudi mimo tega, za kar je bil plačan." Državna volilna komisija je 25.

s strani različnih centrov vpliva iz ozadij v slovenski politični prostor lansiranih nekaj tem, ki so zagotovo oblikovale v širšem smislu ozračje v času predvolilne kampanje in tudi vplivale na rezultat. Pri tem mislim tudi na tako imenovano novinarsko petico, ki se je zgodila ravno v času volilne kampanje, čeprav ni bilo za to nobenega povoda. Ta akcija je podobna temu, kar se je zgodilo v državnoborskih volitvah leta 2004, ko smo bili naenkrat soočeni s stavko številnih medijskih hiš na sam volilni dan. Ko gre za volitve predsednika države, je bistveno vprašanje, ali je oseba, ki kandidira za to mesto, s to državo dejansko povezana. Glede na to, da je Slovenija mlada država, stara nekaj več kot 15 let, je zelo pomembno vprašanje,

oktobra razglasila delne rezultate volitev, ki so jih naši rojaki opravili na diplomatsko-konzularnih predstavništvih Slovenije v tujini. Na veleposlaništvu v Buenos Airesu je glasovalo 696 rojakov, od tega je dobil Mitja Gaspari 7 glasov, Danilo Türk 8, Lojze Peterle pa 675 glasov. V Bruslju je od 221 veljavnih glasovnic Mitja Gaspari prejel 57 glasov, Danilo Türk 87, Lojze Peterle pa 56 glasov. V Beogradu je od 371 veljavnih glasovnic Mitja Gaspari dobil 104 glasove, Danilo Türk 91, Lojze Peterle pa 103 glasove. V Clevelandu v ZDA je od 137 veljavnih glasovnic Lojze Peterle dobil 127 glasov, v Torontu (Kanada) pa od 142 veljavnih glasovnic 132 glasov. Na slovenskem generalnem konzulatu v Trstu je volilo 277 upravičencev. Mitja Ga-

spari je dobil 58 glasov, Danilo Türk 85, Lojze Peterle pa 112 glasov.

Drugo politično dogajanje je tudi v volilnem obdobju skoraj nemoteno potekalo. Državni zbor je zaradi nesoglasij med poslanskimi skupinami odložil odločanje o ustanovitvi pokrajn kot vmesnih organov lokalne samouprave med državo in občinami. Sprejel pa je spremembe zakonov o osnovni šoli ter o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja. Po novem bo država lahko v celoti financirala zasebne šole, tako da jih bodo lahko obiskovali vsi učenci oz. dijaki, ne glede na socialno stanje njihovih staršev. Opozicijske stranke spremembam šolske zakonodaje odločno nasprotujejo in grozijo, da bodo o slednjih zahtevale razpis referendumov.

Časnikar Danilo Slivnik odstopil z volilne funkcije v dnevniku Delo

Kronika v preteklih dneh v Sloveniji je zabeležila še več drugih dogodkov. Vodja sektorja za popravilo krivic in narodno spravo pri ministrstvu za pravosodje, dr. Milko Mikola, je na srečanju s časnikarji povedal, da so odkrili dokumente o tem, da je oblast v letu 1967 ponovno pripravljala uvedbo koncentracijskih taborišč. Po navedbah službe državnih varnosti bi v primeru vojne nevarnosti aretirali okoli tisoč oseb. Od tega števila bi bilo sto žensk.

Predsednik države dr. Janez Drnovšek, ki je pri zdravljenju raka uporabil zdravilca, je v govoru ob odprtju nove zgradbe Onkološkega inštituta v Ljubljani dejal, "da je pri raku edino učinkovito onkološko zdravljenje. Sleherni zdravilec, ki pravi, da lahko ozdravi to bolezen, je šarlatan." Danilo Slivnik, nemara najbolj znan slovenski časnikar, je odstopil s položaja predsednika uprave dnevnika Delo. Menda se bo vrnil na funkcijo odgovornega urednika tedenskega magazina Mag, publikacije, ki jo je sam ustanovil.

Marijan Drobež

Kratke

Število prebivalcev poraslo, še vedno več kot polovica žensk

Konec marca je v Sloveniji živel 2.013.597 prebivalcev, in sicer 1.023.789 žensk in 989.799 moških. Od zadnjega štetja prebivalstva konec lanskega leta se je število prebivalcev povečalo za 3220 oseb oz. za 0,2 odstotka. Kljub temu da je v prvem četrtletju število moških naraslo bolj kot število žensk, so ženske še vedno predstavljale 50,8 odstotka celotne slovenske populacije, je zapisano na spletnih straneh Statističnega urada RS. V prvih treh mesecih letošnjega leta je število slovenskih državljanov, brez tistih, ki začasno prebivajo v tujini, upadlo za 0,01 odstotka ali za 264 oseb. Za 50 se je zmanjšalo število moških, za 214 pa število žensk, so zapisali na statističnem uradu. Na statističnem uradu so ugotovili, da je v prvem četrtletju najbolj, in sicer za osmino, poraslo število tujcev s prijavljenim začasnim prebivališčem v Sloveniji. Med njimi je najbolj naraslo število moških (2360), medtem ko je bilo število žensk manjše (466). Konec marca so tuji s prijavljenim začasnim prebivališčem predstavljali 25.284 prebivalcev, 31. decembra lani pa 22.458, je zapisano na spletnem portalu urada. Med prebivalci je bilo konec marca 57.039 oz. 2,8 odstotka celotne populacije tujcev s prijavljenim prebivališčem v Sloveniji. Skoraj tri četrtine so predstavljali moški, število žensk pa je znašalo 15.880. Končno poročilo bodo na državnem statističnem uradu pripravili do konca leta, je za STA dejala avtorica poročila Katja Kalin.

Primer revščine in preobilja: opozorilo predsednika vlade Janeza Janš

V Sloveniji potekajo intenzivne in tudi polemične razprave o socialnih problemih in revščini. Domnevajo, da je v državi okoli 10% prebivalstva, to pa je kakih 200.000 ljudi, ki žive v revščini, hkrati pa narašča bogatenje posameznih lastnikov kapitala, tako imenovanih tajkunov. Na socialna neskladja in razmere v državi je v nekem govoru opozoril predsednik vlade Janez Janša, ki je tudi poudaril, da v Sloveniji vsako leto zavržejo v smetnjake od 12 do 13 tisoč ton kruha, s čimer zavržejo več kot tretjino pšenice,

pridelane v državi.

Ugotovitve premiera so postale tema kampanje ob predsedniških volitvah. Neki časnik leve usmeritve je zlorabil njegova opozorila in zapisal, da predsednik vlade s podatki o zavrnjenem kruhu zanika obstoj revščine in socialnih težav v Sloveniji.

Družba KB1909 iz Gorice solastnik tednika Mladina

Odgovorni urednik znane in vplivne slovenske revije Mladina, Grega Repovž, je v uvodniku z naslovom Dovolj ranljivosti, objavljenem v novi številki revije, sporočil, da bo finančna družba KB1909 iz Gorice sodelovala pri finančni sanaciji omenjenega, kot piše, "vodilnega političnega tednika v Sloveniji". Na osnovi svojega finančnega prispevka oz. vložka v dokapitalizacijo Mladine, bo družba iz Gorice pridobila 40-odstotni lastniški delež. Odgovorni urednik, ki je sicer tudi predsednik Društva novinarjev Slovenije, je v svojem uvodniku odgovoril tudi na vprašanje, "zakaj je KB1909 lahko primeren partner?" Ker je podjetje zamejskih Slovencev, ima pozitivne lastnosti domačega delničarja, ki se zaveda razmer v Sloveniji, pozna pa tudi pomen in vlogo Mladine. Hkrati ima družba KB1909 pozitivne značilnosti solastnika, ki ni usodno vezan na slovenske politične in gospodarske razmere. Ima torej visoko stopnjo neodvisnosti od slovenskega gospodarskega in političnega okolja. Ima pa tudi izkušnje in znanje na področju medijev.

Tolminski muzej z novo knjigo o Soški fronti

Po obsežnih knjigah Tolminsko mostišče I in II, ki sta izšla leta 2005, so v Tolminskem muzeju Soški fronti posvetili tudi najnovejšo publikacijo. Knjigo Od Krna do Rombona 1915 - 1917, ki opisuje dogajanje med boji ob Soči na območju bovške in kobariške občine, so izdali skupaj s Fundacijo Poti miru v Posočju in jo predstavili prav v prostorih fundacije v Kobariču pretekli ponedeljek. Avtorja Lovro Galič in Darja Pirih sta knjigo Od Krna do Rombona razdelila na tri večje vsebinske sklope. V prvem obravnava Galič dogodke med letoma 1915 in 1917 ter natančno pojasni vojni ustroj na obravnavanem območju vojaškega delovanja. Drugi sklop prinaša seznam padlih avstro-ogrskih in drugih vojakov na odseku med Krnom in Predelom, v tretjem delu z naslovom Dan pojutrišnjem pa je Pirihova posvetila pozornost domačinom, ki so morali na bojišča daleč proč od doma. Izdelala je sezname padlih in pogrešanih ljudi, v katerih je zajeto 644 oseb iz občin Kobarič in Bovec. Sicer pa knjiga prinaša tudi bogato slikovno gradivo. Tako so prvič objavljeni posnetki iz albuma neznanega častnika ljubljanskega domobranskega polka LIR27 oz. drugega polka gorskih strelcev, ko je polk med jesenjo in zimo na prehodu v leto 1916 branil položaje med Šmohorjem in Lemežem, ki jih sicer hrani Vojni arhiv na Dunaju. Ob teh so objavljeni še posnetki iz arhiva dunajskega Vojno-zgodovinskega muzeja in fotografije iz zbirke Mirka Kurinčiča, dodane pa so tudi kartografske priloge, ki bralcu pomagajo pri razumevanju vojaških dogodkov izpred 90 let. / STA

Maribor / 42. Boršnikovo srečanje Svečana podelitev nagrad

V sredo, 24. oktobra, se je s slavnostno podelitvijo nagrad končalo letošnje, 42. Boršnikovo srečanje, najbolj pomemben gledališki festival v Sloveniji, ki mu predseduje Tone Partljič. Od petka, 12. oktobra, se je zvrstilo 11 predstav v tekmovalnem delu; izbral jih je selektor Matej Bogataj izmed kakih 80, ki si jih je ogledal v pretekli gledališki sezoni. Ocenila jih je strokovna žirija v sestavi Iva Zupančič, Majda Križaj, Vesna Jurca Tadel, Rok Vevar in Aleksandar Milosavljevič. Člani žirije za podelitev Boršnikovega prstana pa so bili Tone Partljič, Mojca Kreft in Bine Matoh, član SNG Nova Gorica. Novogoriško gledališče se je na

Boršnikovo srečanje uvrstilo z dramo Miroslava Krleža Gospoda Glembojevi v režiji Dušana Jovanoviča. Bogataj je dejal, da je slovensko gledališče v "dobri kondiciji" in da se predstave, uvrščene v program 42. Boršnikovega srečanja, ukvarjajo predvsem s srednjim razredom, ki ni na dnu, ima pa svoje tipične strahove. Slovenska državna televizija je v živo posredovala slovenski večer, na kate-

rem so sodelovali znani igralski obrazi z branjem odlomkov svojih kolegov ali mednarodno poznanih gledaliških ustvarjalcev. Višek je bilo seveda podeljevanje nagrad. Dobitnica Boršnikovega prstana za življenjsko delo je igralka ljubljanske Drame Silva Čušin, ki ji je prestižni prstan izročil lanski nagrajenec Peter Ternovšek. Potem pa je, zasuta z vrtnicami, vid-

Dobitnica Boršnikovega prstana Silva Čušin

no ganjena, zmogla reči le "Hvala!". Nagrado za najboljšo predstavo v celoti je žirija soglasno podelila predstavi Ojdip v Korintu Iva Svetine v režiji Ivce Buljana in izvedbi SNG Drama Ljubljana. Predstava si je prislužila tudi nagrado za režijo, za vlogi v njej pa sta bila nagrajena Marko Mandić in kot "mladi igralec" Aljaž Jovanović. Pet enakovrednih igralskih nagrad so prejeli Uroš Smolej iz Mestnega gleda-

lišča ljubljanskega (MGL), člani ljubljanske Drame, Igor Samobor, Saša Pavček in Polona Juh, ter Jetta Ostan Vejrup za vlogo v predstavi MGL. Enakovrednih nagrad za druge dosežke so bili deležni ustvarjalci predstave "Show Your face" v izvedbi Betontanc & Umka.LV za skupni ustvarjalni dosežek in Petra Veber za scenografijo v predstavi Romantične duše v izvedbi SNG Drama Ljubljana. Nagrado za estetski preboj je prejelo MGL za musical Kabaret v režiji Stanislava Moše. Nagrado Dominik Smole za prevod Miroveroga Tartufa, ki so ga uprizorili v ljubljanski Drami, je prejel Aleš Berger. Žirija za nagraditev izvirnega esaja na temo Dramatika Gregorja Strniše se je soglasno odločila, da prve nagrade ne podeli, podelila pa je tri enakovredne nagrade, in sicer esejem Vesolje v Ljubljani Darje Dominkuš, Jabolko si vrge stran, nočjo boš žrl ananas z lupino in bodicami ali O

ljubezni in dramskem opusu Gregorja Strniše Katje Mihurko Poniz in Zoper meje jezika: o izrekanju neizrekljivega v gledališču Marine Gumzi. Med gledalci sta bila, poleg mnogih odrskih ustvarjalcev in igralskih veteranov - med temi so bili tudi Štefica Drolčeva in Polde Bibič ter "naša" Miranda Caharija, prejemnica Boršnikovega prstana v letu 2004 -, tudi kandidata za novega predsednika Republike Slovenije, Lojze Peterle in Danilo Türk.

Iva Koršič

GORICA Podjetje Terpin 1927-2007

Osemdesetletna zgodba poslovnih uspehov

Minister Iztok Jarc in Marjan Terpin (foto DPD)

“Ko se oziram na prehojeno pot, se mi odstira film upov in strahov, zadoščen in razočaranj.” To je med drugim povedal Marjan Terpin, znan števerjanski trgovec, politik in prosvetni delavec ter predsednik upravnega sveta uvoznega podjetja Terpin, ki je v petek, 26. oktobra, v jutranjih urah vidno zadovoljen spregovoril na slavnostni jubilejni akademiji ob 80-letnici podjetja v kongresni dvorani Hotela Perla v Novi Gorici. Svečane prireditve, ki jo je s svojim petjem požlahnilo petje Slovenskega oktetu, enega izmed kulturnih simbolov naše domovine, se je udeležilo lepo število uglednih gostov; med njimi so bili minister RS za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Iztok Jarc, generalni konzul RS v Trstu Jože Šušmelj, nekdanji slovenski minister in velik prijatelj zamejskih Slovencev Peter Vencelj, goriški župan Ettore Romoli, števerjanski župan Hardijan Corsi in župan občine Miren-Kostanjevica Zlatko Martin Marušič, cela vrsta predstavnikov zamejske politične arene, civilne družbe in gospodarstva, sodelavcev od vsepovsod, podjetnikov in trgovcev iz Italije, Slovenije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, uslužbencev, znancev in prijateljev podjetja, ki je znano daleč naokrog in pomeni pravi steber v zamejskem gospodarstvu.

vu. Spored je povezoval Janez Dolinar, ki je na kratko orisal zgodovino Terpinovega podjetja od julija 1927 dalje, ko je mladi Franc odprl lastno trgovino v zaselku Bukuje. Kljub težkim razmeram in pretresom so najprej njegovi trije sinovi, nato pa vnuki z novimi zamislimi in prijemi vzeli krmilo v roke ter razširili ponudbo in dejavnost. Danes stoji pred njimi trdno zasidrano podjetje, ki gleda naprej proti še neslutim možnostim, ki se pojavljajo z bližnjo odpravo policijske kontrole na meji. Z mladimi silami in smotrno organiziranostjo se znajo razmeram hitro in uspešno prilagajati, zaradi česar pričakujejo še novih poslovnih uspehov. Marjan Terpin je izrazil posebno zadovoljstvo nad prisotnostjo ministra Jarca: “Veseli nas, da nas naša domovina podpira kot zamejske rojake.” Od vsega začetka jim je bila za zgled in vodilo stara mati, ki je bosa in peš nosila češnje v Gorico in Trst. “Bistrost, delavnost, žilavost, poštenost in zvestoba koreninam. To je tudi popotnica vnukom in vnukov vnukom!” Minister Jarc je podčrtal, da družina Terpin potrjuje trdost Slovencev v prostoru, “kjer so se spremenili režimi in meje”. Vsi Slovenci smo ponosni, da je Terpin znan v Italiji, Sloveniji in drugih državah Balkana. Z vstopom Slovenije v EU leta 2004 je naša domovina postala del enotne celinske in ekonomske cone, v kratkem se bo pridružila še Schengenu. Jarc je Terpinu čestital tudi za sodelovanje s slovenskimi podjetji in pa zato, ker je član sveta RTV Slovenija, v katerega prinaša

glas iz zamejstva. Potem ko je Dolinar podal izsek sedanje organiziranosti podjetja in načrtov za prihodnost, so stopili pred mikrofon gostje. Župan Corsi je povedal, da “imamo preveč ravnateljev in direktorjev, potrebujemo pa podjetnike”, ki svoje delo pojmujejo kot poslanstvo. V imenu Združenja kršćanskih poslovnih Slovencev je družini Terpin čestital Jože Strgar. Janez Povše je v imenu Sveta slovenskih organizacij čestital za “izjemno podjetnost in presunljivo vztrajnost”, saj smo vsi lahko ponosni na “čudoviti jubilej, ki vliva energije”. Peter Vencelj se je Terpinu v prvi vrsti zahvalil za zvestobo slovenstvu. Prijatelju Marjanu se je zahvalil za zgled domoljubja in izrazil željo, da bi “čim prej padli prekleti konfini v naših glavah”. Generalni konzul Šušmelj je poudaril, da je podjetje Terpin pravi temelj slovenskega podjetništva v zamejstvu; zato “bi rabili več Terpinov”. Pozdravili so tudi predsednik Slovenske konference Svetovnega slovenskega kongresa Franc Feltrin, trgovski partner iz Novega Sada, zastopnik znamke BCS, in Janez Erjavec, direktor Pomurskega sejma Gornja Radgona, na katerem so Terpin prisotni že 35 let, zaradi česar so tokrat prejeli najvišje priznanje, simbol Sejalca. Popoldne se je praznovanje nadaljevalo do večernih ur pod šotorom ob sedežu podjetja v ul. III Armata v Gorici. Deževno jesensko vreme ni moglo skaliti veselja ogromne množice ljudi od vsepovsod, ki se je trla ob obloženih mizah ob igranju ansambla Notranjci in pihalnega orkestra Goriška Brda. Tam sta družini Terpin čestitala tudi državni sekretar Zorko Pelikan in vladni podtajnik Miloš Budin.

DD

Zveza primorskih glasbenih šol

Cvet in mladost primorske glasbe

Mini turneja Simfoničnega orkestra Zveze primorskih glasbenih šol, se je pričela že v soboto, 20. oktobra, ko so pripravili prvi koncert v Sežani, nadaljevala se je naslednji dan s koncertom v Ajdovščini, v petek, 26. oktobra, smo jih lahko poslušali v Novi Gorici (Kulturni dom v sodelovanju z Glasbeno šolo Nova Gorica), “pohod” pa so zaokrožili minulo soboto s koncertom v Postojni.

Orkester, ki združuje najboljše učence ZPGŠ, v prihodnje pa želi postati koncertna združba, ki bo delovala na principu trajnosti. Zaenkrat so še vedno na ad hoc organizaciji, saj nimajo stalnega prostora za vaje, pa tudi koncept še ni čisto dodelan. Orkestralna glasba ima na Primorskem sicer dolgoletno tradicijo. Ideja o ustanovitvi Simfoničnega orkestra ZPGŠ se je porodila v šolskem let 2001/2002 na pobudo aktivna učiteljev godal in njegovega vodje Jurija Križniča. Zamisel o skupnem muziciranju in druženju učencev so takoj podprli tudi druge glasbene šole, vodenje orkestra pa je prevzela perspektivna dirigentka prof. Marinka Kukec Jurič. Kot rečeno, prislunili smo jim v Kulturnem domu Nova Gorica. Pripravili so všečen spored, izkazali resen in imeniten pristop k

Dirigentka prof. Marinka Kukec Jurič

delu, nagradila pa jih je polna dvorana, ki je zagotovila veličastno vzdušje. S svojim obiskom je glasbenike počastil (in vsebinsko podprl) tudi novogoriški župan Mirko Brulc. Javno je povedal, da je novogoriška Glasbena šola največja šola v občini, da je njena dejavnost več kot povprečna in okolje, v katerem deluje, potrebuje tudi boljšo koncertno dvorano. Velik podpornik umetnosti, predvsem pa občutljiv za dejavnosti mladih, se je tako zave-

zal, da bo posredno pomagal orkestru, ki je cvet in mladost primorske glasbene produkcije. Nastop je bil, preprosto povedano - lep. Poln oder mladine, fantastična zavzetost za muziciranje, skratka, pravi praznik mladosti. Dirigentka z zelo jasnimi in nazornim vodenjem iz mladih glasbenikov zna izvesti maksimum.

Program, ki so ga izvedli, je dovolj zahteven, da terja od sodelujočih precejšnjo koncentracijo, pa tudi dobro mero interpretacijskih veščin. Strastno je zavnel Brahmsov Madžarski ples št. 5, Beethovnova Uvertura Egmond je

zgodno predstavila mojstrov romantizem, Donizettijev Conventino v B-duru pa nam je predstavil še nadarjenega solista na klarnetu Aljaža Kalina Kanteta (mentor: Branko Trifkovič). Sklep rednega dela je bil namenjen najmlajšim v dvorani. Glasbena pravljica Peter in volk Sergeja Prokofjeva je tudi tokrat prevzela vse, zasluge za to pa ima poleg glasbenikov tudi očarljiva pripovedovalka Andreja Bračko.

Jože Štucin

Spletna stran Kmečke zveze

Vabilo k sodelovanju

Kmečka zveza obvešča, da je v pripravi njena spletna stran. Na ta način se želi organizacija opremiti s sodobnim načinom promocije svojega delovanja ter istočasno nuditi kmetijam prodorno obliko prikazovanja njihove prisotnosti in ponudbe.

Zveza namerava dati pobudi čim večjo odmevnost, zato vabi kmetije, ki v raznih oblikah nudijo svoje pridelke in izdelke (kmečki turizmi, osmice ipd.) in bi rade bile prisotne na tej spletni strani, da se čim prej javijo v uradih organizacije.

Gospodarstvo v svetu

Vsak deveti avtomobil na svetu prihaja iz Nemčije

Vsak deveti avtomobil, ki vozi po Zemlji, je narjen v Nemčiji, do leta 2012 pa bo imel oznako “Made in Germany” vsak deseti avtomobil. Po raziskavi, ki jo je pripravila analitska hiša Ernst&Young, bo prodaja nemških avtomobilov v svetu v prihodnjih letih upadla, vendar bodo nemška podjetja imela primat pri prodaji najbolj luksuznih avtomobilov, je poročala ameriška tiskovna agencija AP.

Glavni krivci za padec nemškega dela na svetovnem avtomobilskem trgu so Kitajska, Indija

in Rusija, države, kjer avtomobilska proizvodnja najhitreje raste. Po ocenah Ernst&Young se bo v državah v razvoju, predv-

zvišalo, medtem ko bo v razviti državah vse več povpraševanja po boljših, varnejših vozilih.

Nemški proizvajalci avtomobilov najvišjega razreda so avgusta znova zabeležili rekordno rast prodaje, predvsem zaradi večje prodaje v ZDA in Aziji. Največjo rast je avgusta v primerjavi z enakim mesecem zabeležil BMW, in sicer 12,9 odstotka na 99.975 vozil, sledi Mercedes z 8,7-odstotno rastjo na 96.200

avtomobilov in Audi, 4,2 odstotka na 66.400 vozil.

STA

sem na Kitajskem in v Indiji, povpraševanje po majhnih, poceni avtomobilih močno

Dozorevanje mošta v končni pridelek

Na Primorskem pripravljajo nad 34 milijonov litrov vina

V kletih in sodih na Primorskem poteka proces dozorevanja mošta, ki se bo do praznika sv. Martina spremenil v vino. Grozdje je bilo kakovostno s primerno vsebnostjo kislin in sladkorja. Po zatrtjevanju strokovnjakov bodo tudi vina zelo dobra

in okusna, kar je tudi glavni pogoj in merilo za prodajo na domačem in tujih trgih. Pričakujejo, da bodo v Brdih iz grozda stisnili okoli 10 milijonov 400 tisoč litrov belih in rdečih vin, v Vipavski dolini bodo pripravili kakih 14 milijonov

litrov raznih vin, na Krasu dva milijona 500 tisoč litrov in v Slovenski Istri 7 milijonov 300 tisoč litrov. Skupni pridelek vin v vseh štirih vinorodnih okoliših na Primorskem bo torej letos dosegel približno 34 milijonov 200 tisoč litrov vin belih in rdečih sort.

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebnostne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To število smo poslali v tisk v torek, 30. oktobra, ob 14. uri.

Obisk športnih novinarjev iz Slovenije

Spoznavali so postojanke zamejskega športa

Tudi tokrat ostajamo v Sloveniji, vendar z močnimi zamejskimi odtenki, če lahko tako rečemo. Pet časnikarjev, članov Društva športnih novinarjev Slovenije, je namreč pred natanko tednom dni, v četrtek, 25. oktobra, v spremstvu vodstva Združenja slovenskih športnih društev v Italiji obiskalo slovenske športne objekte na Tržaškem. Glavna pobudnika koristnega srečanja, ki je predvidevalo temeljit pregled naših športnih središč in zlasti novih gradenj (ki jih pri nas ta čas zlasti v športu ne manjka, glej Bazovico,

Lonjer, Repen, na Goriškem pa tudi Doberdob, kjer so prav prejšnji teden predali namenu telovadnico), sta bila predsednik ZŠSDI Jure Kufersin in član izvršnega odbora Olimpijskega komiteja Slovenije Marij Šušteršič.

Pučnik, v Repnu podžupan repentabske občine Marko Pisani ter predsednik in tajnik Sloge, Vojko Miot ter Ivan Peterlin, v Zgoniku pa prvi občan Mirko Sardoč ter odbornik za šolstvo in šport Igor Guštinčič. Pester dan se je

Na openskem Pikelcu sta goste sprejela Poletova organizacijska stebra Marino (predsednik kluba) in Samo Kokorovec, na Padričah jih je nagovorila odbornica Gaje Mara Rogelja, v Bazovici (kjer so gostje stopili tudi na gmajno) je kolege sprejelo več odbornikov Zarje s predsednikom Mirjanom Žagarjem na čelu, v Dolini sta jih sprejela županja Fulvia Premolin in Bregov predsednik Sandy Klun, v Lonjerju jim je društvene prostore razkazal odbornik Adrie Radivoj Pečar, na Stadionu 1. maja je v imenu ŠZ Bor spregovoril Gorazd

zaključil prav s sprejemom na zgornjem županstvu, ki so se ga udeležili tudi generalni konzul Republike Slovenije Jože Šušmelj, predsednika SKGZ in SSO Rudi Pavšič in Drago Štoka ter predsednica urada za manjšine pri Olimpijskem komiteju Slovenije Sonja Poljšak. Zamejstvo so obiskali novinarji Polona Bertoncelj (RTV Slovenija), Boštjan Janežič (Radio Slovenija), Jože Pogačnik (Dnevnik), Denis Sabadin (Primorske novice) in Jože Zidar (Slovenska tiskovna agencija), podpredsednik Društva športnih novinarjev Slovenije.

Slednji je bil, tako kot njegovi kolegi, navdušen nad pobudo, ki so si jo pri DŠNS močno želeli. Dejal je, da je danes Trst, pred 150 leti največje slovensko mesto, spet zelo pomembna točka za vseslovenski prostor tudi v luči skorajšnjega padca državne meje. Na Zidarja je močan vtis naredil zlasti živahen utrip zamejskega športa, pa tudi slovenske narodne skupnosti v Italiji nasploh, pa čeprav imata za sabo burno preteklost s hudimi časi in velikimi sovražnimi pritiski. V pogovoru nas je zanimalo

S 1. strani

Jesenske misli

Velika razlika je še vedno med mestom in podeželjem. V Sloveniji se na primer za življenje v domovih za ostarele največ odločajo ljudje iz mest ali večjih naselij, manj pa kmečki ljudje in tisti, ki prebivajo v manjših vaseh. Zanje je bivanje v domu za ostarele še vedno nekaka sramota, prava božja kazen. To najverjetneje zaradi tega, ker na vaseh družine še vedno bivajo skupaj, v večjih domačijah, stik s sosedom, s sočlovekom je lažji, v toplih mesecih se največji del življenja še vedno odvija na odprtem in omogoča spontan stik med ljudmi. Odkar živim na vasi, se večkrat z žalostjo spominim, kako je moj oče umiral v bolnišnici in si želel samo tega, da bi se vrnil domov. Jaz sem ga sicer podpirala, ostalim sorodnikom, predvsem pa mami in tašči, se je zdelo enostavnejše, če ostane pri hospitalizaciji, kajti preveč je bil potreben oskrbe. Tu je drugače. Prvič v življenju sem spremljala počasno ugašanje devetdesetletne babice, ki je sedela na domačem dvorišču in nagovarjala mimoidoče, seveda tudi mene. Vsak dan je hotela vedeti, kako je na njivi, kakšen bo pridelek, kako nam teče življenje. In vsi smo si vzeli nekaj minut za prijazen klepet, saj smo vedeli, da ga potrebuje. Nekega dne je ni bilo več na b'rjaču, povedali so mi, da leži in težko vstane. Potem je neke noči zaspala za vedno, potem ko je po večernem kramljanju z vrstnicami legla k počitku ob skrbni negi obeh sinov in snah. Ko jo je čez nekaj dni celotna vas

spremljala na zadnji poti, kajti pri nas je navada, da gremo k pogrebu vsi, tudi tisti, ki pokojnika skoraj nismo poznali, so mi povedali, da je umrla mirno, z nasmehom na ustih. Predvsem pa je umrla doma.

Letos poleti nas je zapustila še druga sovaščanka, veliko mlajša. Sorodniki in ona sama so vedeli, da je bolna na srcu in da je pred osmimi leti zavrnila operacijo. Tistega jutra pa je rekla slepemu možu, ki ga je vsak dan skrbno negovala, da si bo odslej moral pomagati sam, kajti ona čuti, da se ji bliža konec. O svojih občutkih je spregovorila še s sosedom ter ga obenem prosila, naj tega ne pravi otrokom, saj hoče umreti v miru doma. In res se je njeno srce ustavilo še istega dne, sredi skupnega družinskega kosila z domačimi. Otroci so sicer takoj poklicali rešilca, a prišel je prepozno in morda je bilo za Eleno bolje tako. Sosedje, ki so prihiteli na pomoč družini, so se takoj strnili okoli obupanega moža, ponovil pa se je prastari obred umivanja in preoblačenja pokojnika ter pogreb na našem razglednem pokopališču pod Črnimi hribi.

Sedaj, ko vem, da bom nekoč tudi jaz našla svoj mir na robu teh kamnitih poti, me ni več tako strah smrti, kot me je bilo, ko sem še živel v mestu, med tistimi pustimi ulicami, nad katerimi je kraljevala izjemno grda in enako siva bolnišnica, v kateri je moj oče za vedno ugasnil, ko je hotel priti do okna in pogledati, kje je njegov dragi, tako pogrešani in ljubljeni dom.

Množično brisanje meje prijateljev, rojakov in sorodnikov

Odprt šesti muzej prve svetovne vojne na prostem

Vnedeljo, 14. oktobra zjutraj, je Fundacija miru iz Kobarida, na grebenu Kolovrata, slovesno odprla že šesti izmed muzejev na prostem. Povedano je bilo, da ta fundacija ureja vojne ostanke Soške fronte v korist poziva k miru. Prikazuje absurd nekdanje delitve in vojn med narodi, ki je tukaj, zlasti v prvi svetovni vojni, postavila celo Slovence proti Slovincem v dveh sosednjih državah. V današnjem času pa postaja simbol povezovanja, strpnosti in stabilnosti med Slovenijo in Italijo, kjer v kratkem ne bo več meje.

Kar na 109 kilometrih dolgi Poti miru v Posočju so potekala šestletna prizadevanja za obnovo nekdanjih italijanskih obrambnih linij na tem področju, imenovanem Na Gradu, ki je sto metrov stran vzdolž italijanske meje. Od osamosvojitve Slovenije prihaja sem na tisoče obiskovalcev, ki si lahko sedaj ogledajo nekdanja vojaška opazovalna mesta, mitralješke položaje, kaverne ter mrežo povezovalnih strelskih jarkov na več ni-

vojih. Posebej veliko obiskovalcev si je ta dan ogledalo polžaste stopnice v eni od kavern. Z obnovljenih strelskih linij se odpirajo tudi prelepi pogledi na Krnsko, Kaninsko pogorje, Tolmin, na božjepotno Sveto Goro in Benečijo ter še dlje v Padsko nižino.

Odprtja muzeja se je udeležilo 400 obiskovalcev, med temi tudi podpredsednik državnega zbora. Slavnostni govornik je bil tolminski župan, ki je z veseljem omenil skorajšnje prostogibanje čez državno mejo, spomladi pa odprtje ceste Volče-Solarji. Z njo se bo odpre-

la krožna turistična pot prek Kolovrata. Poleg tega pa se bo približal Tolmincem še dostop do športnega parka v občini Dreka v Benečiji in bistveno skrajšala cestna povezava s Čedadom in Vidmom. Domačini bližnjih beneških vasi so bili vidno zadovoljni, saj se bodo te vasi, ki so bile v prometnem slepem črevesu, odkar se niso več navajeni obiskovati po pešpoteh, povezale zopet z bližnjimi Volčami in Tolminom. Vsi si prizadevajo za ožvitev nekdanjih sorodstvenih stikov in sodelovanja med temi, nekdanji le slovenskimi vasm.

Zato so pri urejanju muzeja, poleg kobariških javnih delavcev, članov kobariškega muzeja in študentov ter livških fantov, sodelovala tudi društva iz Gorske skupnosti Ter, Nadiža in Brda. Predsednik skupnosti Hadrijan Corsi, župan iz Steverjana, je ob tem izrazil spoštovanje do visokega krvnega davka slovenskih fantov za ohranitev slovenstva v teh krajih. Zdravko Likar, predsednik Fundacije Poti miru iz Kobarida, sicer tudi načelnik UE Tolmin, se je zahvalil številnim društvom, ki so s prostovoljnim delom urejali šest muzejev na prostem, in predstavnikom predal priložnostna darila. Posebno zahvalo je izrekel Mihiu Korenu iz Gorske skupnosti v Benečiji in direktorju Kobariškega muzeja Jožetu Šerbcu, ki je vodil dela pri ureditvi tega muzeja na prostem.

Seveda pa vedo Benečani povedati, da je prav Zdravko Likar tista idejna in povezovalna moč, ki se pojavlja v ospredju ali ozadju že od oživitve neformalnih stikov pred desetletji, od prvih začetkov zasebne šole v Špetru, čez mejnih športnih prireditvev, sodelovanja osnovnih šol, planinskih društev, oživljanja slovenskih vaških običajev na obeh straneh, pri moralni podpori slovenskima časopisoma in celo dvojzličnim mašam v Benečiji.

MM

Prejeli smo

Ob evropskem dnevu jezikov

Pri povezovanju narodov znotraj Evropske unije postaja vse bolj pomembno znanje več jezikov. Iz Bruslja je prišlo opozorilo, naj Slovenija čim prej poskrbi za kakovostne tolmače in prevajalce, kar je še posebej pomembno glede na slovensko predsedovanje EU. K sreči imamo Slovenci velik posluh za učenje tujih jezikov. Sedaj objavljeni podatki nam pove-
dajo, da smo tretji v Evropi po znanju tujih jezikov. Pred nami sta samo še Danska in Nizozemska. Naši sosedje Italijani so daleč za nami, saj jih kar 59 % govori samo italijansko. Torej ni strahu, da bi Slovenci ne znali tujih jezikov. Res je, da se mali narodi morajo učiti tujih jezikov, pri tem pa skrbno čuvati in ohranjati svojo materinščino. Ta mora še vedno ostati prva in glavna skrb Slovenije, ki meji na številčno močnejše narode. Dober prevajalec iz slovenske mora poznati, ljubiti in spoštovati najprej slovenski jezik. Prof. Dušica Kunaver je ob dnevu evropskih jezikov na radiu Ognjišče povedala, da je je-

zik tisti, ki oblikuje vsak narod in ga ločuje od ostalega človeštva. Slovenci smo ga

držali v vseh viharjih do današnjih dni. Naš jezik je silno bogat v dialektiki, pristen in ljudski samostalnik. Za lepo rožico marjetico imamo kar 15 krajevnih imen. Vsako ime ima svojo vsebino. Kakšno bogastvo! Takega le težko najdemo v drugih jezikih.

Da tega ne bi pozabili naši evropski prevajalci in mladi, ki dnevno po nepotrebnem v pogovoru vse preveč uporabljajo fraze iz tujih jezikov in delajo s tem veliko škodo naši lepi materinščini. Torej učenje tujih jezikov da, toda ne v škodo slovensčine.

Magda Rodman

Na vsemanjšinski skupščini

Slomak dobro ocenil svoje delo

Slovenska manjšinska koordinacija (Slomak), povezava slovenskih zamejskih organizacij iz Italije, Avstrije, Madžarske in Hrvaške, je na svoji prvi vsemanjšinski skupščini v petek, 26. oktobra, v Ljubljani pozitivno ocenila svoje delo po skoraj prvih štirih letih. Kot je zatrdil predsednik Slomak-a Rudi Pavšič, so "postali bolj povezani med seboj in zato samozavestnejši." Na srečanju, ki se ga je udeležil tudi zunanji minister Dimitrij Rupel, so bili bolj kritični do položaja posameznih manjšinskih skupnosti. Predsednik Slomak-a je danes napovedal tudi organizacijsko okrepitev Slomak-a, ki bi utrdila njene strukture.

Pavšič, sicer tudi predsednik Slovenske kulturno-gospodarske zveze (SKGZ) iz Italije, je ocenil, da je za povezavo manjšinskih organizacij, ki so jo ustanovili januarja 2004, "obdobje, ki je bilo nadvse plodno in polno osebnih izkušenj". Ker Slovenija kot država ne predstavlja celotnega slovenskega naroda in so se medtem zgodile "epohalne spremembe", nalaga novi položaj tako narodu kot slovenski državi nove cilje, je dejal. Poudaril je še, da je potrebno "pospešiti jezikovno, kulturno in gospodarsko strukturo tistih kočkov naroda, ki niso znotraj države, ter obenem vlagati v vseslovensko integracijo navznoter in navzven".

Predsednik Slomak-a je tudi izra-

zil obžalovanje, da v Sloveniji ni zadostne zavesti, da je manjšina "sestavni del nekega telesa, ki bi ga država lahko izkoristila in imela pri tem koristi". Pavšič je zato opozoril, da je potrebna vidnejša in močnejša politika obmejnega prostora, "kjer so tudi naše manjšine prisotne in lahko odigrajo eminentno vlogo povezo-

Drago Štoka

valca, spodbujevalca in utrjevalca".

Zunanji minister Rupel je pred predstavniki Slomak-a zatrdil, da je skrb za manjšine za Slovenijo "pomembna zunanjepolitična prioriteta," zato v stikih s sosednjimi državami "dosledno" opo-

zarjajo tudi na njihova vprašanja. Minister je spregovoril tudi o položaju posameznih manjšin v sosednjih državah, pri čemer je glede Slovencev v Italiji poudaril "urejene odnose v manjšini s sodelovanjem med krovni organizacijama in skupnim nastopanjem, kadar gre za življenjska vprašanja manjšine."

Po drugi strani pa je Rupel glede Slovencev na avstrijskem Koroškem opozoril, da bi akcijska enotnost in skupna strategija manjšine vsaj v "ključnih vprašanjih" nedvomno olajšala iskanje rešitev v Avstriji in v mednarodnih organizacijah ter omogočila Sloveniji večjo prodornost. Zunanji minister je ob tem še zagotovil, da si bodo prizadevali, da se manjšina čim bolj vključuje v skupni prostor, ki nastaja ob mejah, ter da si želijo "dobro organizirano, čim enotnejšo in gospodarsko trdno manjšino" v sosednjih državah, pri čemer bi Slomak lahko bil pomemben dejavnik.

V imenu Slovenskega sveta slovenskih organizacij (SSO) Drago Štoka poudaril predvsem pomen sprejetja deželnega zakona o zaščiti slovenske manjšine v Furlaniji Julijski krajini (FJK), s čimer so dobili zaokroženo zakonodajo. Pri tem je opozoril na dejstvo, da

ta korak ni uspel v času Jugoslavije, temveč šele v času samostojne Slovenije. Ker pa zakon ne pomeni kolektivne, temveč individualno zaščito, bo sedaj odvisno od posameznikov, da si prizade-

Rudi Pavšič

vajo za uveljavitev svojih pravic. V imenu Narodnega sveta koroških Slovencev (NSKS) je podpredsednik Karel Smolle govoril predvsem o neresenem vprašanju dvojezičnih krajevnih tabel. Glede tega je napovedal, da

bodo posamezniki iz vrst manjšine v kratkem vložili nove pritožbe na avstrijsko ustavno sodišče ter da bodo "koroško vprašanje" odprli tudi med slovenskim predsedovanjem EU. Smolle je še zatrdil, da rešitve odprtih vprašanj koroških Slovencev ne bo brez uporabe različnih postopkov v dvostranskih odnosih med Slovenijo in Avstrijo. Dodal je še, da "ne razumemo, zakaj Slovenija ne uporabi teh instrumentov".

Predsednik Zveze slovenskih organizacij (ZSO) iz Celovca Marjan Sturm je menil, da je treba videti tudi pozitivne vidike. Pri tem je omenil, da je 40 odstotkov otrok na jugu avstrijske Koroške prijavljenih za dvojezični pouk, 70 odstotkov od njih pa prihaja iz nemško govorečih družin, "ki izkoriščajo prednosti evropskega zblizovanja". Prav zanje bo potrebno ponuditi možnosti za učenje jezikovnega znanja, je dejal Sturm.

Predsednica društva Slovencev na

avstrijskem Štajerskem Društvo 7. člen Susanne Weitlaner je poudarila, da se okoli 250 otrok na avstrijskem Štajerskem uči slovenščine, da je pa za še večje povpraševanje predvidenih premalo učnih ur.

Za Zvezo slovenskih društev na Hrvaškem je njen predsednik Darko Šonc ocenil, da jim najbolj škodujejo neurejeni odnosi med Slovenijo in Hrvaško. Prav z včlanitvijo v Slomak pa so začutili, da so bolj močni, je prepričan Šonc. Predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem Jože Hirnök je govoril predvsem o neuresničenih pričakovanih porabskih Slovencev. Kljub letnim zaseditim dvostranske mešane komisije med državama je namreč položaj madžarske manjšine v Sloveniji neprimerljivo boljši kot položaj Slovencev na Madžarskem. Kar so doslej lahko dosegli, jim je uspelo ustvariti v glavnem le s pomočjo Slovenije, je zatrdil Hirnök. V Slomak so od ustanovitve 17. januarja 2004 včlanjeni iz Italije SKGZ in SSO, iz avstrijske Koroške NSKS in ZSO, iz avstrijske Štajerske Društvo 7. člen, iz Madžarske Zveza Slovencev na Madžarskem, iz Hrvaške pa Zveza slovenskih društev na Hrvaškem.

STA

NOVA GORICA Mladinski center

"Itak, da se v MC-ju dogaja"

V novogoriškem Mladinskem centru so minuli torek predstavili program "Itak, da se v MC-ju dogaja", namenjen problematičnim mladostnikom od 14. do 19. leta starosti, ki niso vključeni v šolo, ali pa so v program vključeni preko šole s pedagoško pogodbo. V omenjenem programu, ki ga sofinancirata Mestna občina Nova Gorica in Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, potekajo različne aktivnosti, od raznih delavnic, učne pomoči, športnih aktivnosti, individualnega svetovanja, skupinskega dela, prostovoljnega dela, sodelovanja s starši ipd. Poleg strokovnih delavcev iz Mladinskega centra so se v izpeljavo preventivnega programa za mladostnike s težavami v odrasčanju vključili tudi pristojni na novogoriškem centru za socialno delo in Tehniškem šolskem centru v Novi Gorici. Ker so zaposleni v teh institucijah ob več priložnostih ugotavljali, da se njihovo delo prepleta, so se odločili, da z ugotovitvijo medsebojnega sodelovanja in pretoka informacij izboljšajo učinke svojih prizadevanj. Kot je na predstavitvi povedala direktorica Mladinskega centra Tanja Pipan, se je v MC-ju vse od njegove ustanovitve kazala potreba po oblikovanju programa za mlade s težavami v odrasčanju, ki redno zahajajo v prostore Mladinskega centra, a se ne udeležujejo tam potekajočih aktivnosti in projektov. V glavnem so to dijaki, ki v dopoldanskem času neupravičeno izostajajo od pouka ali zapustijo šolanje, in mladi, ki prihajajo iz neugodnih družinskih situacij ali iz drugih kulturnih okolij. Čas preživljajo v večnamenskem prostoru, računalnici in pred prostori MC-ja. Značilnosti teh mladostnikov so slaba samopodoba in nizka raven samospoštovanja, vedenjske težave, slabša socialna zrelost, v nekaj primerih pa tudi težave s prekrški in kriminalnimi dejanji. Pogosto jih obravnavajo tudi druge institucije, kot so center za socialno delo, ambulanta za motnje v razvoju, sodišča itd.

Po podatkih MC-ja je ob zaključku šolskega leta 2006/2007 njihove prostore redno obiskovalo okrog 80 mladostnikov. Po večalo se je tudi šte-

vilo osnovnošolcev, ki redno zahajajo v MC. To so zlasti otroci priseljencev iz Ukrajine, Albanije, Slovaške in Makedonije, ki jim v MC-ju med drugim nudijo tudi brezplačne tečaje slovenskega jezika. Mlade, ki so prekinili šolanje, skušajo v MC-ju na različne načine spodbuditi za dokončanje šolanja. Ena od možnosti za doseg tega cilja je t.i. pedagoška pogodba, ki mladim omogoča, da opravljajo izpite po predmetih oz. prihajajo v šolo pisat le teste, pouka pa ne obiskujejo. V lanskem letu so se te možnosti posluževali predvsem nekateri dijaki Tehniškega šolskega centra in Srednje ekonomske

ristno. Preko spoznavanja življenjskih situacij prikrajsanih ljudi so imeli možnost zavedanja lastnih sposobnosti in potencialov.

V omenjenem programu strokovni sodelavci MC-ja dobro sodelujejo s svetovalnimi službami tistih šol, katerih mladi so vpisani v programe preko pedagoške pogodbe, in s timom Centra za socialno delo, ki že od leta 2003 vodi program Žarek, namenjen reševanju podobne problematike na nivoju osnovne šole oziroma otrokom do 14. leta starosti. Tudi s starši otrok, ki obiskujejo MC, je sodelovanje zadovoljivo.

Združeni v projektu "Itak, da se v MC-ju dogaja" so na predstavitvi opozorili, da bi nujno potrebovali več strokovnih sodelavcev, ki bi kontinuirano delali z iz leta v leto večjo skupino otrok in mladostnikov s težavami. Skupna prizadevanja so usmerjena v oblikovanje dnevnega centra za otroke

in trgovske šole iz Nove Gorice. Delo z mladimi "problematici" je v programu "Itak, da se v MC-ju dogaja" razdeljeno na individualno delo, skupinsko delo, delo s svetovalnimi službami in delo s starši ali skrbniki. Pipanova je povedala še, da so pri delu s populacijo, ki zahaja v MC, kratkoročni učinki dela majhni. Za doseg ciljev je potrebno veliko vztrajnosti. Poudarila je tudi, da so problematični mladostniki v lanskem šolskem letu dosegli zelo dobre rezultate v predpisanim prostovoljnem delu, ki ga je koordiniral center za socialno delo. Nekaj posameznikov je pomagalo v Matevskem domu in Varstveno delovnem centru v Solkanu, kjer so se izkazali veliko bolj kot v šoli. Ko so pomagali drugim, so dobili občutek, da so tudi sami pomembni in da je njihovo delo ko-

in mladino, v katerem bi za obvladovanje razmer potrebovali najmanj štiri zaposlene in več prostovoljcev. Drugod po Sloveniji so tovrstni dnevni in krizni centri dobro razviti, primorski del pa, po besedah direktorice novogoriškega centra za socialno delo Ivanke Drnovšek, na tem področju zastaja. Kljub rednim prijavam na različne razpise je denarja za tovrstne programe malo, zato so začeli njihovi organizatorji v želji po čim bolj kakovostni izvedbi programov trkati tudi na vrata različnih sponzorjev in donatorjev. Programi so namreč dobro zastavljeni, ljudi, ki bi jih vodili, pa kronično primanjkuje, zaradi česar jim večjega števila mladostnikov, ki so skrenili s prave poti, še vedno ne uspe "ujeti" in rešiti pred potopom na družbeno dno.

Nace Novak

NAŠ KOLEDAR 2008

Mirno, srečno, zdravo in blagoslovijo

Tudi v letu 2008
NAŠ KOLEDAR
v vsako slovensko hišo!